

KYMI- YHTYMÄ

Jouluna
1945

N:o 3

KOU_QU
S KOTI

05.1
KYM

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN JULKAISU

N:o 3 · 1945.

Viides vuosikerta.

M. Nittala

Jouluna 1945.

Valmistaudumme jälleen vastaanottamaan joulua, rauhan juhlaa.

Sota on päättynyt ja olot maassamme ovat siirtymässä normaaliin uomiinsa. Suhteemme ulkovaltoihin ovat palautumassa entiselleen niin sivistyksellisen kuin kaupallisenkin elämän aloilla ja me olemme saaneet ymmärtämystä osaksemme voittajavaltojenkin taholta. Tulevaisuus alkaa siis näyttää valoisammalta.

Pitkäaikaisen sodan johdosta elintasomme on kuitenkin huomattavasti laskenut, ja sen kohottaminen entiselleen vaatii monen vuoden uutteraa työtä. Miten pitkäksi tämä ylimenokausi on muodostuva, riippuu ensikädessä meistä itsestämme. Tuotantomme on saatava kohoamaan mahdollisimman korkeaksi, ja jälleenrakennustyö sodan vaurioiden korjaamiseksi on vietävä vaikeuksistaan huolimatta onnelliseen päätökseen. Toivottuun tulokseen päästäksemme on meidän kuitenkin saatava työtehomme kaikilla aloilla kohotetuksi, se on tehokkain keino vaikeuksiemme voittamiseksi.

Tässä mielessä tervehdin kaikkia yhtymämme palveluksessa olevia ja toivotan hyvää ja rauhallista joulujuhlaa.

K.-E. EKHOLM.

Joulutervehdys.

Hyvää joulua!

Voiko joulu nyt olla hyvä? Eikö nyt ole puutteen aika? Jos jotakin hyvää on, ehkä vain harvoille riittää.

Hyvää joulua! Sinullekin riittää. Joulusanoma on tämä: "Minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle."

Hyvää joulua! Mutta voisin yhtä hyvin sanoa yksinkertaisesti näin: Toivotan seurakuntalaisilleni, toivotan kaikille joulua.

Joulu on näet aina hyvä.

Joulu on siellä, missä on Kristus. Joulu oli siellä, missä oli Kristus. Joulu oli Betlehemiässä, missä Jeesus lepäsi seimessä. Joulu oli Joosefilla, Marialla ja paimenilla, jotka ihastellen katselivat Jeesusta ja sydämissään ihmettelivät enkelin julistamaa sanomaa. Ei ollut joulu vielä ehtinyt Jerusalemiin, ei Galilean kyliin ja kaupunkeihin. Näin on vieläkin. Joulu on vain siellä, missä on Jeesus. Ei siellä, missä ovat kuuset ja koristeet, kirkkaat valot, lahjat ja yltäkylläisyys ilman Jeesusta. Vain siellä on, missä, joko näitten kera tahi ilman näitä, on Jeesus Kristus. Siellä on hyvä joulu.

Teille on syntynyt Vapahtaja! Toivotan Teille joulua, Jeesuksen tuloa koteihin ja sydämiin. Hänen nimensä on Immanuel, Jumala, joka on kanssamme, Jumala, joka on läsnä.

Joulu! Kaikelle kansalle toivotettu, julistettu, tarjottu, annettu. Ja tulee kuitenkin vain harvoille.

Miksi?

Herran joulu, Herran läsnäolo peloittaa. Hänen läsnäolonsa on taivaallisen totuuden valo. Sanoohan hän: "Minä olen maailman valo." "Ihmiset rakastivat pimeyttä enemmän kuin valkeutta, sillä heidän tekonsa olivat pahat." Näin oli ja näin vielä on. "Hän tuli — eivät ottaneet häntä vastaan."

Jos tahdot saada joulun, on sinun otettava hänet vastaan, annettava valon loistaa sieluusi, annettava hänen läpivalaista elämäsi. Silloin tiedät tämän: "Heidän tekonsa olivat pahat." Mutta sinulle on syntynyt Vapahtaja! Jeesus hän on. Anteeksiantamus on hänen joululahjansa. Ja uusi elämä myös. "Kaikille, jotka ottivat hänet vastaan, antoi hän voiman tulla Jumalan lapsiksi, niille, jotka uskovat hänen nimeensä." Suuri joulusiivous tapahtuu. Pois sydämen kovuus ja rakkaudettomuus! Pois kotiriidat ja muu eripuraisuus! Pois valhe, epärehellisyys ja varkaus! Pois jouluviinat ja turhat menot! Pois sydämen saasta ja kaikki riettaus! Joulu on vanhan riisumista ja uuteen pukeutumista. Immanuel, Jumala kanssamme, Kristus sydämissämme!

Joulu on Kristus!

Hyvää joulua!

K. K. HAUTANIEMI.

Kolme tietäjää.

Persialainen legenda.

*Tulipa kauan sitten Persiaan
idästä jostain kolme tietäjää.
Yks' heistä oli vanhus harmaapää
ja toinen voiman-vuosiensa mies,
se kolmas eli vasta nuoruuttaan.
He kaikki tähtein ennustuksen tiesen,
että Judeahan syntyvä
laps' oli ihmeellinen, väkevä.
Mut' sitä eivät viisaat tietäneet,
— sit' eivät tähdet olleet ilmaisseet —
mik' elämässään lapsi olisi,
kuningas, pappi vaiko lääkäri.*

*Valita siksi piti lahjat niin,
ne että sopis kaikkiin tehtäviin.
Siks' kultaa, suitsutusta, myrhaa he
päättivät viedä lahjaks lapselle.*

*Niin jatkoivat he jälleen kulkuaan.
Vei tiensä halki monen erämaan.
Kamelin satulassa istuen,
syvihän ajatuksiin vaipuen,
vaelsi tietään idän viisahat,
ja kaukaa yöstä tähdet vilkkuivat.*

*Ja monen vaivan jälkeen edessään
sai nähdä vihdoinkin he määränpään,
kun Beethem kuin uni ihanin
nous' näkyviin taloin valkoisin
kuun alla, alla tähden etäisen,
mi johti luokse tallin pienoisen.*

*He meni sisään kukin vuorollaan
nähdäkseen, kenen lahjan omistais
laps' itselleen ja minkä muodon saisi
niin elämässä kerran, aikanaan.*

*He palas tyhjin käsin takaisin
huudahtain silmin ihmettelevin:
"Kuningas, pappi sekä lääkäri
siis laps' on elämässään oleva
ja yhtä aikaa tätä kaikkea!
Ken hänen kaltaisensa olisi!
Hän hallitsee, rukoilee, parantaa."*

*Paloivat tähdet ylhät taivaallaan
kuin tulisoihdut suuren kuninkaan.
Ja odotusta täynnä oli maa.*

Lauri Pohjanpää.

Suurenmoinen jouluku.

— Hauskaa jouluku!

— Kiitos, samoin!

Läaket. ylioppilas, kapteeni Eino Johannes Korkokari oli joskus hamassa lapsuudessaan saanut sellaisen kasvatuksen, että hän todellakin vastasi "Kiitos samoin", vaikka "Suu kiinni" olisi ehdottomasti paremmin kuvastanut hänen tunteitaan tuota naista kohtaan, jonka ohi hän harppasi hämärissä rappusissa jouluaattona kello neljä, palatessaan pari pientä pakettia kourassaan ja suuri möykky kainalossaan myöhäisiltä jouluostoksilta.

Hän nimittäin vihasi tuota naista.

He olivat tutustuneet tohtori Kollan eteisessä marraskuussa ja tämä ensi kohtaaminen oli jo ollut myrskyinen. He halusivat molemmat samaa huonetta ja vaikka Eino oli puhunut suorat sanat matkaväsymyksen rohkaisemana tai ehkä juuri tuon puheen takia oli läaket. kand. Elvi Vahtera sittenkin vetänyt pitemmän korren eli saanut kadunpuoleisen huoneen, jossa oli kaasuliekki. Eino ei kehdannut vakuuttaa, niinkuin oli aikunut, että aina hän ruokansa valmistaa eli perunat ja sipatit ja puurot ja räiskäleet paistaa paremmin kuin tuollainen oppinut nainen, joka varmaankaan ei ikänänsä ollut keittänyt muuta kuin kemian preparaatteja labiksella.

Heidän välinsä eivät olleet myöhemminkään parantuneet. Erottava seinä oli liian ohut ja "tohtori" ystävättärinteen liian kovääninen, ja kaikkein koväänisin oli tietysti hänen radionsa, joka pauhasi levymusiikkia aina, kun Eino halusi keskittyä lukuihinsa tai uneen ja vaiken silloin, kun hän itse olisi kaivannut virkistystä tai uutisia. Sitäpaitsi pesi tuo heiskale vaaleanpunaisia paitoja ja pitkiä, inhoittavia sukia heidän yhteisessä kylpyhuoneessaan ja ripusti ne nuoralle kuivumaan, niin että kylmät pisarat tippuivat Einoon pääläelle ja niskaan hänen ajaessa partaansa peilin edessä. Ja kaiken huippu oli eräs keskustelu, jonka Eino oli kuullut seinän läpi kerran maatessaan vilustuneena päivällä huoneessaan niin hissukseen, että naa-

purit luulivat hänen olevan poissa kotoa. "Kuka tuo pitkä kaveri on, joka kulkee täällä sinun eteisessäsi?", kysyi miesääni. "Se on yks. medisiinari. Roikkuu vasta aasiksella, vaikka on kapteeni. Eikö hän olekin söpö? Minä kai otan hänet vihtoriksi, jahka tästä itse valmistun ja pääsen kuntaan."

Jos Einolla olisi ollut ase, olisi hän varmaankin ampunut seinän läpi, niin raivoissaan hän oli. Vihtoriksi! Sellaista ne tytöt puhuvat sellän takana, vaikka edessäpäin ovat kuin hunajaa ja linnunlaulua liverrellessään siitä väärydestä, mikä miestovereille on sota-aikana tapahtunut, ja siitä, kuinka mielellään he luovuttavat paikkansa näille, jos se vain suinkin käy päinsä.

Ja tänään oli Einoon puolelle tunkeutunut inhoittavan ihana paistetun tortun käry. Olisiko hänellä kaasuuunikin? Joka tapauksessa hän kykeni laittamaan jouluaterian omilla veikeillä Einoon värjötellessä yksinään ja nälissään omalla puolellaan.

Jonkinlainen sydämensiru mahtoi Elvillä sentään olla rinnassaan, koska hän muutama minuutti tuon rappukohtauksen jälkeen, jolloin oli toivotettu hauskaa jouluku, oli naputtanut Einoon ovelle ja hymyillen kysynyt, eikö hän voisi keittää Einoon joulupuuroa samalla liekillä kuin omansakin.

Eino olisi kenties heltynyt ja ottanut vastaan rauhantarjouksen, ellei tuota hymyä olisi ollut, jonka hän tulkitsi ivalliseksi, ja ellei hänellä olisi ollut tuota pakettia pöydällään.

Nyt hän siis vain kiitti taas jäätävän kohteliaasti ja heti kun vaaleankiharainen pää oli kadonnut ovelta, avasi kääron ja otti esille muhkean sähkökasarin, jonka Alina-täti oli hänelle jouluksi lainannut lähtiessään itse maalle ja kuullessaan, että Eino aikoi yksinään viettää jouluillaan.

Ah, hän oli tullut niin käytännölliseksi ja taitavaksi näinä vuosina. Alina-täti oli antanut hänelle pussillisen piparikakkuja, ranskanleivän hän oli itse ostanut ja ikkunain välissä oli kahden päivän säästetty maitoannos, jonka avulla

hän tiesi osaavansa valmistaa mainion joulupuuron täysin omintakeisesti. Sen kun sekottaa siihen vain tuon pienen pussillisen riisiryynejä, jotka nurkkakaupan neiti oli hänelle varannut ja keittää sitten varovaisesti hämmäntäen siksi kunnes ryynit ovat pehmeät. Oh, ei hän ollut ensi kertaa pappia kyydissä eikä hän ollut minäkään naistohtorin vaivainen, ei totta viekään ollut. Hänellä oli vielä vähän säästettyä soke-ria ja, ihmeiden ihme, puoli kupillinen aito kahvia — kyllä tästä sukeutuu juhlailla, josta ei tule mitään puuttumaan, avaamaton kirjapakkettikin odotti vuoroaan pöydän alla.

Eino koetti vakuuttaa itselleen, ettei hän yhtään kaivannut kotiinkaan, eihän hän ollut kotijouluihin viime vuosina tottunut eikä äidin ja pikkusiskojen pieni evakkohuone siellä kaukana vetänyt puoleensa, vaikka olisi töiltään ehtinytkin sinne matkustaa.

Ja mitäpä tässä, joulultahan täälläkin näytti, arveli hän hetken kuluttua, kun pöydällä oli punareunainen paperiliina tonttuineen ja tähti-neen, sen keskellä kuusenhavuvihko karafiinissa ja kimmeltävä joulutähti riippumassa lampusta. Hän tunsi olevansa vanha ja viisas ja vähään tyytyväinen — todellinen vanhapoika. Ei hän naisväkeä joulunakaan kaivannut.

Vaikka hyvähän se olisi ollut olemassa kuitenkin, myönsi hän, kun puuro kiehui yli sanomalehdelle, jonka hän onneksi sentään oli levittänyt tuolille kattilan alle, ja vielä tarpeellisempi silloin, kun kattilasta rupesi nousemaan pohjaanpalaneen maidon epämiellyttävää käryä. Kyllä hän tiesi, että seosta oli tarkasti hämmennettävä, mutta teelusikka ei ulottunut pohjaan saakka. No, onhan tässä näinä vuosina sentään pahempaakin syöty, tuumi hän, ja tämän käy miltei paistetusta puurosta, kun sen paperiveitsellä kaapii irti kattilan pohjasta.

Niin pitkälle ei hän sentään koskaan päässyt, sillä äkkiä tapahtui jotakin kamalaa.

Tuo sävyisän ja niin täysin vaarattoman näköinen kattila sähähti, pamahti ilman mitään näkyvää syytä — ja huoneessa vallitsi pilkko-pimeys!

— Perhana!, tiuskasi Eino unohtaen, että oli joulukuun ja maassa rauha, — se proppu paloi!

— Se proppu paloi, kuuli hän kuin kaikuna oveltaan.

Kapteeni ei ollut hätäpoika, mutta säpsähtipä kuitenkin ja sytytti äkkiä tulitikun. Sen valossa hän näki naapurinsa seisovan ovella sil-

mät pystyssä. Näky oli miltei viehättävä, niin että hän poltti sormensa, ennenkuin huomasi pudottaa tikun. Pimeästä kuului ääni:

— Arvasinhan, että te täällä olette pahanteos-sa. Ettekö tiedä, etteivät nämä johdot kestä kahta sähkökojetta yhtäaikaan? Olisi sopinut ilmoittaa minulle.

— Minulle olisi myös sopinut ilmoittaa!, ärjäsi kapteeni. — Teillä on kaasuliekki ja kaikki, mitä te teette kattiloilla?

— En mitään, mutta silitysraudalla silitän kauluksia ja yhden puseron, että tiedätte.

— Sopisi olla silittämättä jouluiltana kauluk-sia ja puseroita.

— Minä saan tehdä mitä haluan, se ei kuulu teihin.

Taistelu oli täydessä käynnissä ja se helpotti kummasti ainakin Eino jännitystä ja hän näki uuden tikun valossa, että naapurinkin posket hohtivat riidanhalua. Silloin hän äkkiä rauhoittui.

— Ei tietenkään. Antakaa tänne vain sulake ja näyttäkää, missä mittari on.

— Sulake? Eikö marsipaanikakku ja rusi-noita ja manteleita? Emäntämme sanoi juuri ennen lähtöään, ettei talossa ole ainoatakaan sulaketta. Niin että olkaa hyvä ja menkää lainaamaan.

— Menkää itse — vieraisiin keittiöihin joulu-iltana!

Tikku sammui taas, mutta eihän sitä tarvittu-kaan, sillä ääni katosi ovelta ja heikko napsaus ilmoitti naapurin siirtyneen portaisiin.

Eino avasi pimeässä viimeisen northipaket-tinsa ja heittäytyi selälleen vuoteelleen. Hetken kuluttua hän hymähti pimeässä. Kiltti tyt-tö sentään, tuo pikku tohtori. Toisen hetken kuluttua hän kävi vakavaksi. Ja niin sievä tyt-tö, kaunis tukka ainakin. Kolmannen hetken kuluttua hän jo kävi kärsimättömäksi. Jäi tie-tenkin suustaan kiinni joka kyökissä.

Ja neljännen hetken kuluttua hänen sisunsa kiehui niin, ettei hän enää voinut maata, vaan nousi kävelemään eli juoksemaan edestakaisin huoneessa, jossa vain ikkunasta tunkeva heik-ko kajastus esti pahemmat kosketukset pöydän- ja tuolinnurkkiin. Tytön olisi pitänyt jo aikoja sitten ehtiä takaisin, mutta nyt hän tietenkin istuu jonkun perheen kirkkaastivalaistussa päi-vällispöydässä ja herkuttelee, unohtaen pimeäs-sä viruvan uhrinsa.

Kerran oli Eino jo kuulevinaan hiipimistä eteisessä, mutta kun valo ei syttynyt, hän huomasi erehtyneensä.

Hän maistoi puuroa. Ryynit olivat kovat ja kitkerät. Hän avasi kirjapaketin ja tarkasteli tulitikun valossa nimet. Lopuksi hän kohotti kupin ja haisteli kahvijauhoa.

Sitten hän raivostui, riisui takin yltään, kieltoutui huopaansa ja nukahti sängylleen. On tämäkin soturin ensimmäinen kotijoulu!

— — —

— Saanko luvan, ruoka on valmista!

Kapteeni säikähtyi pahemmin kuin jos vihollispartio olisi tullut yllättämään. Hänen vuo-teensa vieressä seisoj en- keli, jonka kultaisia ki- haroita pieni kynttilänpätkä kimallutti kuin sä- dekehää.

Hän hämmästyti niin, että sanaakaan sano- matta tarttui takkiinsa ja seurasi valoa eteiseen ja viereiseen huoneeseen.

— Suokaa anteeksi, minä kyllä koputin, mut- ta te ette herännyt! Koko talossa ei ollut ainoa- takan sulaketta, mutta minä sain kolme kuusen- kynttilää johtaja Tuirelta yläkerrassa. Olkaa hyvä ja istukaa, niin minä otan puuron heinä- laatikosta.

Kapteenin täytyi nipistää salaa toista kät- tään, että heräsi. Tämä ei voinut olla totta. Pieni, säteilevä kuusi, jossa heloitti kuusi kynt- tilänpuolikasta, valkoliinainen pöytä täynnä

herkkuja, torttuja, sinkkua, lohta ja suloinen tyttö vastapäätä. Hän koetti etsiä sanoja, hän oli niin tottumaton ilmaisemaan kauniita asioi- ta.

— Suurenmoinen joulu, ei mitään puutu, ei yhtään mitään.

— Puuttuupa — oikeata kahvia.

Tyttö säpsähti, kun kapteeni niin äkkiä syök- syi jaloilleen ja omaan huoneeseensa. Olikohan hän loukkaantunut ja mistä?

Sitten palasi mies nolona ja ylpeänä kädes- sään tuo kallisarvoinen kuppi, jonka työnsi tytön kouraan kömpelösti kumartaen.

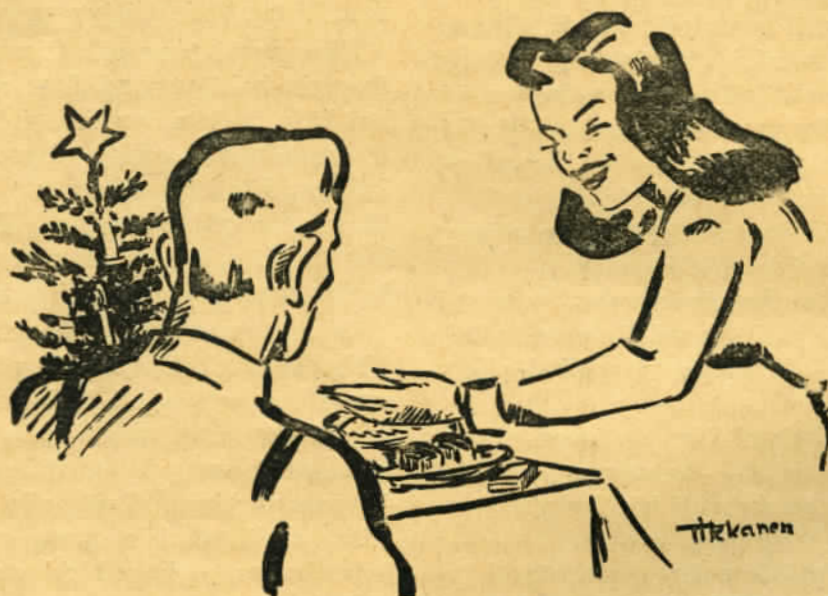
Puolen tunnin kuluttua olivat kynttilät vii- meisillään. Kaksi northia hehkui hämärissä ja hiljaisuus kävi tuskalliseksi. Tyttö ei sietänyt sitä enää:

— Suurenmoinen joulu, kuiskasi hän, ei mi- tään puutu.

— Puuttuupa — oma sellainen pikkuinen, miksi sitä nyt sanotaankaan, vauva, kitisemäs- sä korissaan tuossa alkoovissanne.

Kapteeni näki syrjäilmällä viimeisen liekin leimahtaessa, että tyttö punastui tukanrajaan saakka, mutta hänen äänensä ei ollut vihainen, hieman, hieman vain värähti hänen vastates- saan:

— Niin — niin kai. Mutta nyt teidän täytyy mennä. Hyvää yötä!

KYMIN

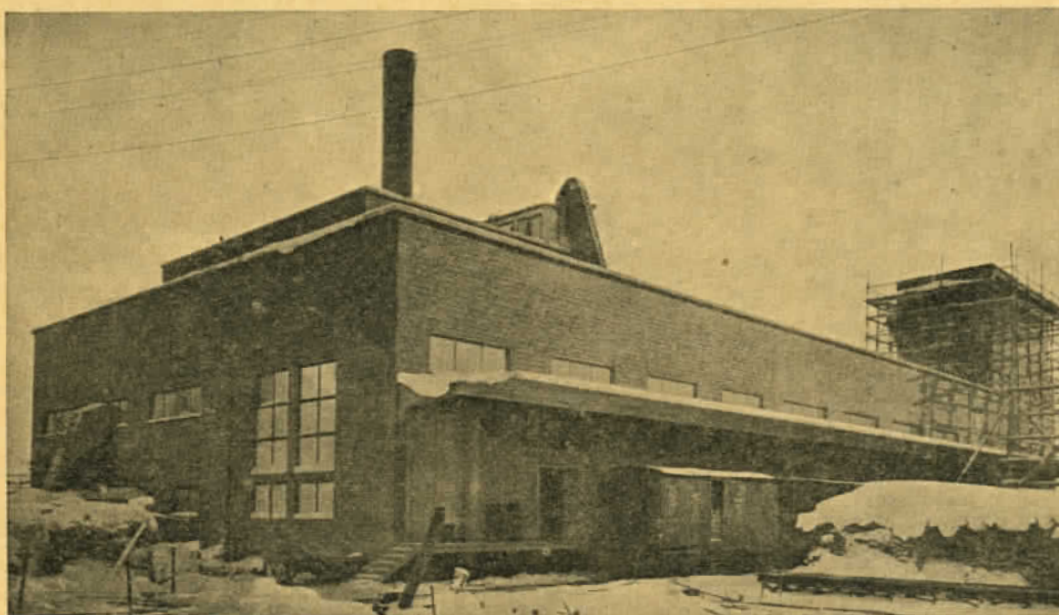
OSAKEYHTIÖ

VOIKAN KARBIDITEHDAS

Kulkiessaan pimeänä syysiltana Voikan läheisyydessä saattaa yht'äkkiä huomata Yrjönojan kohdalta voimakkaita valoilmioita, jotka heijastuvat lähellä oleviin puihin, rakennuksiin ja pylväisiin. Samalla näihin valoihin sekoittuu savua. Niinpä ei lienekään harvinaista, että moni todellista syytä tietämätön on ollut hälyttämäisillään palokunnan mainitulle paikalle luullen tulipalon olevan kysymyksessä.

ja kallioperusta tavattiin vasta 8—10 metrin syvyydessä. Sota-aika vaikeutti suuresti rakennustarvikkeiden ja koneiden hankintaa. Onneksi suurin osa koneista voitiin valmistaa kotimaassa, vain pienempi osa oli tuotava ulkomailta.

Vaikeuksista huolimatta tehtaan karbidipuoli alkoi toimintansa tämän vuoden alussa. Karbidiosasto sijaitsee 108 m pitkän ja 30 m leveän

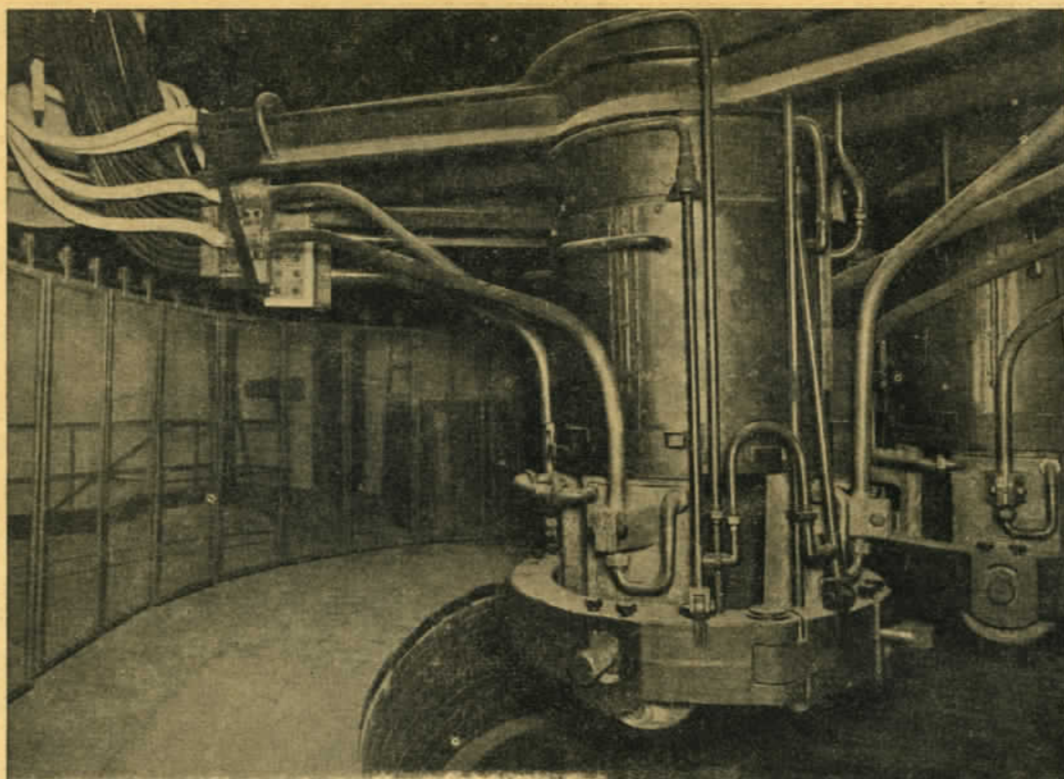
Karbiditehdas sijaitsee tämän 108 m. pitkän ja 30 m. leveän rakennuksen toisessa päässä.

Tulipalosta ei ole kuitenkaan kysymys. Valot lähtevät käynnissä olevasta karbiditehtaasta, ja valokajastus akkunoista on voimakkain silloin, kun sulaa karbidia lasketaan uunista pautoihin. Silloin lähtee karbidiuunista myös runsaasti savua, joka poistuu ilmanvaihtaukoista, ja niin tuo savu ja valo yhdessä muodostavat tulipaloa muistuttavan näyn kauempaa katsoen pimeän aikana.

Voikan karbiditehdasta alettiin rakentaa keuhällä 1942. Perustamistyöt tuottivat erittäin suuria vaikeuksia, sillä paikka, johon tehdas oli päätetty rakentaa, oli enimmäkseen täytemaata

rakennuksen toisessa päässä. Rakennuksen toinen pää on varattu kalkkityypitehtaalle ja kalkkityypivarastoksi. Tämän osaston koneita asennetaan parast'aikaa paikoilleen ja kalkkityypivarasto valmistunee lähikuukausina.

Mainitun rakennuksen sivulla on toinen 70 m pitkä ja 30 m leveä rakennus, joka valmistui tämän vuoden keuhäpuolella. Tässä rakennuksessa on tehtaan korjauspaja ja tynnoriverstas. Toiseen päähän tulee juoksevan ilman osasto, missä ilmasta eroitetaan typpi ja happi erilleen. Typpi käytetään lannoitusaineen kalkkityypen valmistukseen ja happi pannaan erikoisiin hap-

Karbidiuuni.

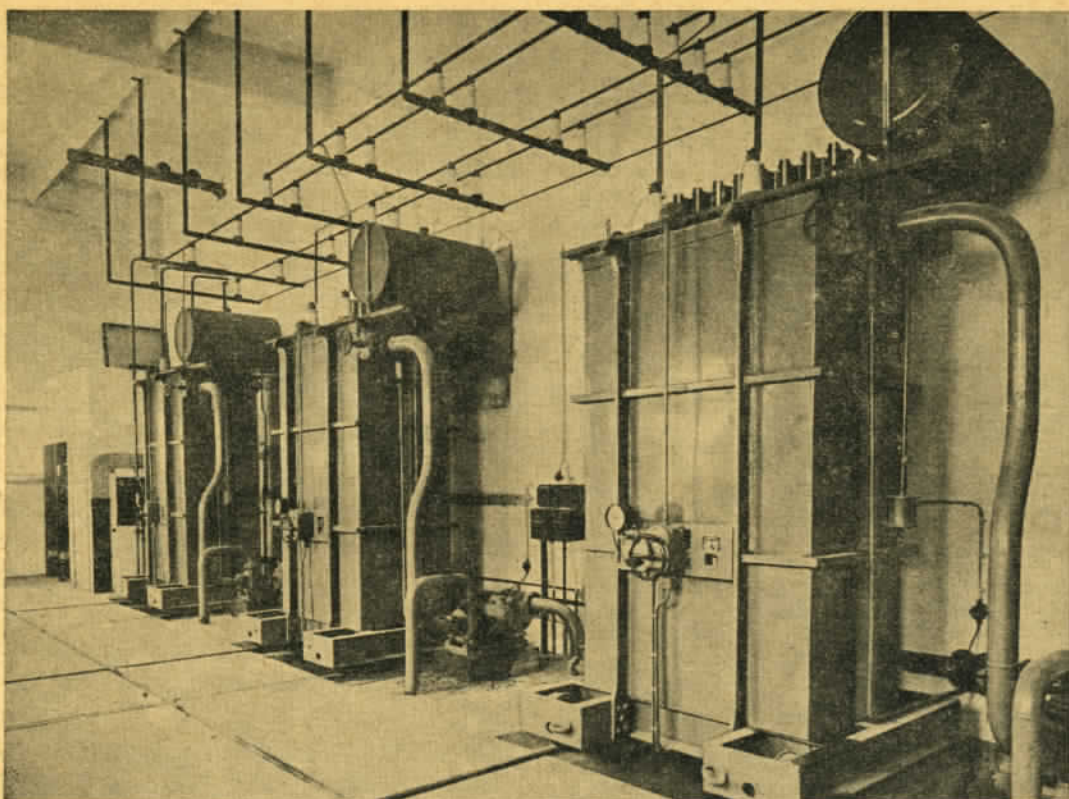
pipuloihin, käytettäväksi mm. kaasuhitsauksessa. Tätäkään osastoa ei ole voitu saada lopulliseen kuntoon ulkomailta vaikeasti saatavien koneiden takia. Tämän rakennuksen yläkerrassa sijaitsevat ajanmukaiset konttorihuoneet sekä käytännöllinen laboratorio.

Rannalla on pumppuhuone, josta saadaan vesi tehtaan eri osastoille. Tämän rakennuksen yhteyteen on tehty uimahuoneet erikseen naisille ja miehille.

Varsinaisen karbidiosaston keskeisin osa on karbidiuuni siihen kuuluvine laitteineen. Itse karbidiuuni on 2 m syvä ja noin 4 m leveä, kolmelta puolelta litistetyn silinderin muotoinen, jonka pohja ja puolet sivujen korkeudesta on vuorattu paksulla erikoishiilimassalla. Tämä siksi, ettei ole muuta ainetta, joka kestäisi niin korkeaa jatkuvaa kuumuutta 2000—2500°, mikä on tarpeen karbidin muodostumiselle. Hiilikerrosta ympäröi $\frac{1}{2}$ m paksuinen tulenkestävä tiilimuuraus ja uunia suojaa päältäpäin vahva rautapanssari. Uunin alaosassa on kolme karbidin laskuaukkoa, joista sula karbidi lasketaan normaalikäynnin aikana joka toinen tunti 1300 kg vetoisiin patoihin, kokilleihin, missä karbidin annetaan jähmettyä ja jäähtyä murskaamista varten.

Sähkö tulee tehtaalle korkeaännitevirtana. Se muunnetaan matalajännitteiseksi mahdollisimman lähellä uunia olevissa kolmessa muuntajassa. Näistä johdetaan noin 100 voltin ja 17000 amperin vahvuinen virta ensin paksuja kuparikiskoja pitkin ja edelleen uunin kohdalla kuparijohtoja ja putkia myöten kolmeen 75 cm paksuun ja noin 8 m pitkään ns. elektroodiin, joita pitkin sähkö kulkeutuu varsinaiseen karbidiuuniin. Elektroodien lähellä olevat putket ja rautaosat ovat onttoja ja kiertää niissä jäähdytysvesi, joka estää mainittuja osia liialliselta kuumenemiseltä ja sulamiselta toisaalta uunista tulevan säteilylämmön ja toisaalta sähköä itse johdoissa aiheuttamassa kuumuudessa.

Elektroodit ovat valmistetut erikoisesta elektroodimassasta. Sitä mukaa kun elektroodi kuluu uunissa alapäästään, jatketaan sitä yläpäästään lisäämällä yhä uusia ja uusia peltitorvia edellisen jatkoksi ja sisään sullotaan uutta elektroodimassaa. Elektroodeja voidaan liikuttaa ylös ja alas joko käsin tai automaattisesti erikoisen säätäjäkoneiston avulla. Elektroodimassa tuotiin ennen sotaa maahamme yksinomaan ulkomailta ja niin täälläkin aluksi käytettiin ulkolaista tuotetta. Mutta koska elektroodimassan tuonti ulkomailta tuontivaikeuk-

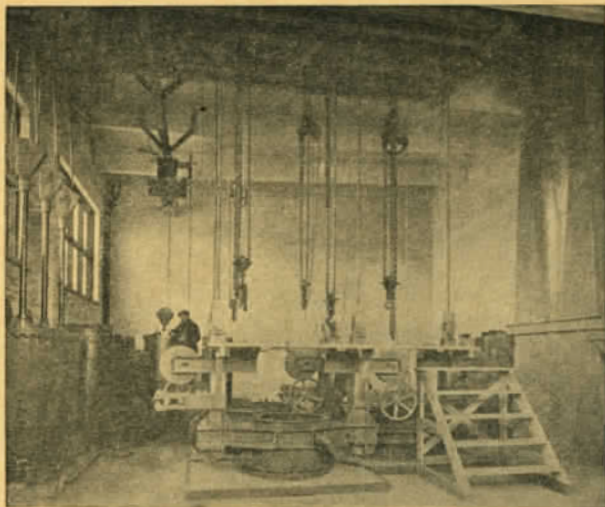
Kolme maurentajaa.

sien takia tyrehtyi, ei auttanut muu, jos mieli pitää tehdas käynnissä, kuin ryhtyä suunnittelemaan ja rakentamaan tehtaan yhteyteen omaa erikoistehdasta tätä tarkoitusta varten. Niinpä huomio kiintyi rautatiesillan itäpäähän läheisyydessä olevaan ja jo vanhuuden lepoon jääneeseen, aikoinaan sahan konehuoneena ja myöhemmin "Sampo"-kivitehtaana olleeseen rakennukseen. Tätä alettiin heinäkuussa kiireesti kunnostaa uuteen tarkoitukseensa ja elokuun lopulla oli siellä tarvittavat koneet, kollerimylly, kuivaaja, sekoittaja, pikipata ym. valmiina valmistamaan tuota tehtaan käynnille niin perin tärkeätä elektrodimassaa. Sitä saadaan hiilestä, lähinnä antrasiitista ja koksista sekoittamalla niitä määrättyssä suhteessa pikitervaseokseen.

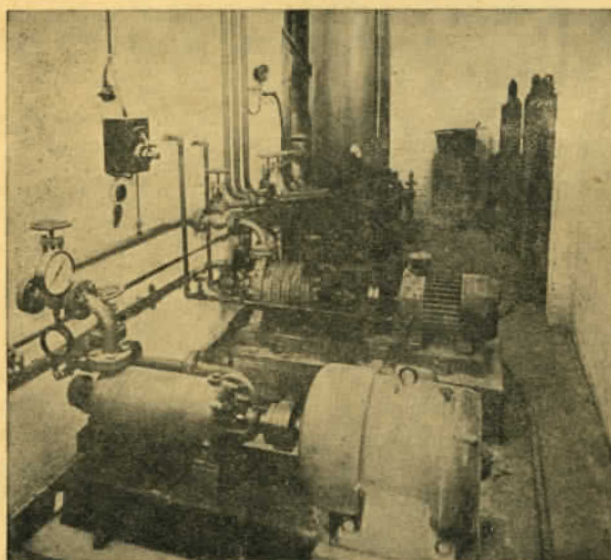
Karbidia valmistetaan poltetusta kalkista, so. kalsiumoksidista ja hiilestä. Hiiliaineiksena käytetään antrasiittia, koksia, turvekoksia ja puuhiiltä. Näistä hiiliaineista voitaisiin kustannuksien erikseen valmistaa kalkin kanssa karbidia, mutta niiden erilaisten ominaisuuksien takia käytetään mieluummin näiden sekoituksia. Nykyisin ulkolaisten hiilien, siis antrasiitin ja koksen, vaikean saannin takia on jouduttu yhä enemmän käyttämään kotimaista hiiltä, turve-

koksia ja puuhiiltä. Tehtaalla käytetty turvekoksi on lähtöisin Haukkasuolta, mistä polttoturve lähetetään ensin Helsingin kaasulaitokselle turpeessa olevien hyödyllisten kaasujen talteenottoa varten, ja jällelle jäänyt koksi palautetaan takaisin tänne karbiditehtaalle. Näin voidaan siis karbidia valmistaa kotimaisista raaka-aineista, sillä toista raaka-ainetta, kalkkia, saadaan eripuolilla maata olevista kalkkivilouhimoista, joista kalkkikivi, kalsiumkarbonaatti, ensin louhitaan ja sitten poltetaan suurissa uuneissa hiilen kanssa kalsiumoksiidiksi eli kalkiksi, joksi sitä lyhyesti sanotaan. Karbiditonnia kohti kuluu kalkkia noin 1000 kg, hiiliainetta menee laadusta riippuen 700—800 kg.

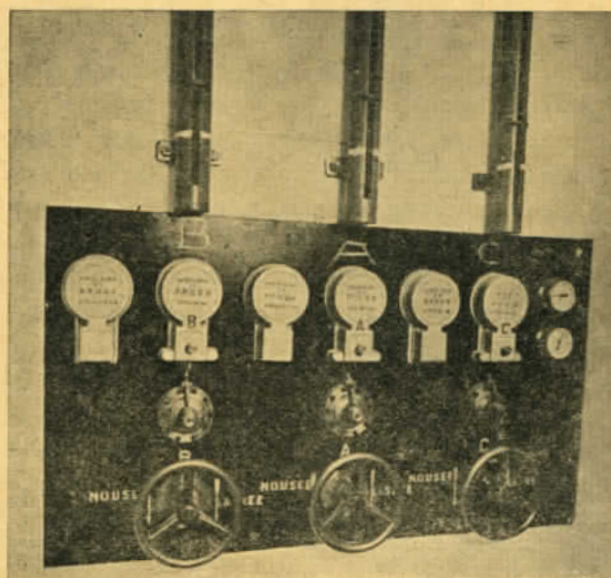
Raaka-aineet tuodaan aivan tehtaan viereen junalla. Vaunut tyhjenetään suoraan elevaattorisysteemiin, joka kuljettaa ja jakaa raaka-aineet kuuteen 100 m³ vetoiseen säiliöön. Näistä otetaan kalkkia ja hiiltä tarpeen mukaan ja punnitaan oikeassa suhteessa uuniin syötettäväksi. Syöttö tapahtuu käsin lapioiden avulla tällaisessa keskikokoisessa uunissa, kun sen sijaan hyvin suurissa uuneissa syöttäminen tapahtuu automaattisesti siten, että kalkki ja hiili lasketaan suoraan säiliöistä uuniin.

Elektroodeja voidaan liikuttaa ylös ja alas joko käsin —

tai automaattisesti —

— erikoisen säätäjäkoneiston avulla.

Kuten jo mainittiin, tarvitsee karbidi muodostuessaan yli 2000° lämmön. Tässä kuumuudessa yhtyvät kalkki ja hiili sulaksi karbidiksi, joka kerääntyy uunin pohjalle. Samalla muodostuu hiilimonoksiidia eli häkää, mikä palaa uunin pinnalla vihertävällä liekillä. Uunista palamiskaasut poistuvat sekoittuneena kalkki- ja hiilipölyyn poistotorven kautta ilmaan. Nämä tehtaasta poistuvat kaasut ovat antaneet tehtaan lähistöllä asuville paljon puheen aihetta, varsinkin ennen tehtaan käyntiin lähtöä. Oli näet sellainen käsitys, että tehtaalta poistuisi myrkyllisiä ja kasvillisuutta turmelevia kaasuja. Näin ei kuitenkaan ole asian laita. Karbidin valmistukseen sopimattomasta ja aivan liian hienojakoisesta kalkista aiheutuu ajoittain voimakastakin kalkkipölyn poistumista ja tätä tuuli levittää ympäristöön. Se ei ole vahingollista kasvillisuudelle ja hyvin on kertoman mukaan kessu kasvanut menneenä kesänä myös Yrjön-
ojalla.

Sula karbidi lasketaan pois uunista lasku-aukoista. Taitavat reikämiehet polttavat pienoiselektroodeja käyttäen reijän uunin kylkeen, ja silmiä häikäisevä nestemäinen karbidi syöksyy pataan. Kun karbidi on tarpeeksi jäähtynyt, murskataan se murskaajien avulla ja seulotaan kulutukseen sopivan kokoisiksi palasiksi. Karbidi pakataan tiiviisiin 80—90 kg vetoisiin pelitynnöreihin, joissa se lähetetään niin teollisuus- kuin valaistustarkoituksiin eri puolille maata.

Laitettaessa käyntiin Voikan karbidiuunia ei ollut kenelläkään riittävää ammattikokemusta tällä alalla. Siksi alussa ilmenikin kaikenlaatuksia vaikeuksia, jotka johtuivat osaksi ammattitaidon puutteesta, osaksi käytettävien raaka-aineiden huonosta laadusta. Menneiden kuu-
kausien mukana on kuitenkin kokemus lisääntynyt ja voidaan nyt pitää uunin toimintaa normaalina ja saatavaa karbidia laadultaan tyydyttävänä.

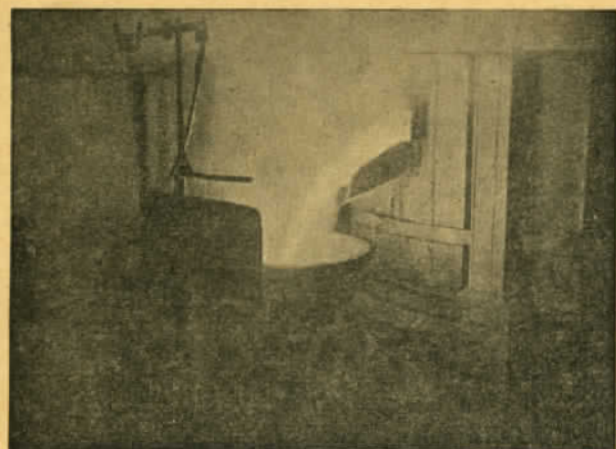
Tehdasta rakennettaessa on kiinnitetty erikoista huomiota työväestön peseytymis- ja ruokailupaikkojen järjestämiseen. Siistissä pukeutumishuoneessa on kullakin oma ilmanvaihtojärjestelmällä varustettu kaappinsa, josta saa muuttaa kuivat ja lämpimät vaatteet ylleen työhön tullessa, ja työstä lähtiessä on tilaisuus pestä itsensä lämpimässä suihkussa ja kammata tukkansa kirkkaan peilin edessä. Tehtaalla on käytännöllinen ruokailuhuone, jonka yhtey-

PÄÄJOHTAJA ALEXANDER FREY.

Marraskuun 28 p:nä kuoli Helsingissä Kymin Oy:n johtokunnan jäsen, pääjohtaja, lakitieteen tohtori Alexander Frey, eräs maamme johtavia pankki- ja teollisuusmiehiä, jonka osuus taloudellisen elämämme kehitykseen on ollut hyvin huomattava.

Pääjohtaja Frey oli syntynyt v. 1877 Vehkalahdella. Opintonsa suorittuaan hän tuli lakitieteen tohtoriksi v. 1911. Vuodesta 1913 hän oli Pohjoismaiden Yhdyspankin johtokunnan jäsenenä ja v:sta 1928 saman pankin pääjohtajana. Vuosien varrella pääjohtaja Frey kuului lukuisain yhtiöiden johtokuntiin sekä valtion komiteoihin ja on hänen asiantuntemustaan käytetty myös poliittisella ja kunnallisella alalla. Hän oli v. 1917 eduskunnan jäsenenä ja kuului v. 1917—18 Svinhufvudin itsenäisyssenaattiin, toimien tällöin Vaasan hallituksen jäsenenä. Lisäksi hän oli v. 1920 yhtenä Suomen edustajana Tarton rauhanneuvottelukunnassa.

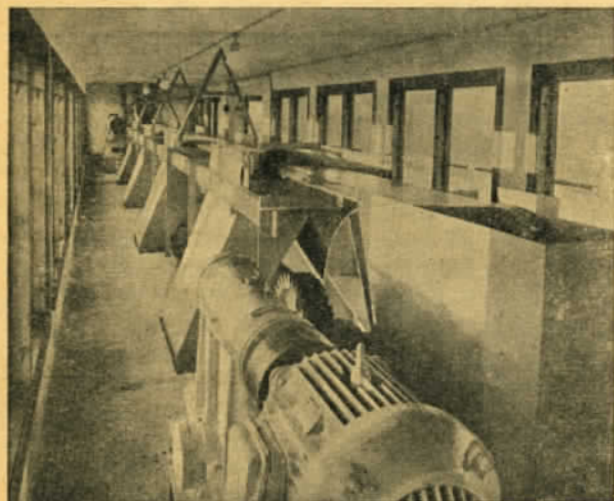
Silmiä häikäisevä nestemäinen karbidi syöksyy uunista pataan.

teen on rakennettu täydellinen keittiö ja kanttiini, josta varmaan pian, kunhan vielä aika muuttuu vähän parempaan päin, saadaan mai- niota korviketta ja lämmintä keittoa voileipien kera.

Karbiditeollisuus on Suomessa verrattain nuori teollisuuden ala. Tosin jo 1899 valmistettiin karbidia Hämekoskella ja ensimmäisen maailmansodan aikana Nokialla. Näiden tehtaiden toiminta lakkasi verrattain pian ja vasta 1938 alettiin Vuoksenniskalla valmistaa karbidia eräässä raudansulatusuunissa, joka oli korjattu tähän tarkoitukseen, saavuttaen 10 tonnin vuorokausituotannon. Voikan tehdas pystyy valmistamaan 30 tonnia vuorokaudessa.

Kuten tunnettua, käytetään karbidia valaistukseen sekä nykyisessä metallialan teollisuudessa erittäin tarpeelliseksi tulleen asetyleeni- kaasun valmistukseen. Karbiditehtaan välittö-

mään läheisyyteen onkin rakennettu erikoinen asetyleenitehdas, jossa jo pian aletaan valmistaa asetyleeniä lajittelussa tulleesta hienoimasta karbidimurskasta, jota ei voida nykyään käyttää muuhun tarkoitukseen. Saatu asetyleeni pannaan asetyleenipulloihin ja lähetetään teollisuuden tarpeisiin. Paitsi hitsaukseen käytetään asetyleeniä lähtöaineena monien tärkeiden aineiden valmistuksessa. Esim. Kuusankosken klooritehtaalla siitä valmistetaan trii- ja per-nimistä liuotinta. Karbidi on myös lähtöaine kalkkitypen valmistuksessa ja siksi tämä valmistus on suunniteltukin karbiditehtaan yhteyteen. Toivottavasti kalkkityppipuoli saadaan myös pian käyntiin, sillä typpilannotteistahan on maassamme huutava puute. Karbidista voidaan myös valmistaa verrattain yksinkertaisilla menetelmillä meille kaikille tuttuja aineita, kuten etikkahappoa ja etyylialkoholia.

Raaka-aineita kuljettava elevaattori.

KYMENRANNAN OMAKOTIALUEEN TONTEISTA

on tähän mennessä
jaettu 73.

Niistä noin 140:stä Kymenrannan omakotialueen tontista, jotka Kymin Oy. on eroituttanut omistamastaan Paavolan tilasta työläisilleen jaettaviksi, on noin puolet eli tarkalleen sanottuna 73 löytänyt tähän mennessä omistajansa. Ensimmäinen jakotilaisuus, jolloin 39 tonttia arvonnän perusteella luovutettiin niiden saantiin oikeutetuille työläisille, oli viime toukokuun 15 päivänä, ja toisen kerran kokoontui lokakuun 8 p:nä yhtiön pääkonttorirakennukseen 34 sellaista työläistä, joiden omakotitontteja koskevat hakemukset oli hyväksytty. Joukossa oli tällöin yksi naisihminenkin, nimittäin Voikaan Höyryosastolla työskentelevä Olga Uusitalo, joka perheensä huoltajana sai omakotitontin nimiinsä.

Kun asianomaisille oli vielä kerran selostettu luovutusehtoja ja eräitä muitakin asiaan kuuluvia käytännöllisiä seikkoja, alkoi "arvannosto" itsensä kuntamme "pääpoliisin", nimismies Melanderin valvoessa, että kaikki kävi reklementtien mukaisesti. Suurikokoinen omakotialuetta esittävä karttaluonnos, jossa kaikki tontit oli numeroitu, oli asetettu näkösalille ja siitä saattoi jokainen tontin saaja heti arpalipun nostettuaan todeta, mihin kohtalo oli hänet heittänyt tai oikeammin tulee heittämään joskus sitten, kun toistaiseksi tyhjälle tontille on asuinrakennus onnistuttu pystyttämään. Ei siis ihme, että yhden ja toisen käsi pyrki lippua nostettaessa hie-man vapisemaankin.

Tällä kertaa luovutetut tontit jakaantuivat seuraavasti:

- N:o 31. Kantanen, Kalle, Ky. Höyryos.
" 32. Rusi, David, Kuu. Voimalaitosrak.
" 33. Strandberg, Lars, Ky. Pap.
" 44. Talander, Toivo, Ky. Pap.
" 45. Vægg, Urpo, Vo. Sähköos.
" 47. Huuskonen, Jaakko, Ky. Höyryos.
" 58. Friman, August, Ky. Varasto.
" 59. Nurminen, Jalmari, Vo. Pap.
" 61. Lehtonen, Orvo Kullervo, Ky. Korj.p.
" 69. Helolinna, Väinö, Spritehdas.
" 72. Stör, Eino, Kuu. Pap.
" 73. Hasu, Pentti, Vo. Talousos.
" 74. Paavola, Oiva, Vo. Puuhiomo.

- N:o 83. Hietanen, Sulo, Vo. Puuhiomo.
" 84. Lähteenmäki, Kaarlo, Vo. Pap.
" 85. Korhonen, Urho, Vo. Karbiiditehdas.
" 87. Kuusela, Vilho, Ky. Sähköos.
" 89. Nikula, Heikki, Ky. Tehdasrak.
" 90. Mäkinen, Oiva, Kuu. Saha.
" 91. Österman, Tapio, Ky. Pap.
" 92. Uusitalo, Olga, Vo. Höyryos.
" 105. Linden, Teuvo, Ky. Pap.
" 106. Elojärvi, Martti, Vo. Pap.
" 107. Kajander, Veikko, Ky. Pap.
" 108. Rantanen, Sulo, Kuu. Voimalait. rak.
" 109. Mäenpää, Erik, Ky. Pap.
" 110. Koste, Eino Einar, Ky. Korj.paja.
" 111. Taiminen, Kaarlo, Ky. Pap.
" 127. Hyvärinen, Kaarlo, Vo. Asuinrak.os.
" 128. Kalso, Malakias, Ky. Talousos.
" 129. Mäkinen, Viljo, Vo. Pap.
" 141. Hietanen, Arvi, Ky. Pap.
" 142. Mauno, Eino, Ky. Sellul.
" 143. Laaksonen, Paavo, Vo. Pap.

Kun toimitus oli päättynyt, otettiin läsnäoleista valokuva, joka liittyy tähän kirjoitukseen.

Tontin saaneet kertovat.

Edustajallamme oli myöhemmin tilaisuus keskustella muutamien uusien tontinsaajien kanssa heidän nykyisistä asunto-oloistaan sekä rakennus- ym. suunnitelmistaan. Ensimmäiseksi keskustelutoveriksi joutui tällöin rouva *Olga Uusitalo*, joka, kuten edellä jo mainittiin, on toistaiseksi ainoa naishenkilö, joka on saanut lahjatontin nimiinsä. Rva Uusitalo on työssä Voikaan Höyryosastolla ja on hän ollut yhtiön palveluksessa 17 vuotta. Nykyisin hän asuu Voikaan Myllykalliolla kaksi huonetta käsittävässä asunnossa. Perheeseen kuuluu lisäksi mies, joka on invalidi, ja kolme lasta. Kotieläimiä on lehmä, possu ja muutamia lampaista. Rva Uusitalo kertoi aina haaveilleensa omasta asumuksesta, mutta mahdollisuuksia sellaisen hankkimiseen ei tähän asti ole ollut. Kun yhtiö nyt on tullut avuksi luovuttamalla ilmaisen tontin, niin toiveet alkavat vähitellen toteutua. Tosin ajankohta rakentamiselle on rakennustarvikkeiden puutteen takia valkea eikä rahaakaan ole, mutta eikö tähän tilanne rakennusaineiden kohdalla jonkun ajan kuluttua helpottune ja sitä odotellessa on mahdollisuuksien mukaan koetettava säästää, jotta alkupääomaa olisi ainakin jonkun verran olemassa rakennuspuuhiin ryhdyt-

Omakotitonttien jakotilaisuus lokakuun 8 p:nä 1945.

teässä. Pääasiallisin rahoitus tapahtunee kuitenkin omakotilainojen turvin. Ja kun rakennus sitten joskus on pystyssä, niin riemusaatossa sinne muutetaan.

Kuski *Malakias Kalso*, joka jo 33 vuoden ajan on totunut liikkumaan enemmän hevospelillä ja autolla kuin omilla jaloillaan, hymyili totunaiseen tapaansa vastatessaan kysymykseemme, aikooko hän lopullisesti sanoa hyvästit Kuusankosken puolelle ja siirtyä kokonaan sinne Kymenrannan "perukoille" asumaan. Ei kuulu olevan sellainen tarkoitus ainakaan toistaiseksi, sillä nykyinen toimi, jossa Kalso aikoo olla niin kauan kuin kykenee, vaatii miehensä aina olemaan sairaalan lähettyvillä, kun häntä on jouduttu ja jatkuvastikin joudutaan tarvitsemaan minä vuorokauden aikana tahansa. Vanhuuden päivien varaksi on kuulema aikomus oma talo rakentaa ja sitä varten on tullut katselluksi tonttia jo aikaisemminkin, mutta tuloksetta. Kun nyt pohja talolle on saatu, niin rakennustöihin ryhdytään heti, kun olosuhteet sen sallivat. Alustavat työt suoritetaan yhdessä vanhemman pojan kanssa, mutta itse talon rakentamiseen täytyy vierastakin työvoimaa käyttää. Nykyisessä asunnossa on huone ja keittiö, mutta uuteen on suunnitteilla tilaa jonkun verran enemmän.

Autonkuljettaja *Pentti Hasu* Voikaalta, jonka 5-henkinen perhe asuu kahden huoneen asunnossa Voikan klubin vierellä, on myös jo aikaisemmin haeskellut tonttia omaa taloa varten, mm. Hirvelästä, mutta sopivaa ei ole ollut saatavissa. Nykyisessä asunnossa on joten kuten tullut toimeen, kun lapset, joita on kolme, ovat vielä pieniä, iän vaihdellessa 5:stä 10:een vuoteen, mutta vähitellen tarvitaan lisätiloja, joita nykyisen asuntopulan

takia on mahdotonta saada muuten kuin itse rakentamalla. Ja niinpä heti, kun rakennustarpeita on saatavissa, alkaa Hasullekin kohota oma "pytinki" Kymenrannan asutusalueelle.

Seuraava haastateltavamme oli *Toivo Talander* Kymintehtaan Paperitehtaalta. Talander, joka on sotainvaliidi, vaikkei hänessä päältäpäin katsoen sodan jättämiä merkkejä juuri huomaakaan, asuu vaimonsa kanssa Myllyhuo'ossa hellahuoneessa, joka on hänen asuntonaan ollut jo 17 vuotta. Hyvin kertoi Talander nykyisessäkin asunnossaan toimeen tulleen, vaikka ei rakastakaan kasarmielämää. Kun yhtiö tarjosi tontteja, niin pani T:kin paperit "vetämään" ja nyt on hänkin sitten maanomistaja. Heti kun tilaisuus tarjoutuu, aikoo Talander panna "töpinäksi" pystyttääkseen pari huonetta ja keittiön käsittävän rakennuksen omakotialueelle.

Lopuksi joutui "altavastaajaksi" *Arvi Hietanen* Kymintehtaan Paperitehtaalta. Hietanen, jolla on palvelusvuosia yhtiössä kaikkiaan 23, asuu huoneen ja keittiön asunnossa Pilkan pellolla. Lapsia on neljä, joista yksi on naimisiin mentyään jättänyt isän kodin. Muutkin lapset ovat jo isoja, joten asumatilaa kaivataan lisää. Samoin kuin useimmilla muillakin on Hietasellakin jo kauan ollut "kiikarissa" oma talo ja ellei sota olisi tullut väliin, olisivat suunnitelmat tässä suhteessa ehkä jo toteutuneetkin. Saamaansa tonttiin oli Hietanen erittäin tyytyväinen sitäkin suuremmalla syyllä, kun vie-reisen tontin osui saamaan hänen seinäntakainen naapurinsa Pilkan pellolla Eino Mauno Kymitehtaan Sellulosaitehtaalta, joten hyvät naapuruussuhteet tulevat vastaisuudessaakin jatkumaan.

Meidän naisten kesken...

Elämme jälleen pitkien sota-vuosien jälkeen rauhan aikaa, mutta asustaako rauha myös kodeissamme ja omassa sydämessämme? Harvassa on niitä, jotka tähän kysymykseen voivat myönteisesti vastata. Päinvastaisesta olotilasta kertovat ne lukemattomat avioerohakemukset, joita viime aikoina on jätetty asianajajille. Sodan päättymisen jälkeen on avio-

erotilasto kasvanut huimaavaa vauhtia, eivätkä kuitenkaan lähimainkaan kaikki onnettomat avioparit turvaudu tähän äärimmäiskeinoon, vaan yrittävät joko lasten takia tai muista periaatteellisista syistä säilyttää muodollisen yhdyselämän, osaamatta ryhtyä onneaan uudelleen takomaan. Sama havainto on todettavissa omallakin paikkakunnallamme. Sydäntä kouristavaa on nähdä itkevä nuori rouva, nuori äiti, usein lapsi käsivarrellaan tulevan tiedustelemaan joko asuntoa tai avioeron muodollisia menettelytapoja sen ollessa edessä jo selvänä ja peruuttamattomana tosiasiana. Auttaa pitäisi näitä onnettomia, jotka ehkä vuoden pari sitten onnellisista onnellisimpina kirkassilmäisinä morsiamina ovat nähneet elämän ruusunpunaisena edessään herätäkseen näin pian mitä suurimpaan suruun ja tuskaan. Mutta auttamisen pitäisi tapahtua jo ennen avioliiton solmimista, sillä niinkuin vaarallisimpien tautien vastustaminen on tehokkainta ennakotorjuntana — niitä vastaan rokotetaan — niin myöskin on avioliiton monia salakareja vastaan jo emakolta valmistettava.

Jokainen on oman onnensa seppä, sanotaan, ja se on vanha viisaus, joka pitää paikkansa myös kodin onnen suhteen. Tosin kodin onnea rakentamassa on kaksi seppää, mutta naisen pitäisi olla oikea hienomekaniikko, joka taitavasti osaisi jo alkavat pienet säröt sillittää ehjäksi. Kodin onni riippuu monista seikoista, mutta vaikka jokaisella kodilla on omat tärkeät onnensa edellytykset, niin kaikilla kodeilla on yhteisiä tärkeitä perusedellytyksiä, joista nainen on vastuussa.

Kerrotaan Martti Lutherin sanoneen tyttärelleen tämän mennessä naimisiin, että hänen tulisi tehdä kotinsa sellaiseksi, että aviopuolison mieli ilostuu, kun hän vain kaukaakin näkee kotinsa harjan vilahtavan. Tämä neuvo on satoja vuosia vanha, mutta se sopisi yhtä hyvin nykyaikaankin. On selvää, että ei vaimo yksin voi iloista ja onnellista kotia rakentaa, siihen tarvitaan kummankin osapuolen kaikki rakkaus ja hyvä tahto. Mutta luomisjärjestyksen mukaan miehelle lähinnä kuuluu perheen toimeentulosta huolehtiminen, kun taas nainen on vastuussa kotinsa laadusta. Koti on hänen lähin ja luonnollinen työmaansa. Siksi hänen jo naimisiin mennessään tulisi osata ainakin kodin hoidon alkeet. Kuinka usein onkaan niin, että mies taitaa ammatinsa, jonka varassa perheen toimeentulo on, mutta perheen-

emäntä on monessa tehtävässään aivan avuton. Monen kodin onni on saanut ensimmäisen särönsä siitä, että emäntä ei ole tehtävänsä tasalla. Hän ei ole ajatellut sitä suurta vastuuta ja tehtävää, jonka hän on ottanut, kun hän vihkialttarin ääressä on lupautunut elämänikäiseen liittoon rakastamansa miehen kanssa.

Nuori tyttöähän miltei poikkeuksetta nykyaikana joutuu heti koulun penkiltä päästyään ansiotyöhön. Hän sillä itsensä. Vapaa-ajaksi tulevat sitten monet, monet tekee niinkuin mieskin 8-tuntisen työpäivän ja elättää harrastukset, elokuvat, tanssi ja romaanit, harvoin tyttö muka ehtii puuttumaan kotitöihin. Äiti se on, joka ruuan laittaa valmiiksi, äiti on huolehtinut kodin siisteydestä ja puhtaudesta, äiti mahdollisesti huolehtii tyttären vaatteidenkin kunnostamisesta. Tytär tuntee tekevänsä kovin suuren palveluksen, jos hän silloin tällöin ehtii astiat pesemään. Näin se tahtoo liiankin usein olla. Kun tämä samainen tyttö sitten kohtaa miehen, josta tulee hänen valittunsa, ja yhteinen koti perustetaan, ei tällä nuorella vaimolla ole suurtakaan aavistusta kodin hoidosta. Ja kuitenkin kodin hoito on niin arvokas asia, että kannattaa ponnistaa kaikki voimansa onnistuakseen siinä. Nuori tyttö olisi viisas, jos hän vielä kotona ollessaan äidin ohjauksen alaisena ottaisi kaiken mahdollisen opin irti. Ja äitien puolestaan pitäisi opettaa tyttärensä rakastamaan kotitöitä eikä sokeassa äidinrakkaudessaan peläten tyttärensä rasittumista vieroittaa häntä taloustöistä. — Kuinka moni nuori rouva onkaan saanut katua, että hänen taitonsa tässä suhteessa on jäänyt puutteelliseksi. Huonosti hoidetussa kodissa on vaikea viihtyä, siellä etsiäydtyään helposti hakemaan iloa muualta. Vaikka koti olisi tölö taikka kartano, tekee vasta hellä huolehtiva hoito sen todella viihtyisäksi kodiksi.

Kodin hoitoon liittyy läheisesti myös taloudenhoito, lähinnä ruokatalous. "Tie miehen sydämeen käy vatsan kautta" on vanha tunnettu viisaus. Ruokatalous on taidetta, siinä on monet, monet niksinsä. Se, joka joutuu tottumattomana ja kokemattomana ruokaa valmistamaan, huomaa kauhuksensa, että se ei suinkaan ole helppo tehtävä. Oppi siihenkin on käytävä ja hyväksi emännäksi koulutetaan vasta pitkällä harjoituksella. Senvuoksi nuorien tyttöjen olisi tässäkin jo hankittava pohjakoulutus oman äitinsä ohjauksen alaisena. Ei riitä se, että osaa valmistaa hyvää ja maukasta ruokaa, vaan ruokatalous on myös hoidettava säästäväisesti. Monen perheen onni on särkynyt siitä, että vaimo ei pysty taloutta hoitamaan tulojen edellyttämässä puitteissa. Kirjanpito on paikallaan ja yleensä suunnitelmanmukainen taloudenhoito. Nykyaikana muotiin tullutta omakotiviljelystä kannattaa ottaa harkittavakseen. Viisas perheenemäntä säilöää syksyisin.

TOIMISTO – TONTTULASSA.

— Minä tahdon mennä ulos. Minä tahdon! Ei vielä ole ilta. Minä menen ulos. Me-nen.

Kuka sillä tavoin huutaa? Jukka poika se salin lattialla makaa vatsallaan, potkii lattiaa, itkee ja huutaa.

— Jukka, nousehan ylös siitä lattialta, vilustut vielä, kun ikkuna on auki. Nousehan, kehoittaa äiti kauhiasti.

— En nouse, en!

Äiti poistuu ja Jukka jää yksin saliin. Hän kiukutelee vielä hetken, potkii ja huutaa, mutta kun ei kukaan vastaa hänelle mitään, vaikenee hän, nyyhkäisee vielä kerran, pari ja jää edelleen lattialle makaamaan. Hän odottaa, että äiti tulisi takaisin, niin hän voisi uudelleen ruveta vaatimaan ulospääsyä.

Jukka tietää kyllä, että on rumaa huutaa ja potkia ja vaatia ulos, mutta hän on sellainen pieni tuittupää, joka aina tahtoi tehdä niinkuin itse mielii.

Eräaseen tärkeään seikkaan on syytä myös kiinnittää huomiota ja se on henkilökohtainen terveydenhoito. Moni vaimo uppoaa niin paljon kaikkiin koti- ja taloustöihin, että hän ei ehdi itseensä kiinnittää pienintäkään huomiota. Tyttö-nä ollessaan, silloin kun

mies häneen ihastui, hän oli sievä ja hyvin hoidettu, mutta pian naimisiin mentyä mies saa ihmetellä, minne on joutunut se huoliteltu, viehättävä nuori nainen, jota hän ihaili. Monta kertaa saa hämmästyä, kuinka suuria epäedullisia muutoksia muka talouskiireet saavat aikaan rouvan ulkoasussa. Tapasin joku aika sitten erään hyvän tuttavani, nuoren rouvan, jota en hänen naimisiin menonsa jälkeen ollut tavannut. Muistan aina ihailleeni hänen kauniita kiiltäviä hiuksiaan, jotka aina oli huolellisesti ja kauniisti kammattu, jo hänen kaikin puolin moitteetonta ulkoasuaan. Ihmettelin jo kadulla tavatessamme hänen kummallista muuttumistaan, mutta vasta kun olin tullut hänen kotiinsa ja riisuimme päällysvaatteet, keksin äkkiä suureksi pettymyksekseni syyn. Tukka oli muuttunut elottomaksi ja riippui suorana ja epäsiistinä, etuhampaassa oli paikkaamaton reikä, vaimomaisesti vilkaisin myös kynsiin ja oikein arvattu: paksu surureunus rumensi myös niitä. Vaikea oli rinnastaa tätä naista ennen tuntemaani soreaan neitoseen.

Yhtäkkiä kuului avatun ikkunan kautta kummaa surinaa kuin olisi suuri, rapisevasiipinen sudenkorento lentänyt. Surina läheni, sitten kuului rasahdus ikkunan peltilevyllä.

Olikohan siihen lentänyt joku lintu?

Jukka nousi istumaan ja katseli uteliaana ikkunaa. Mitä ihmettä ja kummaa? Oli jo hämärä, mutta Jukka saattoi aivan hyvin eroittaa ikkunalaudalla olennon, joka ei varmastikaan ollut isän kättä korkeampi. Se olento istui ikkunalaudalla ja heilutteli jalkojaan, jotka olivat äidin pikkusormen suuruiset.

Nyt nousi Jukka jo seisomaan. Täytyihän hänen toki mennä katsomaan, mikä tuo tuollainen oli. Eikä Jukka pelännyt. Mitäpä hän tuollaista nukenkokoista pillipiiparia olisi pelännyt.

— Kuka sinä olet?

Jukka seisoi nyt aivan ikkunan ääressä ja häntä ihan nauratti katsellessaan pienoista poikaa, joka oli

En voinut olla ajattelematta, että mitä ihmettä viehättävää mies voi nähdä tässä epäsiistissä naisessa ja että en totisesti ihmettelisi, vaikka mies erehtyisi katselemaan muita. Onhan selvää, että perheenmääntä ei aina voi olla tip-top-kunnossa, mutta itsensä siistinä pitäminen ei varmasti ole ylivoimainen tehtävä. En tarkoita tällä sitä, että pitäisi ahkerasti istua kampaajalla, kulkea kynnet lakassa ja kasvoilla viimeistelty make-up. Sehän olisi suorastaan naurettavaa. Päävastoin on paljon esimerkkejä siitä, että mies pian kyllästyy naiseen, joka ei muuta ehdi ajattelemaan kuin omaa ulkoasuaan. On pysyttävä kultaisella keskitiellä ja yritettävä säilyttää se tyyli, joka on ollut tutustumis- ja kihlautumisaikana. Se on miehen lumonnut ja varmasti se teipsii häneen edelleenkin.

Mutta niin ehdottoman tärkeää kuin onkin osata tehdä koti ulkonaisesti viihtyisäksi, tarvitaan vielä jotakin muuta, ennenkuin kodin onnen edellytykset on luotu. Tarvitaan paljon ymmärtämystä, anteeksiantoa ja rakkautta. Kannattaa tarkistaa käsitystään oikeasta rakkaudesta, joka ei ole pelkkää tunnekuohua ja aistihurmaa, sillä vain oikea rakkauteen pohjautuva molemminpuolinen ystävyys tuo pohjan pysyvälle onnelle. Sanotaan, että vasta sitten aviopuolisot tuntevat toisensa, kun on säkki suolaa syöty yhdessä, mutta jo avioliittoon mennessä täytyy olla takana niin pitkä tuttavuus, että on varma siitä, että rakkaudella on osuutensa mukana, sillä vain se pystyy siloittamaan niitä monia ristiriitoja, joita ilman ei mikään avioliitto voi sujua. — Eeva.

puettuna siniseen suojuspukuun ja päässä sillä oli lippalakki. Poika katseli totisena Jukkaa ja vastasi:

— Minä olen tonttu Toimekas. Ja sinä olet Jukka Sara.

— Mistä sinä minut tunnet, ihmetteli Jukka.

— Minä tunnen kaikki lapset.

— Mistä sinä tänne tulit?

— Tulin Toimisto-Tonttulasta.

— Missä sellainen on?

— Kaukana Lapissa, missä joulupukki asuu.

— Miksi sinä tänne tulit?

— Tulin noutamaan sinut Tonttulaan.

Jukan silmät pyörivät hämmästyksestä. Hän kysyi:

— Miten me sinne menemme?

— Lennämme lentokoneella. Katso, tuossa on lentokoneeni.

Tonttu viittasi kädellään ikkunasta ulos. Jukka kurkoitti päätänsä. Ikkunan peltilevyllä oli pienoisen pieni hopeanvärinen lentokone, jonka siivet olivat ohutta lehtikultaa. Mutta lentokone oli niin pieni kuin isän kalossi.

— Enhän minä tuohon mahdu, Jukka nauroi.

— Istu tähän viereeni ikkunalaudalle, niin minä näytän, että mahdut.

Jukka työnsi tuolin ikkunan eteen, nousi ensin sille ja siitä ikkunalaudalle istumaan. Tonttu koskettti Jukan olkapäätä parsinneulan kokoisella kultakepillä, jonka kahvana oli ruusunpunainen rubiini. Heti kun tuo

kultasauva koskettti Jukan olkapäätä, muuttui Jukka yhtä pieneksi kuin tonttukin oli.

Jukka ja tonttu kiipesivät hopeiseen, kultasiipiseen lentokoneeseen ja tonttu pani moottorin heti käyntiin. Miten hauskaa tämä kaikki Jukasta olikaan, niin hauskaa, ettei hän edes muistanut pelätä.

Pienoinen lentokone kiisi niin nopeasti, että Jukka ei voinut erottaa allaolevasta maasta mitään. Pian, kovin pian, lentokone töksähti maahan ja pysähtyi. Tonttu tarttui Jukan käteen, johdatti hänet niin suuren tunturin eteen, että se näytti ulottuvan pilviin asti. Pienoisen katajan takana oli tunturin kupeessa niin pienoinen ovi kuin postikortti. Sen tonttu aukaisi omalla avaimellaan.

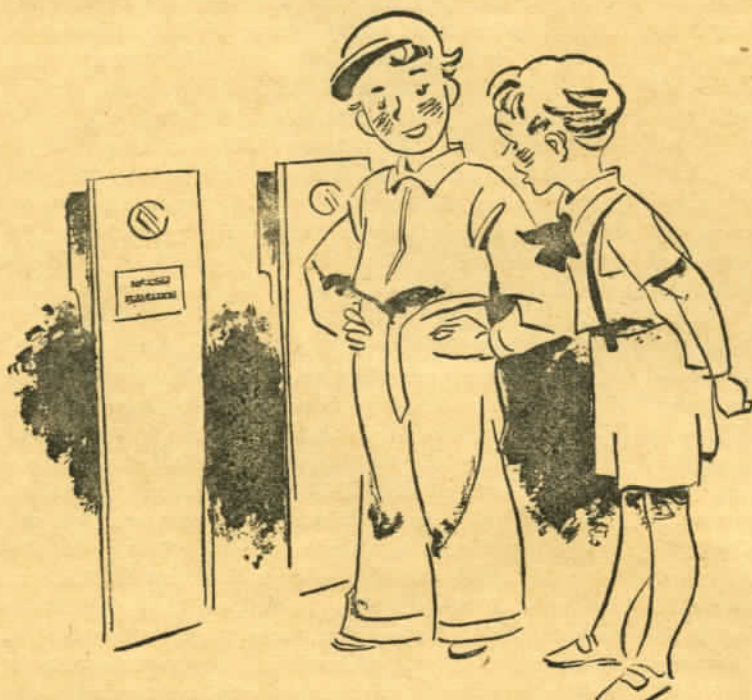
Kun Jukka ja tonttu olivat pitkät ajat kulkeneet ka-peata, kiemurtelevaa käytävää, jossa lamppuina oli äidin sormustimen suuruisia valaisimia, tulivat he yks-kaks suunnattoman suureen huoneeseen. Se oli niin suuri huone, ettei Jukka oikein selvästi nähnyt sen peräseinää. Siellä oli pienen pieniä tuoleja ja pöytiä paljon, ja jokaisella tuolilla istui tonttu Toimekkaan kokoisia tonttuja ja kirjoitti ahkerasti pöydällä oleviin paksuihin kirjoihin. Ja monen monesta pikku ovesta tuli ja meni ihan juosten tonttuja edestakaisin käsis-sään niin pienet paperipalat kuin postimerkit. Nuo juoksevat tontut jättivät paperinsa pöydän ääressä istuville tontuille ja livistivät taasen pikku ovien kautta pois. Millainen touhu ja vilinä siellä olikaan! Aivankuin muurahaispesässä.

Jukka ei osannut edes mitään kysyä tonttu Toimek-kaalta, vaan katseli vain tuota mahdotonta touhua. Tonttu tarttui Jukan käteen ja vei hänet pois tuosta suuresta salista. He tulivat pienempään huoneeseen, jossa myöskin juok-senteli pikku tonttuja. Mutta monet tontut seisovivat pienoisten, lattiaan pystyyn ase-tettujen lautalevyjen edessä ja katselivat le-vyssä olevaan lasiin, joka ei ollut isoäidin yhden silmälasinkaan suuruinen. Äkkiä kuu-lui kaunis, kirkas kellonkilinä. Jukka näki erään äsken oven vieressä istuneen tontun juoksevan kiireesti sen laudan luo, jonka kello oli kilissyt.

— Tulehan tänne, niin selitän sinulle.

Tonttu Toimekas talutti Jukan erään lau-dan luo.

— Tämä sali tässä on se kaupunki, missä sinä asut. Jokainen tällainen pieni lauta kuvaa yhtä sen kaupungin lasta. Katsohan, tuossa on lapsen nimi laudassa. Anneli Taira. Sinä-kin tunnet sellaisen Annelin. Tuossa on pieni lasinen kello, joka on niin pieni kuin leikki-

Tonttu Toimekas talutti Jukan erään laudan luo.

hevosen tiuku. Kun joku lapsi on tottelematon, silloin helisee tämä pieni tiuku. Tuolla oven vieressä on aina odottamassa pieniä juoksutonttuja. Kun tiuku helisee, yksi heistä juoksee sen laudan luo, jonka tiuku helisi, katsoo tuohon lasiin ja näkee siinä ihan kaiken, mitä sellainen tottelematon lapsi tekee, ja kuulee, mitä lapsi puhuu. Aivankuin elokuvissa. Sitten juoksutonttu kirjoittaa kaiken mitä näkee ja kuulee tuollaiselle pahvilevylle ja vie sen toimistotontulle. Kerron myöhemmin, mitä toimistotonttu niillä tiedoilla tekee.

Voi, kuinka jännittävää tämä olikaan. Jukan silmät ihan loistivat. Nyt helisi taas joku lasinen tiuku. Heti juoksi joku tonttu yhden laudan luo.

— Tulehan, niin saat nähdä.

— Tonttu Toimekas vei Jukan juoksujalkaa sen laudan luo, jonka tiuku oli helissyt.

— Katsohan.

Jukka katseli tuohon silmälasin kokoiseen lasiin. Ja mitä hän näkikään! Siellä oli hänen pikku siskonsa, 3-vuotias Sirpi, joka löi kätösillään pesuammeen laitaan ja huusi äidille, ettei hän tahdo mennä kylpyyn. Äiti oli niin surullisen näköinen ja kyyneleet silmissään koetti houkutella Sirpiä kylpyyn. Mutta Sirpi heittäytyi kylpyhuoneen punaiselle matolle, potki ja huusi: Sirpi ei tahdo mennä, ei tahdo! Ja Jukka kuuli, kun äiti sanoi Sirpille: tuon Sirpi on jo oppinut Jukalta, joka useasti käyttäytyy niin tuhmasti.

Jukka katsoi pelästyen tonttua, joka katseli lasiin ja kirjoitti pahvilevylle.

— Tulehan, kehoitti tonttu Toimekas jälleen.

Jukka lähti häpeissään, kun tonttu oli nähnyt tuolaista hänen pikkusiskostaan ja kuullut tuollaista Jukasta.

He menivät takaisin siihen suurenn toimistosaliin ja suoraapäätä erään pitkäpar-taisen, vanhan tontun luo, joka kirjoitti ahkerasti paksuun kirjaan.

Samassa siihen tupsahti se tonttu, joka oli katsellut Sirpin tuhmaa käytöstä. Hän laski pahvilevyn harmaapartaisen tontun pöydälle ja juoksi pois saman tien.

Jukka näki vanhan tontun selallevan kirjaansa. Sitten löytyi oikea sivu. Tonttu levitti kirjan auki. Siinä oli Sirpin kuva ja nimi. Tonttu rupesi kirjoittamaan sille sivulle.

— Mitä hän kirjoittaa, kysyi Jukka kuis-katen.

— Kerron sinulle. Mennään.

— Tonttu Toimekas vei Jukan pieneen huoneeseen, jossa oli punasamettiset, peh-

meät tuolit, seinät peilistä ja lamppuina tuhat kiilto-mattoa.

— Istu. Ja nyt, kuuntele tarkkaan! Sellaisia huoneita, missä on lasi-ikkunaisia lautoja, on meillä täällä tunturissa satoja. Jokaisella kaupungilla ja jokaisella pitäjällä on oma salinsa. Ja jokaisen kaupungin ja pitäjän lapsella on oma lautansa. Heti kun lapsi on tottelematon, kilisee kello, tonttu juoksee laudan luo, merkitsee muistiin, mitä näkee ja vie tiedot toimistotontulle. Toimistotonttu kirjoittaa kaikki tiedot paksuun kirjaansa. Jokaisella kaupungilla ja pitäjällä on myös oma toimistotonttunsa.

— Minkä tähden ne tontut niin tekee, katsoo ja kirjoittaa, uteli Jukka.

— Kun joululähennee, alkaa joulupukki tutkia kirjoja. Hän lukee, lukee ja kirjoittaa muistiinpanoja jokaisesta lapsesta. Ja se lapsi, joka on ollut usein tuhma ja tottelematon, se lapsi saa vähän joululahjoja.

Jukka pelästyi. Ja alkoi muistella. Miten usein hän olikaan ollut tuhma. Ja tänäkin iltana potkinut salin lattiaa, huutanut ja kiukutellut.

— Nähdäänkö tänne kaikki lasten tuhmuudet ja tottelemattomuudet?, kysyi hän.

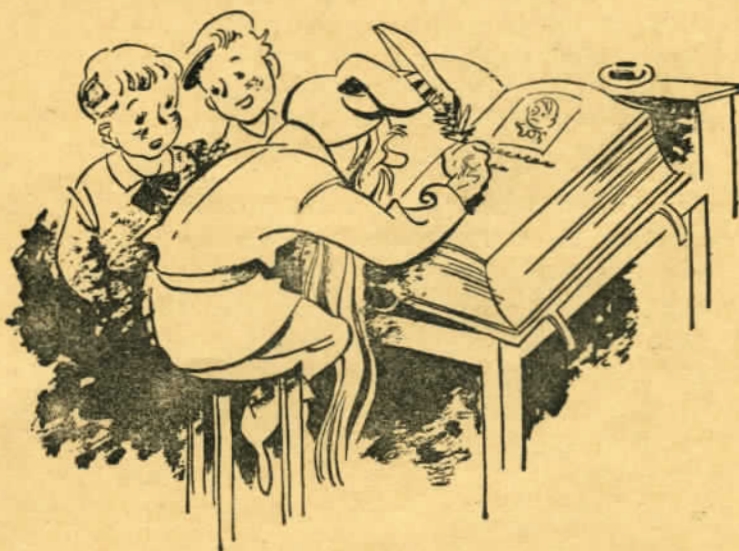
— Kaikki nähdään.

Jukka huokasi suruissaan. Kyyneleet ihan tulivat silmiin. Kaikki hänen tottelemattomuutensa oli toimistotontun paksussa kirjassa. Ja joulupukki lukisi sen.

— Saankohan minä yhtään joululahjaa tänä vuonna, ajatteli Jukka onnettoman.

Jukka tarttui tonttu Toimekkaan käteen ja sanoi:

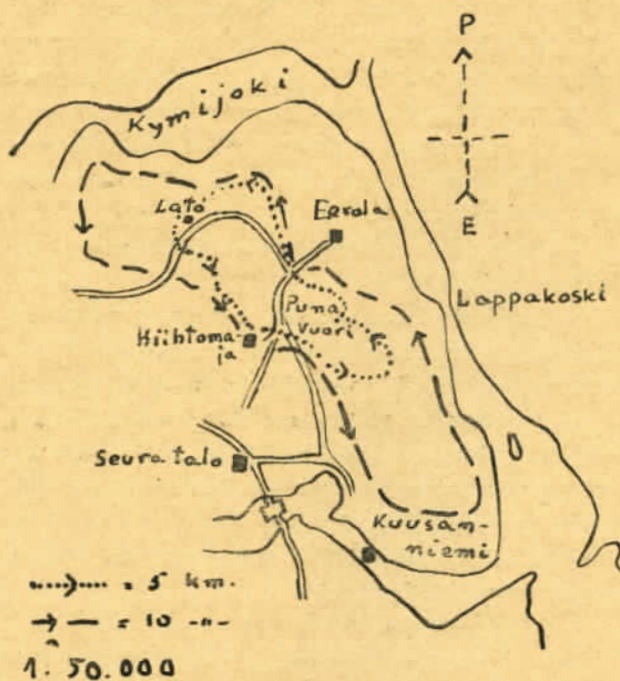
— Tästä lähtien lupaan olla oikein kiltti. Aina, aina. Että saan lahjoja jouluna. Ja mutenkin. Ettei minun tarvitse hävetä, kun toimistotontun kirjaan tulee niin paljon muistiinpanoja minun tottelemattomuudestani.

Jukka näki vanhan tontun selallevan kirjaansa.

HIIHTÄMÄÄN!

Vapaa ja selvä on sukseni tie,
minne on toivoni, sinne se vie.

Kuva 1.

Talven tehdessä tulooan monen mieli jo tekee suksille. Varsinkin lapset ja nuoret odottelevat malttamattomina pääsyä suksillansa sujuttelemaan talvisiin metsiin. Mutta Suomen hanki ei kutsu vain lapsia ja nuoria, se kutsuu meitä jokaista antaakseen meille hohtavan punaiset posket ja riemusta loistavat silmät.

Hiihto on tärkeä terveyden ylläpitäjä kaikille, mutta erikoisesti teollisuuskeskuskien asukkaille se on suorastaan välttämätön työn ja alallaanolemisen vastapainoksi. Hiihto on kerrassaan paras urheilumuoto, siinä on valikoima sellaista ruumiinliikuntaa, mikä jo verrattain lyhyessä ajassa johtaa tulokseen.

— Hyvä on! Juuri siksi kävin hakemassa sinut tänne, sanoi tonttu Toimekas. — Kun sinä nyt olet nähnyt, minkälaista täällä Toimisto-Tonttulassa on, niin kerro nyt kaikille muille lapsille. Ehkä lapset sitten tulevat kiltimmiksi. Ja nyt me lähdemme kotimatkalle.

Pieni hopeinen lentokone kiisi nopeasti tuikkivain tähtien alla. Ja Jukka ajatteli vakavana:

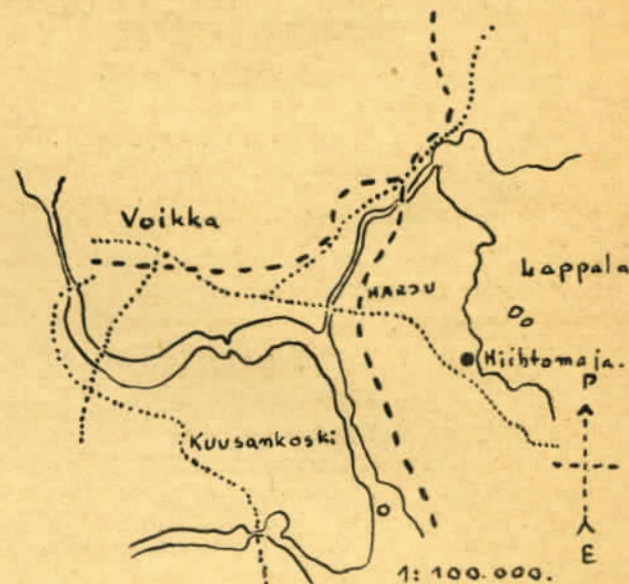
— En koskaan enää ole tuhma enkä tottelematon. Kiltin joulupukin ei tarvitse surullisena pudistella päätään nähdessään minun kuvani paksussa kirjassa. Minun sivuni siinä kirjassa täytyy olla ihan vitivalkoinen ja ilman yhtään muistutusta. Sillä tahtoisin, että joulupukki joka joulu voisi tuoda minulle lahjoja.

Hiihtoretken jälkeen mieli on tulvillansa elämänhalua ja tulevaisuudenuskoa. Hän, joka ei hiihtämistä harrasta, jää paljosta osattomaksi. Ei hän tiedä, mitä riemuja Pohjolan raikas talvi voi tuoda mukanaan. Ei hän tiedä, ettei hiihtoretkelle lähtenyt milloinkaan kadu matkaansa jälkeenpäin, sillä hiihtäjä tietää, ettei sen terveellisemmällä tavalla voi vapaa-aikaansa viettää.

Kuusankoskelaisille hiihdon harrastajille ilmoitetaan, että heille on yhtiön toimesta viitoitettu 5 km:n pituinen "jokamiehen ja naisen maastohiihtorata", jonka lähtö- ja päätekohta on hyppyrinmäen alla. Rata on merkitty punertavalla värillä, joka on maalattu renkaaksi puihin n. 2 m:n korkeudelle maasta. Radan kulku selviää tarkemmin oheisesta karttaluonnoksesta (kuva 1) ja alkuun pääsee mukavasti lähtemällä hyppyrin alta kohti Punavuorta. Talven aikana on tarkoitusta pitää auki vierekkäin useita eri vaikeusasteisia latuja, joten rata vastaa täysin tarkoitustaan myöskin ns. perhelatuna.

Hyppyrinmäen alla olevasta hiihtomajasta on saatavana vörvokkeita ja on majalla myöskin tilaisuus voidella suksia ja seurustella toisten reippailijoiden kanssa.

Lisäksi on sovittu Työväenopiston kanssa Lappalanjärven rannalla sijaitsevan huvilan käyttämisestä tänäkin talvena hiihtomajana. Kuten oheisesta piirroksesta (kuva 2) selviää, sijaitsee hiihtomaja sopivan matkan päässä sekä Voikkaan että Kuusankosken ja Kymintehdään hiihdon harrastajille. Majalle johtavista laduista annetaan paikallisissa sanomalehdissä tarkemmat tiedot aikanaan.

Kuva 2.

Suojalaitteet eivät yksin estä kaikkia tapaturmia. Sinun on niitä käytettävä ja myös aina toimittava harkitun varovasti.

Miehiä työnsä ääressä.

Työ on ihmisen suurin onni, sanotaan ja se sanonta pitääkin paikkansa. Työn merkitystä ei aina tule oikein arvostaneeksi eikä siihen tule aina oikealla tavalla suhtautuneeksi. Mutta kun syyistä tai toisesta joutuu pitemmäksi ajaksi työttömäksi, niin silloin vasta todella käsittää, mikä arvo ja merkitys työllä on ihmisen elämälle ollut. Joutilaana leikottelemisen saattaa kyllä alussa tuntua varsin mukavalta, mutta pitemmän päälle se käy raskaaksi, paljon raskaammaksi kuin työn tekeminen. Tosin on olemassa sellaisiakin yksilöitä, jotka karttavat työtä ja yrittävät mieluummin muilla keinoin elämässä selviytyä, mutta tällaisia tapauksia voidaan pitää enemmän tai vähemmän epänormaaleina. Rikolliset ainekset ovatkin etupäässä juuri niiden keskuudesta löydettävissä, jotka pakoilevat hyödyllistä työtä ja etsiytyvät muiden samankaltaisten joukkoon viitsaukseksi lähimaisilleen ja koko yhteiskunnalle.

Työ on kaiken menestymisen pohja ja perustus. Sen tajusivat jo esi-isämme, jotka elämänsä ovat työllä uhranneet luodakseen jotain sellaista, minkä voisivat perinnöksi tuleville sukupolville jättää. Tästä perinnöstä saamme me nykyisin elävät nauttia, mutta meidän on huolehdittava omalta osaltamme siitä, että perintöä kartutetaan, jotta meidän jälkeentulevaisemme voisivat meistä todistaa samaa kuin me niistä, jotka ennen meitä ovat eläneet. Meillä on tosin omat vaikeutemme ja vastuksemme, ehkä suuremmat kuin monilla edellisillä sukupolvilla, mutta helppo ei Suomen kansan tie ole koskaan aikaisemminkaan ollut. Aina on vaikeuksista kuitenkin selviydytty ja tullaan nyt samoin kuin vastaisuudessaakin selviytymään. Siihen on taattu keino: rehellinen ja uupumaton työ omaksi ja koko kansakunnan hyväksi.

Sanotaan myös, että työ tekijäänsä kiittää. Ja niinhän asia onkin. Tekijä nauttii työnsä tuloksista, jotka puhuvat hänen puolestaan, ja vaikka tulokset eivät aina olisikaan kaikkien nähtävissä, niin tietoisuus hyvin suoritetusta työstä on omdaan lämmittämään mieltä ja kohottamaan oman arvon tuntua.

Mutta työtä ja tekijöitä on julkisuudessaakin huomattava. Siinä mielessä alamme julaista sarjaa "miehiä työnsä ääressä". Se ei ole tarkoitettu miksiäkään ylistyslauluksi nimeltä mainituille työntekijöille, jotka eivät sellaista kaipaa eivätkä haluaakaan, vaan pieneksi esittelyksi, kuka kukin on ja mitä hän tekee. Esiteltävien valinnassa ei ole noudatettu mitään erikoista järjestelmää, vaan tarkoituksena on "vetää esille" mahdollisimman monilla eri ammattialoilla työskenteleviä.

Ensimmäisenä esittelemme vanhan kansan tervaskannon, Kuusankosken voima-aseman hoitajan Matti Sirenin, joka hyvin ansaitsisi työn sankarin arvonimen, jos meillä sellaisia annettaisiin. Hän on iältään kaikkein vanhimpia yhtymämme palveluksessa nykyisin olevista ja palvelusvuosiakin on ehtinyt kertyä kerrassaan kunnioitettava määrä, nimittäin 56. Siren täyttää ensi syksynä 80 vuotta, hän on nimittäin syntynyt syyskuun 26 p:nä 1866. Kymi-yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1889. Varhaisimman lapsuutensa Siren vietti Elimäellä, minne jo vuoden ikäisenä siirtyi vanhempiensa mukana Anjalasta. Kun Matti-pojalle karttui erinäisiä ikävuosia, pantiin hänet paimeneksi, kuten niin monet muutkin maalaispojat. 15-vuotiaana hän sai vakinaisen työpaikan eräässä talossa lähellä Moislon kartanoa. Ja sitten v. 1889, kuten jo edellä mainittiin, hän tuli Kymi-yhtiön palvelukseen. Aluksi oli tehtävänä halkojen karrääminen pannuhuoneeseen, jota ei nykyisin enää ole olemassa, ja välillä hän sai toimia lämmit-

täjänäkin, kun toimen vakinainen haltija oli sairaana tai muuten estynyt sitä hoitamasta. Kun sitten eräs rasvamies lähti muualle töihin, otti insinööri Brejlin vanhempi, Alvar Brejlinin isäukko, hänet tämän tilalle, palkan ollessa 2 mk. päivältä. Siinä hommassa oli Siren 7 vuotta, siirtyen sitten tehtaalte vast'ikään tulleele amerikkalaiselle koneelle, joka vielä nykyisinkin on Kymintehtaan paperitehtaalla (kone n:o 3). Kun Kymintehtaan voima-asemalta muuan Jaalan Hermanniksi kutsuttu mies lähti pois, joutui Siren sähkökoneitten pariin. Oltuaan välillä töissä sähköverstaalla hän siirtyi Kuusankosken voima-asemalle, jossa siitä lähtien on työskennellyt kaikkiaan 12 vuotta.

Juhannusiltana 1889, siis vähän ennen tuloaan yhtiön palvelukseen, mikä tapahtui marraskuussa, oli Siren käymässä Kymintehtaalla ja joutui näkemään suuren tulipalon, mikä tuhosi nykyisen Vanhalan lähetyvillä sijainneet yhtiön kaupan, puuseppäverstaan ja paperimakasiinin sekä asuinrakennuksia. Vanhalaa eli aikai-

sempaa pääkonttoria oli juuri äsken ryhdytty rakentamaan ja oli siitä vasta yksi hirsikerros silloin valmiina. Palossa saivat eräs vanha nainen ja kaksi lasta surmansa. Sammutusvälineet olivat yksinkertaiset ja alkeelliset, joten tuli pääsi helposti tuhoaan tekemään.

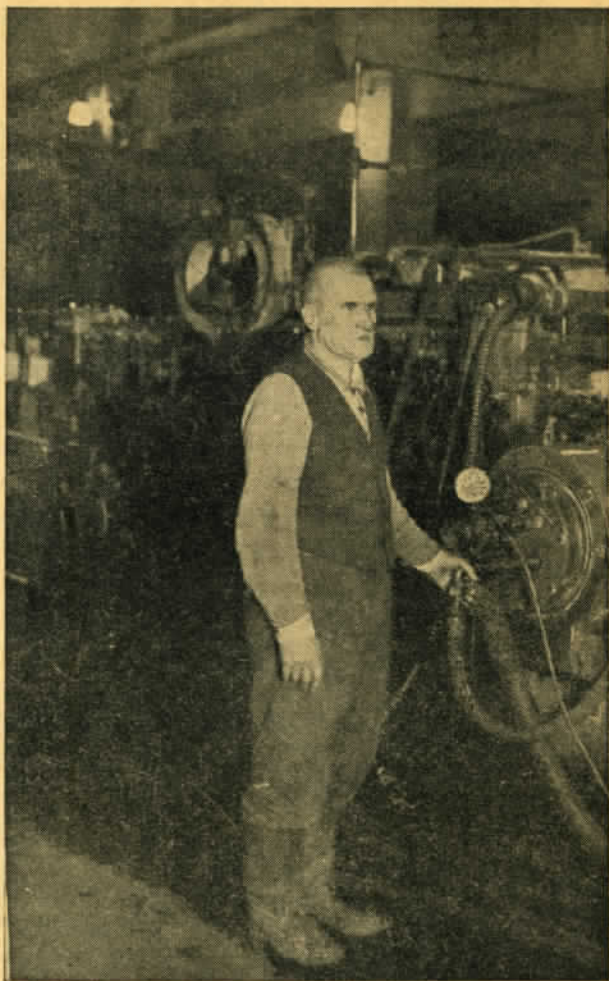
Siren, joka ikäisekseen on harvinaisen hyvissä ruumiin ja sielun voimissa, ei ole paljonkaan sairastellut eikä kuluttanut "kipukassaa". Ja vaikka hän jo ajat sitten olisi voinut jättäytyä eläkkeelle, ei hän ole sitä tehnyt, koska tuntee jaksavansa tehtävänsä edelleenkin hoitaa. Siellä hän omassa valtakunnassaan liikkuu sähkökoneitten parissa ja tarkastelee kojetaulukon voltti- ja ampperikelloja. Hän on jatkuvasti vuorotyössä.

Siren on aikoinaan kuulunut tehtaan palokuntaan 30 vuotta ja on kutsuttu palokunnan kunniajäseneksi. Muutakin kunniaa tämä työn veteraani ansaitsee.

Siirrymme sitten Voikaan puolelle valtavaan paperikonesaliin ja tavotamme siellä yhden koneenhoitajista, nimeltä *Edvard Luukas*. Hänkin on jo keski-ikänsä sivuuttanut, on nimittäin syntynyt jouluaattona v. 1889 Kymissä. Hän on "märkäpään" miehiä, mikä ei merkitse sitä, että hänellä olisi märkää päässä, vaan hoitelee hän paperikoneen märkää päätä. Löysimme hänet koneen päältä, missä hän parhaillaan työskenteli vesiletku käsissään. Kävimme juttusille ja saimme kuulla, että Luukaskin on poikasena ollut maatalossa töissä ja

Voima-aseman hoitaja Matti Siren.

Koneenhoitaja Edvard Luukas.

15-vuotiaana tullut hänkin yhtiön palvelukseen Voikaalle, puhdistajaksi paperikoneelle. Siitä sitten kohosi prässipojaksi, apumieheksi ja rullamieheksi. Mutta jo 4 vuoden kuluttua hän lähti "kiertueelle", ensin Myllykoskelle samoihin hommiin, sieltä Simpeleelle, sitten Hovinmaalle, missä hänestä tehtiin jo koneenhoitaja, edelleen Leppäkoskelle ja jälleen taas Voikaalle. Oltuaan vielä välillä uudelleen Myllykoskella hän tuli v. 1918 takaisin Voikaalle ja siihen "turnee" päättyikin. Nyt hän on vakiintunut voikaalainen ja hoitelee konettaan, johon hän on kovasti kiintynyt. Yhtiön palveluksessa hän on ollut kaiken kaikkiaan 31 vuotta. Kehitys on sinä aikana kulkenut huimin askelin eteenpäin, sillä kun aikoinaan saatiin 12 tunnissa paperia 4700 kg., niin nykyisin kuluu saman määrän valmistamiseen vain 55 minuuttia!

Vapaa-aikoinaan harrastaa Luukas erikoisesti puutarhanhoitoa. Aikaisemmin hän on ollut myös innokas metsämies ja kalanpyytjä.

Nuorempaa polvea edustaa tällä kertaa koneenhoitaja *Kaarlo Oksanen* Kuusankosken paperitehtaalta. Hän on iältään vasta 35-vuotias ja syntynyt Iitissä. Oltuaan koulusta päästyään mm. renkipoikana, hän sanoi v. 1926 "eksyneensä" Hovinmaan paperitehtaalte, missä työskenteli pari vuotta, aluksi savipoikana ja prässä-

poikana ja myöhemmin kollien merkkajana. Keväällä 1929 hän tuli Kuusankosken sahalle sortteeriin, missä hommassa oli kesän, siirtyen syksyllä Kymintehtaan paperitehtaalte. Kun Kuusankosken paperitehtaalte joidenkin vuosien kuluttua tuli jenkkipone, muuten ensimmäinen laatuaan täällä, oli hän sitä asentamassa, ja kun kone saatiin käyntikuntoon, jäi hän sille rullamieheksi. Toistakin myöhemmin tullutta jenkkiponetta hän joutui asentamaan ja siirtyi sitten ensinmainitun jenkkiponeen (n:o 8) hoitajaksi, missä toimessa edelleenkin on. Tällä koneella on tehty monenlaista paperia, alussa etupäässä pussi- ja käärepaperia ja nykyisin pyyheliina-, pöytäliina- ja lakanapaperia. Jenkkiponeet ovat itse asiassa valtavia "masiinoita", jotka nykyisin käyvät kolmessa vuorossa, valmistuen kumpikin keskimäärän 16—20 tonnia paperia vuorokaudessa.

Oksanen on "hengellinen" kalamies, joka liikkuu kesäisin vesillä ja talvella jäällä, mikäli aika suinkin sallii. Myös puutarhanhoitoa hän harrastaa ja on aikaisemmin laulanut mieskuorossa.

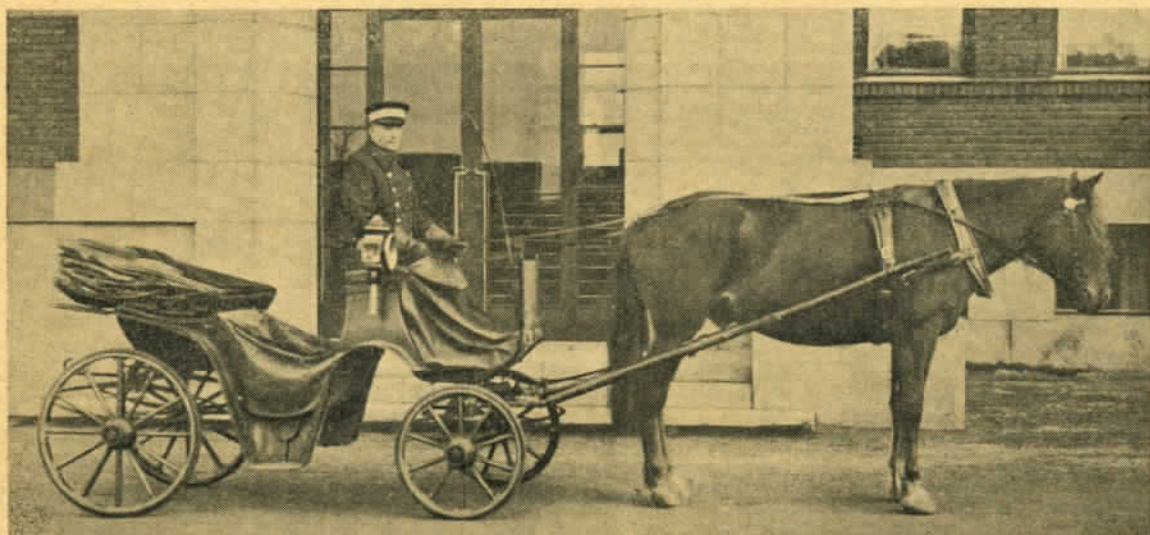
Jätämme sitten koneet ja siirrymme muulle alalle esitelläksemme tällä erää viimeisenä kuski Manu Purasen Kuusankosken puolelta. Tosin häntäkin voidaan pitää eräänlaisena koneenhoitajana, vaikkakin "kauramootorin". Mutta ne kaurat, ne kangastelevat hevosen mielessä samoin kuin ihmiset uneksivat tulevasta lihavammmista päivistä. Komealta näyttä kuitenkin Purasen ajokki, kun hän sitä työpäivän päätyttyä talliin talutti. Karva kiilsi kuin sametti eikä "tynnyrinvanteita" kupeissa näkynyt.

Puranen on Luumäen miehiä ja sieltähän lienevät melkein kaikki Puraset kotoisin. Ikää on hänellä jo 65 vuotta (syntynyt helmikuun 4 p:nä 1881) ja palvelusvuosia Kymi-yhtiössä 38. Miltei koko ajan hän on ollut hevostöissä ja joutunut suorittamaan monenkaltaisia kyydityksiä. Hänen "setakassaan" on ollut kaikenikäisiä ja kaiken arvoisia, niin "ylhäisiä kuin alhaisiakin", terveitä ja sairaita, vieläpä vainajiakin. Lisäksi hän suorittelee muitakin kuljetuksia. Puranen on lupsakka mies ja aina valmis lähtemään, päivällä tai yöllä, miten

Koneenhoitaja Kaarlo Oksanen.

kulloinkin asiat vaativat. Kun kerran ammatin on valinnut, niin se on yritettävä hoitaa parhaalla mahdollisella tavalla, se on Purasen periaate samoin kuin jokaisen muunkin rehellisen työntekijän, työskennelköönpä hän sitten millä alalla hyvänsä.

Kuski Manu Puranen.

Kuusankosken kunnan toimistotalo.

KUUSANKOSKEN KUNTA

25-vuotias.

Itsenäisyytemme aikana tapahtuneesta valtaisasta kehityksestä niin taloudellisen kuin sivistyksellisenkin elämän eri aloilla ei Kuusankosken kunta suinkaan ole jäänyt muista jälkeen. Päinvastoin on nousu täällä ollut suhteellisesti suurempikin kuin monissa muissa kunnissa, seikka, minkä vieraskin Kuusankosken kunnan oloihin perehdyttyään mielellään, jopa ihmetellenkin myöntää todeksi. Ja kuitenkin, kun Kuusankosken kunta 25 vuotta sitten muodostettiin, toiminta oli aloitettava miltei tyhjästä. Alue-siirroissa ei nimittäin uuden kunnan alueelle jäänyt mitään kunnallisia laitoksia, lukuunottamatta muutamia koulurakennuksia. Kun verrataan nykyisiä oloja niihin, jotka vallitsivat silloin, kun kunta perustettiin, niin voidaan todeta kehityksen kulkeneen täällä tavallista ripeämmin askelin eteenpäin, mistä on annettava tunnustus kaukonäköisille kunnallismiehille, jotka ovat osoittaneet omaavansa sekä taloudellista harkintakykyä että sosiaalista mieltä kunnan asioiden hoidossa.

Kuusankosken kunnasta voidaan sanoa, että se, jos mikä, on kehittynyt "tehtaan varjossa". Ellei täällä jo yli 70 vuotta sitten alkuunpantu teollisuus olisi nopeasti ja voimakkaasti laajentunut, nämä tienoot saattaisivat edelleenkin olla emäkuntiansa Iitin ja Valkealan takamaita, kuten olivat vielä muutamia vuosikymmeniä sitten. Sitä mukaa kuin Kymijoessa sijaitsevien Voikan- ja Kuusankosken putouksien vesivoimaa alettiin yhä järkipäisemmin käyttää teollisuuden palvelukseen, alkoi myös asutus lisääntyä ja paikkakunnan kasvot vastaavasti vähitellen muuttuivat. Teollisuustoimintaa koskien rannoilla harjoittivat aluksi eri yhtiöt, jotka vuosisadan vaihteessa sulautuivat Kymi-yhtiöön. Tämä seikka vaikutti käänteentekevästi paikkakunnan oloihin ja antoi alkusysäyksen itsenäisen kunnan perustamiselle. Tähän asti olivat Kymijoen länsipuolella asuvat kuuluneet Iitin kuntaan, kun taas joen itäpuolella asuvia Valkealan kunta piti "ominaan". Matkat kuntien keskuksiin olivat pitkät ja kulku-

yhteydet huonot, ja kun mainittujen pitäjien asujanten valtaosan, varsinaisen maalaisväestön, ja tehdasyhdyskunnissa asuvien virkamiesten ja työläisten elämäntavat ja harrastukset olivat kovin erilaiset, oltiin kypsiä ajatukselle, että viimeksimainittujen asumat alueet olisi muodostettava itsenäiseksi kunnaksi, jos mieli saada asiat tyydyttävästi ja yhtenäisesti hoide-
tuiksi. Ja niinpä ryhtyivätkin näiltä tienoin Iitin ja Valkealan kunnanvaltuustoihin kuulu-
neet ja eräät muutkin henkilöt toimenpiteisiin oman kunnan aikaansaamiseksi, mitkä toimen-
piteet ennen pitkää johtivatkin tulokseen.

**Joulukuun 15 p:nä 1920 antoi valtioneu-
vosto päätöksen, jolla eräistä Iitin ja Val-
kealan pitäjien osista muodostettiin itse-
näinen Kuusankosken kunta, joka hallin-
nollisessa ja kameralisessa suhteessa
alotti toimintansa seuraavan vuoden tam-
mikuun 1 p:nä.**

Uusi kunta määrättiin kuuluvaksi Uuden-
maan lääniin ja rajoittui se etelässä Elimäen ja
lännessä Iitin kuntaan sekä pohjoisessa ja idäs-
sä Valkealan kuntaan ja Kouvolan kauppalaan,
ollen Valkealan kunnan ja Kouvolan kauppalan
raja samalla Uudenmaan läänin ja Viipurin (ny-
kyisen Kymen) läänin raja. Kunnan pinta-ala
oli silloin vesistöjä lukuunottamatta 96,6 neliö-
kilometriä, josta 51,4 km² oli Valkealan ja 45,2
km² Iitin kunnasta erotettua aluetta. Myöhem-
min liitettiin kuntaan Keltin ja Pilkanmaan ky-
lät Iitin kunnasta, joten kunnan nykyinen pinta-
ala on vesistöjä lukuunottamatta 112,9 km².
Kunnan asukasluku oli tammikuun 1 p:nä 1921
toimitetun henkikirjoituksen mukaan 12.103
henkeä, mutta nykyisin jo noin 17.000 henkeä.

Kuten jo edellä mainittiin, jäi aluesiirtojen
tapahtuessa Kuusankosken kunnan osalle vain
muutamia koulurakennuksia, mutta ei lainkaan
kunnallisia laitoksia. Niitä oli siis ryhdyttävä
kiireesti rakentamaan tai muulla tavalla hank-
kimaan. Veroäyri emäkunnissa oli ollut parin
markan paikkeilla eikä sitä rohjettu ryhtyä ra-
dikaalisesti korottamaan, jotta ei olisi herätet-
ty liian suurta tyytymättömyyttä, mutta toi-
saalta oli kunnalliset laitokset joka tapauksessa
saatava pystyyn. Sellaisen, joka ei kunnan
asioita ole alusta pitäen joutunut lähemmin
seuraamaan, on vaikea käsittää, miten kunnan
viranomaiset tässä menettelivät, mutta hyvin
he joka tapauksessa ovat asioista selviytyneet.

Mitä saavutuksiin kunnallisen elämän eri
aloilla tulee, niin nehän ovat tai ainakin niiden
pitäisi olla kaikille kuusankoskelaisille tunnet-
tuja ja osaksi silminkin nähtävissä. Mutta kun
julkaisuamme leviää huomattava määrä myös
ulkopuolelle Kuusankosken kunnan, niin lienee
suppea esittely vieraalle lukijalle paikallaan,
vaikkakin se rajoitetun tilan takia muodostuu-
kin miltei luettelomaiseksi.

Kunnallishallinto ja -talous.

Ensi töiksi oli kunnan keskushallintoa varten
saatava huoneusto, mutta toimitalon rakentami-
seen ei katsottu voitavan ryhtyä, ennenkuin sitä
kiireellisemmät huoltoalan rakennukset, kunnal-
liskoti ja lastenkoti, olivat valmiina. Kunnan
virastot toimivat aluksi hajallaan, kunnes ne
sijoitettiin erääseen maatalouskiinteistöön, jon-
ka kunta jo v. 1921 osti. Mutta sitten kuluikin
kymmenisen vuotta, ennenkuin suuremmat vaa-
timukset täyttävä nykyinen hallintorakennus
saatiin aikaan. Se valmistui v. 1931. Urakka-
summa oli 2.300.000 mk. Tämä toimitalo, joka
on edustavimpia alallaan maaseudulla, monet
kaupungitkin huomioonottaen, on suurin piir-
tein tyydyttänyt hallintorakennuksen tarpeen,
vaikkakin se varsinkin sota-aikana osoittautui
hieman ahtaanlaiseksi. Niinpä jouduttiin tässä
talossa sijainnut kunnan kantakirjasto siirtä-
mään Keskuskansakoululle, jotta kansanhuol-
lolle voitiin varata sille tarpeellista toimistotilaa.

Kunnanvaltuustoon kuuluu 35 valtuutettua,
joista nykyisessä, kolme valintakautta eli koko-
naista 9 vuotta toimineessa, on 22 sosialidemo-
kraatteihin ja 13 n.s. porvarillisiin lukeutuvaa
jäsentä. Valtuuston puheenjohtajana on kun-
nallisneuvos August Syrjänen ja varapuheen-
johtajana johtaja Väinö Niinivaara. Kulu-
van joulukuun alussa toimitetuissa kunnallisvaaleis-
sa sai ensi vuoden alussa toimintansa aloittava
uusi valtuusto miltei kokonaan uudet kasvot,
sillä entisistä valtuutetuista valittiin uudelleen
vain 9. Voimasuhteet jakaantuivat siten, että
socialidemokraatteja tulee valtuustoon nyt 16,
kansandemokraatteja 10 ja porvarillisiin puo-
lueisiin lukeutuvia 9.

Kunnallislautakuntaan kuuluu 8 varsinaista
ja 4 varajäsentä. Lautakunnan puheenjohtaja-
na on nykyisin tuomari Eino Wallenius ja vara-
puheenjohtajana viivaaja Lauri Lahtinen sekä
sihteerinä kunnankamreeri Matti Kuusisto,
joka on hoitanut myös valtuuston sihteerin teh-

Kuusankosken Keskuskansakoulu.

Keskuskansakoulun opettajien asuntorakennus.

Pilkanmaan kansakoulu.

täviä. Muita lauta- ja johtokuntia on toiminnassa kaikkiaan lähes 50.

Kunnan omaisuus on vuosi vuodelta lisääntynyt ja päättyi omaisuustase vuoden 1944 tilinpäätöksen mukaan mk:aan 80.254.435:25, jota vastaan ns. vieraita velkoja on mk 8.276.896:45. Mainittakoon, että kirjanpitoarvot ovat nykyisiä arvoja huomattavasti alemmat.

Kuluvan vuoden tulo- ja menoarvio päättyy mk:aan 31.136.907:—, mutta tulee se olosuhteiden pakosta ylityksi muutamalla miljoonalla markalla kohonneiden palkka- ym. menojen takia.

Veroäyri on viime vuosina ollut 7 mk, oltuaan aikaisemmin keskimäärin 5—6 mk ja sitäkin alempi. Veroäyriä maksuunpantiin vuoden 1944 tuloista kaikkiaan 2.577.467. Veroista on Kymin Osakeyhtiö suorittanut keskimäärin 30—35 %.

Maatalous- ja asutustoiminta.

Muun varsinaisen toimintansa ohella on kunta kiinnittänyt huomiota myös maatalouden harjoittamiseen, pyrkien keskittämään sen pääasiallisesti kunnalliskodin läheisyyteen. Tällä hetkellä omistaa kunta maata noin 550 ha, josta viljeltyä noin 205 ha. Edistääkseen omakotirakennustoimintaa on kunta vuokrannut halukkaille asuntotontteja etupäässä kunnan keskustassa sijaitsevalta ns. Kunnanpellolta ja on niitä koskevia vuokrasopimuksia voimassa nykyisin noin 150 kappaletta. Noin vuosi sitten vahvistettiin kunnan keskeisimpiä osia varten rakennussuunnitelma, jonka laatiminen kesti kymmenisen vuotta ja käsittää noin 2.300 hehtaarin suuruisen alueen. Se on laatuaan suurimpia koko maassa ja tuli maksamaan yli 1,5 miljoonaa markkaa.

Opetus- ja valistustoimi.

Kunnan opetus- ja valistusoloja selostettaessa on ensiksikin mainittava,

että kunnassa on toiminnassa 6 kansakoulua, ammattikoulu ja yliopistoon johtava yhteiskoulu. Keskuskansakoulutalo, jonka rakentamista sota-aika viivästytti, valmistui v. 1941 ja tuli maksamaan noin 11 miljoonaa markkaa. Se edustaa moderneinta koulutoimintaa alkaen pihamaan kenttäjärjestelystä aina sisustukseen saakka, jolloin tarkoituksenmukaisuuden ja uusimpien teknillisten saavutusten lisäksi on otettu huomioon viihtyisyys, puhtaus ja kauneus. Koulu on kuin pienoisyhteiskunta opetushuoneineen, koulukeittolaineen, lääkärin ja hammaslääkärin vastaanottohuoneineen, keskusradioineen ja suihkuhuoneineen sekä avarine portaikkoineen ja kerroshalleineen. Oppilaita oli kansakouluissa kevätlukukaudella 1944 kaikkiaan 1461 ja opettajia 49.

Puutteenalaisissa ja heikoissa asunto-oloissa eläviä kansakoululapsia varten on kunta perustanut kesäsiirtolan, jossa opettajina ovat toimineet kansakoulunopettajat ja jossa lääkärin ja terveyssisarten toimesta on suoritettu tarkastuksia ja mittauksia.

Kansakoulun jatko-opetusta ei itse kansakouluissa ole tarvinnut suorittaa, vaan on se tapahtunut Kymin Osakeyhtiön ylläpitämässä ammattikoulussa, jolla silläkin on oma uljas koulutalonsa. Koulun oppilasmäärä on korkeimmillaan ollessa noussut noin 650:een. Ammattikoulu on ollut toiminnassa v:sta 1914. Mainittakoon, että Kymin Oy. oli maamme teollisuuslaitoksista ensimmäinen, joka perusti oman ammattikoulun, jota paitsi koulu oli laatuaan ensimmäinen varsinaisella maaseudulla.

Kuusankosken Yhteiskoulu, joka on yliopistoon johtava oppilaitos, aloitti toimintansa samoihin aikoihin, kun kunta perustettiin. Sen oppilasmäärä on nykyisin yli 300.

Vapaaehtoisesta kansansivistystyöstä huolehtii Kymintehtaitten—Kouvolan Työväenopisto, joka aikanaan on ollut jäsenmäärältään maamme suurimpia.

Vuonna 1923 perustetun kantakirjaston lisäksi on piirikirjastoja neljässä asutuskeskuksessa. Yhteinen kirjamäärä oli v. 1943 16 117.

Ruumiillisen kulttuurin hoivaajina on paikakunnalla 8 voimistelu- ja urheiluseuraa, joista 3 kuuluu TUL:ään ja 5 on SVUL:n alaisia. Kunta on rakennuttanut Voikaalle urheilukentän, hiihtomäen ja uimarannan uimalaitokseen. Lisäksi on suunnitteilla kymmenkunnan urheilulaitoksen, kuten hiihtomäkien sekä ur-

heilu-, pallo- ja leikkikenttien rakentaminen. Kymin Osakeyhtiö on puolestaan rakentanut Kuusankoskelle urheilukentän, uimalaitoksen ja hiihtomäen sekä Voikaan puolelle uimalaitoksen ja pallokentän.

Mainittakoon vielä tässä yhteydessä, että kunnassa toimii vakinainen teatteri, Kuusankosken Kansannäyttämö, jota ylläpitävää kannatusyhdistystä kunta on vuosittain huomattavalla tavalla tukenut, samoin kuin muitakin vapaata valistus- ja urheilutoimintaa harjoittavia seuroja ja yhdistyksiä.

Terveysten- ja sairaanhoito.

Muun sosiaalisen huoltotyön ohella on Kuusankosken kunta pyrkinyt voimakkaasti edistämään yleistä terveyden- ja sairaanhoitoa perustamalla useita sairaanhoitolaitoksia ja ottamalla käytäntöön muitakin tämän alan toimintamuotoja. Huomattavimpia niistä on keuhkotautiparantola, jossa on 50 sairassijaa. Parantola sijaitsee korkealla, luonnonkauniilla harjulla ja aloitti toimintansa lokakuussa 1931. Miltei koko olemassaolonsa ajan parantolan kaikki hoitopaikat ovat olleet täynnä potilaita, joista osa on ollut ulkokuntalaisiakin. Kaikille oman kunnan potilaille on voitu järjestää hoitopaikat, joista suuri osa on ollut vapaapaikkoja. Hoitomaksut ovat olleet huoheat. Tänä vuonna päätti kunnanvaltuusto korottaa hoitopaikkojen lukumäärän 64:ksi. Parantolan yhteydessä on Kuusankosken kunnan oma tuberkuloosihuoltotoimisto, jossa kolmasti viikossa kaikilla sitä haluavilla kuntalaisilla on tilaisuus maksuttomaan lääkärintarkastukseen. Parantola tuli maksamaan mk 3 047 956:95, jota paitsi samanaikaisesti rakennetun talonmiehen rakennuksen kustannukset nousivat 185 000 mkaan. Kymin Oy. oli tarkoitusta varten jo aikaisemmin lahjoittanut 400 000 mk sekä 4 hehtaarin suuruisen maa-alueen parantolan paikaksi. Suunnitelman toteuttamiseksi oli olemassa myös kauppaneuvos Björkenheimin lahjoitusrahasto mk 516 185:39 erikoisesti hänen nimeään kantavan lastenosaston perustamiseksi parantolaan. Mainittakoon, että parantolaa heti sen valmistuttua tarkastamassa käynyt lääkintöhallituksen edustaja lausui käsityksensä, että laitos on tarkoitukseensa ensiluokkainen ja että se on tullut suhteellisesti halvemmaksi kuin piirituberkuloosisairaalat.

Tuberkuloosiparantola.

Toinen merkillepantava toimenpide on ollut naistensairaalan aikaansaaminen. Sairaala muodostettiin eräistä entisistä koulurakennuksista ja valmistui v. 1943. Laitokseen tuli suunnitelmien mukaan 9 synnytys- ja 16 naistentautien hoitopaikkaa, mutta on siellä ollut yli 40:kin potilasta. Sairaala on erittäin ajanmukainen ja on se saanut lääkintöviranomaistenkin taholta täyden tunnustuksen. Sairaalan kustannusarvio teki 1 380 000 mk, jota paitsi kalusto, hoitovälineet yms. tulivat maksamaan 800.000 mk. Niitä on myöhemmin jatkuvasti täydennetty.

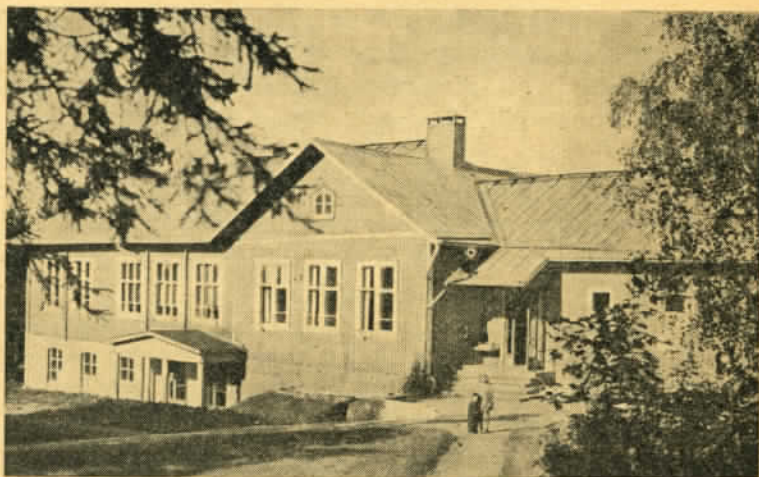
Tässä yhteydessä on tietenkin mainittava muut terveydenhoitolaitokset, kuten kulkutautisairaala, äitiys- ja pientenlastenhoitoneuvolat, kunnanlääkäriin, kouluhammaslääkärien, sairaanhoitajattarien, terveyssisarien, kodinhoitajattarien ja kätilöiden toiminta, elintarvikkeiden hygieniatarkastus sekä terveydenhoitolautakunnan monisäikeinen työ yleensä. Kaikki ne on Kuusankosken kunnassa hoidettu tavalla, joka ei merkitse ainoastaan lain määräysten noudattamista,

vaan myös tulevaisuuden vaatimusten huomioon ottamista.

Kunnanlääkäriin toimii nykyisin tri E. Enomaa, parantolan lääkäriin tri P. Yrjövuori ja naistensairaalan lääkäriin tri Y. Talvitie. Kunnaneläinlääkäriin on tri E. Väyrynen.

Huoltotoiminta.

Kunnallinen huoltotoiminta on vuosi vuodelta laajentunut, mihin ovat osaksi vaikuttaneet valtiovallan taholta tulleet määräykset, osaksi

Naistensairaala.

kunnan oma pyrkimys monipuolistaa ja käytännöllistää yhteiskunnallisen huollon antamista. Kuluvan vuoden talousarviossa on varattu huoltotointa varten 5,5 milj. markkaa, mutta tulee se rahanarvon laskun takia ylitetyksi. Kotiavustuksien ohella huoltolautakunta tarjoaa laitoshoidtoa kunnalliskodissa, joka voi ottaa suojiinsa 100 hoidokkia, sekä lastenkodissa, johon mahtuu 60 lasta. Kun lapsia on ensisijassa koetettu sijoittaa yksityishoittoon, joka lasten kehitykselle on parempi hoitomuoto kuin laitoshoidto, ei lastenkodissa tällä kertaa ole täyttä määrää lapsia. Halikon piirimielisairaalassa on kunnalla 80 sairassijaa, mutta potilaita ei näillä paikoilla ole tätä nykyä kuin noin 60. Myös Uudenmaan läänin kuntain työlaitoksessa on kunnalla muutama paikka.

Lastensuojelusta on ensikädessä mainittavana ne suojelutoimenpiteet, joihin on ryhdytty lasten hoidon ja kasvatuksen suhteen, samoin kuin vähävaraisten lasten ammattikasvatus, joka Kuusankosken kunnassa on saavuttanut suuremmat mittasuhteet kuin mitä asianlaita on yleensä muissa kunnissa ja josta viime vuoden aikana 162 vähävaraista lasta tai nuorta henkilöä tuli huoltolautakunnan toimesta osalliseksi. Myös mm. sotaleskien ja -orpojen sekä siirtoväen asiat on hoidettu huoltolautakunnan taholta. Sotaleskiiä on ollut kirjoissa 125 ja sotalorpoja 193 sekä siirtoväkeä viime elokuun 31 p:nä laaditun tilaston mukaan yhteensä 513 henkeä.

Lastenkoti.

Toivottavasti Kuusankosken kunnan oloihin perehtymätön lukija saa edelläolevasta selostuksesta edes jonkinlaisen kuvan siitä, mitä kunta

Kunnalliskoti.

on kuluneiden 25 vuoden kuluessa saanut aikaan. Täällä syyskuun puolivälissä vierailleet pääkaupungin ja Kymenlaakson sanomalehtien edustajat tuntuivat kirjoitteluistaan päättäen saaneen sen käsityksen, että Kuusankosken kunta kuuluu maan kuntien eturiviin ja että Kuusankosken kuntaa voidaan hyvin pitää valtakunnan itsenäisyysajan taloudellisen ja sivistyksellisen nousun vertauskuvana.

Kuusankosken kunnan ja Kymin Osakeyhtiön väliset suhteet ovat yleensä olleet mitä parhaimmat ja varmaa on, että tällä seikalla on ollut oma tärkeä merkityksensä Kuusankosken kunnan tähänastiselle kehitykselle.

Toivotamme puolestamme onnea ja menestystä Kuusankosken kunnalle sen lähtiessä taivaltamaan uutta merkkipaalua kohti.

25-vuotisjuhlaansa

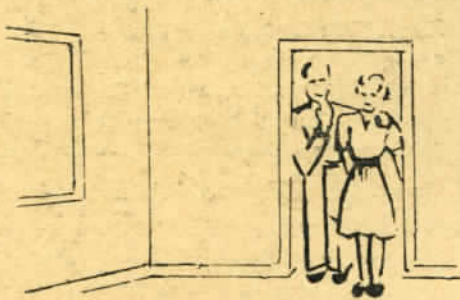
viettää kunta tk. 27 ja 30 p:nä. Pääjuhla pidetään torstaina joulukuun 27 p:nä klo 19 Kuusankosken Seuratalossa. Osa juhlan ohjelmasta radioidaan. Sunnuntaina joulukuun 30 p:nä järjestetään Kuusankosken ja Voikaan Seurataloissa sekä Kuusankosken, Kymintehtaan ja Voikaan Työväentaloissa juhla-illat, ohjelman ollessa osaksi kevyempää kuin pääjuhlassa. Nämäkin tilaisuudet alkavat klo 19.

Suojalaitteet eivät ole koneiden, vaan s i n n u n suojaamiseksi. Pidä ne aina paikoillaan.

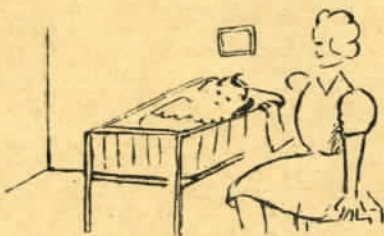
Tiedätkö, että....

jos Sinulla on "Matti" kukkarossa ja valmistautuminen määrätyle ammattialalle tuottaa rahallisia vaikeuksia, niin olet oikeutettu saamaan valtion varoista apurahaa tai lainaa ammattiopintojasi varten;

jos olet aikonut perustaa tai vastikään olet perustanut oman kodin ja perustamishankinnat tuottavat taloudellisia vaikeuksia, niin ojentaa Sinulle auttavan kätensä valtio, myöntämällä kodinperustamislainoja;

jokaiselle lasta odottavalle äidille valtio suorittaa äitiysavustusta ja että tämä on tarkoitettu juuri taloudellisesti vähävaraisille ja vaikeuksissa oleville äideille;

jos perheessäsi on vähintään neljä 16 vuotta nuorempaa lasta tai jos perheen pääasiallinen huoltaja on kuollut ja perheessä on vähintään kolme 16 vuotta nuorempaa lasta, myöntää valtio perhelisää, mikäli veroäyrimääräsi viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa ei ylitä määrättyä ylärajaa.

Lisätietoja ja ohjeita saat kääntymällä sosiaaliosaston puoleen.

Vanhat kuvat kertovat . . .

Olemme saaneet käytettäväksemme ylläolevan kuvan, jonka ottamisesta, kuten kuvassa esiintyvien henkilöiden pukimistakin voi päätellä, on vierähtänyt jo vuosikymmeniä. Se esittää juuri palmuretkeltä palannutta seuruetta ja kuva on otettu tämän vuosisadan alussa, joka tapauksessa ennen vuotta 1906, Kuusankoskella silloin valokuvaajana toimineen Emil Segerhornin pihamaalla, taustana Öljymäki. Valokuvaamisen on toimitanut varmastikin hra Segerhorn itse, koska häntä ei kuvassa näy, mutta rva Segerhorn siitä kyllä tuntee. Ensimmäisenä vasemmalta on silloinen nti Liidi Erolin, joka nykyisin on naimisissa Knut Nyholmin kanssa, joka on kuvassa toisena. Seuraavina ovat hra Wetterstrand, nti Vivi Erolin, rva Segerhorn ja hra Kalle Toivanen. Jompikumpi mainituista herroista toimi Kuusankosken Osuusliikkeen myymälän n:o 1 hoitajana. Edelleen nähdään teknikko Carl Hammarqvist, syntyjään ruotsinmaalainen, joka työskenteli täällä

paperimestarina ja sai yhtiöltä kultaisen ansiomerkin 25-vuotisesta palveluksesta. Hänen vieressään on salimestari Erolin, joka myöhemmin siirtyi Leppäkoskelle, missä sitten kuoli, ja seuraavana on hänen rouvansa. Äärimmäisenä oikealla olevan ryhmän muodostavat varastonhoitaja E. Nilsson, rva Aune Hammarqvist ja hra Wolmar Nyholm, edellämainitun Knut Nyholmin veli. Näin ovatkin kaikki kuvassa näkyvät henkilöt tulleet esitellyiksi.

Ylläolevan hiihtokuvan on käytettäväksemme luovuttanut Kymin Oy:n talousosastolla työskentelevä nti Alma Virta, joka itsekin on ollut innokas hiihtäjä ja harrastanut muutakin urheilua. Hän oli mukana maaottelumarssillakin. Samalla kun kiitämme tästä kuvasta, toivomme, että muutkin, joilla on samantapaisia vanhoja kuvia tallella, luovuttaisivat niitä käytettäväksemme. Valokuvat palautetaan täysin vahingoittumattomina takaisin.

Merkkivuosia täyttäneitä urheiluseuroja.

Kolme Kuusankosken kunnan alueella toimivaa urheiluseuraa on äskettäin juhlinut perustamisensa muistoa. Vanhin näistä on Voikaan Viesti, joka jo pari vuotta sitten olisi voinut viettää 35-vuotisjuhlaansa, mutta järjesti sen vasta kuluvaan joulukuun 2 p:nä. Kuusankosken Puhdin perustamisesta tuli tänä vuonna kuluneeksi 35 vuotta ja Kymintehtaan Urheiluseura on saavuttanut 30 vuoden iän. Kaikki nämä seurat ovat suorittaneet merkittävää syvämuokkaustyötä urheilun vakiolla ja ansaitsevat siitä vilpittömän kiitoksen ja tunnustuksen. Kun emme ole tilaisuudessa yksityiskohtaisesti selostamaan kunkin seuran perustamisvaiheita ja toimintaa, niin omistamme itsekullekin niistä edes muutaman rivin.

Voikaan Viesti.

Voikaan Viestin edeltäjänä voidaan pitää Voikaan kylän VPK:n urheiluyhdistystä, jolle oli jo joulukuussa 1907 suunniteltu säännöt, mutta jonka perustava kokous pidettiin vasta lokakuun 4 p:nä 1908. Ensimmäiseen johtokuntaan valittiin palokunnan puheenjohtajan J. A. Dominin lisäksi E. Malinen, K. Pitkänen, T. Hytönen, E. Lilja, R. Hytönen, J. Heino ja D. Koskinen, joita siis voidaan pitää seuran perustajina. Ensimmäisenä puheenjohtajana oli K. Pitkänen ja sihteerinä T. Hytönen. Vasta joulukuun 17 p:nä 1913 seura ristittiin Viestiksi. Samanaikaisesti julistettiin merkikilunnoskilpailu, jonka tuloksena oli, että seuran merkki tehtiin A. Rahkosen luonnoksen mukaan.

Alkuvuosina oli paini urheilumuodoista etualalla, eikä ihmeikään, sillä seuran jäsenistöön kuului sellainen tekijä täällä alalla kuin "paini-insinööri" Oskar Friman, joka v. 1915 voitti ensimmäisen Suomen mestaruutensa. Hyvä painija oli myös Oskarin velimies Emil.

Viesti on hamasta perustamisestaan saakka ollut Kymenlaakson suurimpia ja huomattavimpia urheiluseuroja. Sen ohjelmaan ovat kuuluneet miltei kaikki urheilumuodot, kuten yleisurheilu, voimistelu, paini, nyrkkeily, palloilu, hiihto ja uinti. Monet sen jäsenistä ovat olleet liittensa mestareita ja jokunen on päässyt edustamaan liittoa ulkomaillekin, vieläpä TUL:n olympialaisiin, joissa P. Martelius on ollut mukana. Piirin mestareita on legio. Seuralla on ollut myös huomattavia naisurheilijoita, joista pari on saavuttanut TUL:n ennätyksiä ja mestaruuksia.

Jäsenmäärä on yleensä pysytellyt 300 nurkilla. Seuran puheenjohtajana on Einar Virtanen.

Kuusankosken Puhti.

Lokakuun 28 p:nä vietti Kuusankosken Puhti 35-vuotisjuhlaansa. Seura perustettiin elokuussa 1910, jolloin Eino Tuomalan kutsusta joukko paikkakunnan poikia kokoontui Kuusankosken Työväentalolle keskustelemaan voimistelu- ja urheiluseuran perustamisesta. Kokouk-

sessä päätettiinkin seura perustaa ja asetettiin toimikunta harkitsemaan seuralle sopivaa nimeä. Toimikunnan valittiin mm. Antto Jaatinen, jonka keksimä nimi Puhti sitten yksimielisesti seuran nimeksi hyväksyttiin. Samoin kuin Viesti Voikaalla on Puhti Kuusankosken puolella tehnyt merkittävää uranuurtajan työtä ruumiillisen kulttuurin hyväksi. Seuran toiminta on ollut varsin monipuolista ja sillä on ollut toiminnassa myös nais- ja poikaosastot, kuten on ollut Viestilläkin. Eräät seuran jäsenistä ovat saavuttaneet Suomen, TUL:n ja Kymenlaakson piirin mestaruuksia ja ennätyksiäkin, jopa kunnostautuneet maamme rajojen ulkopuolellakin. Mainittakoon heistä Urho Niemi, Lauri Korppi, Väinö V. Lehtonen, Konrad Mattsson ja Leo Mäki. Seuran pesäpallojoukkue on kahdesti voittanut TUL:n mestaruuden, nimittäin vuosina 1934 ja 1939. Jäseniä on seurassa nykyisin 279, joista miehiä 215 ja naisia 64. Puheenjohtajana toimii tätä nykyä Veikko Jungell.

Kymintehtaan Urheiluseura.

Marraskuun 18 p:nä juhli Kymintehtaan Urheiluseura vuorostaan perustamisensa 30-vuotismuistoa.

Seuran perustava kokous pidettiin syyskuun 3 p:nä 1915 Kymintehtaan Virkamiesklubilla. Kokoonkutsujana oli paikkakunnalle Helsingistä muuttanut tunnettu aktiiviurheilija ja muutenkin urheiluhengen läpitunkeva mies Christian Nyberg, joka myös valittiin seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Tehokkaalla tavalla olivat seuran perustamiseen vaikuttaneet myös Julius Högström ja Oscar Hellgren, joilla myös oli nimeä aktiiviurheilijoinakin. Ensimmäisen johtokunnan kokoonpano oli seuraava: puheenjohtaja Chr. Nyberg, sihteerinä B. Axelsson ja rahastonhoitaja H. Nyman sekä muut jäsenet J. Högström, O. Hellgren, H. Ekengren ja V. Becklin. Luonnoksen seuran merkkiä varten, joka symbolisoi paikkakunnan teollista luonnetta, laati hra Nyberg.

Jo alkuaikoina kuului seuraan useita edustuskykyisiä urheilijoita, kuten suurjuoksija Nestor Järvelä ja hänen lisäksi Hellgren, Högström, T. Harju ym. Seu-

ran nimi on tullut tunnetuksi ei vain omassa maassa, vaan myös kaukana sen rajojen ulkopuolellakin, minne se on kantautunut lukuisain ulkomaisiin edustuksiin valittujen seuran jäsenten välityksellä, jäsenten, joista eräät ovat kunnostautuneet olympialaisillakin kilpailulla. Myöhempien aikojen nimekkäimmistä edustusurheilijoista mainittakoon Martti Tolamo, Arvo Askola, Väinö Liikkanen, Olli Vaalamo, Yrjö Nora, Helge ja Kalevi Perälä, Toivo Ahjopalo, Erkki Kataja jne. Seuran ohjelmaan ovat kuuluneet yleisurheilu, voimistelu, hiihto ja mäenlasku, jalka- ja pesäpallot, paini sekä luistelu. Toiminta on yleensä ollut niin vilkasta ja tuloksellista, että seuraa on pidetty maan parhaisiin ja elinvoimaisimpiin kuuluvana. Vuosina 1941—44 ei seura toiminut omalla nimellään, vaan oli Voikaan Urheiluveikkojen kanssa yhtyneenä Kuusankosken Kilpa-Veljet-nimiseksi seuraksi. Viimeksimainitusta vuodesta lähtien se on jälleen toiminut kuten ennenkin.

Jäseniä on seurassa tänä vuonna ollut yli 300. Puheenjohtajana toimii Matti Kuusisto.

Työ, raskas työ, otsasta hikeä puristava työ on ihmiskunnan onnellisuuden perustus. Kaikki sen karttavat, kaikki helppojen päivien pitäjät ovat ihmiskunnan kustannuksella eläviä kuokkavieraita.

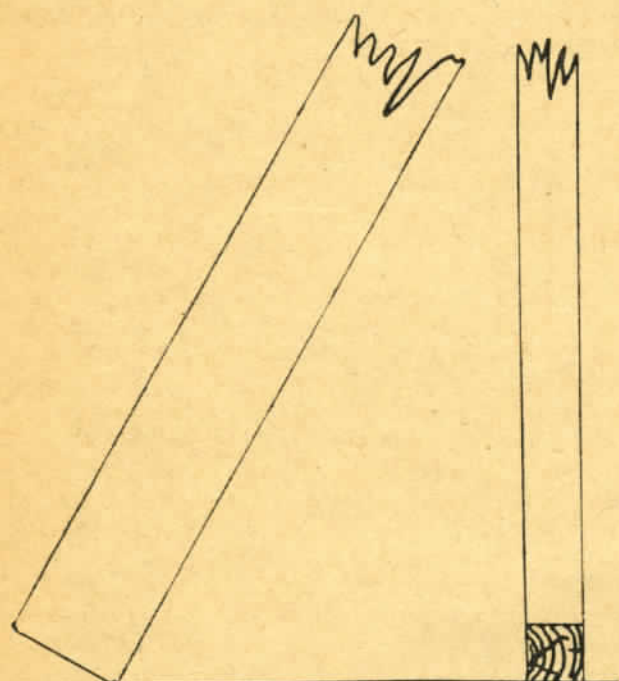
Johannes Linnankoski.

*

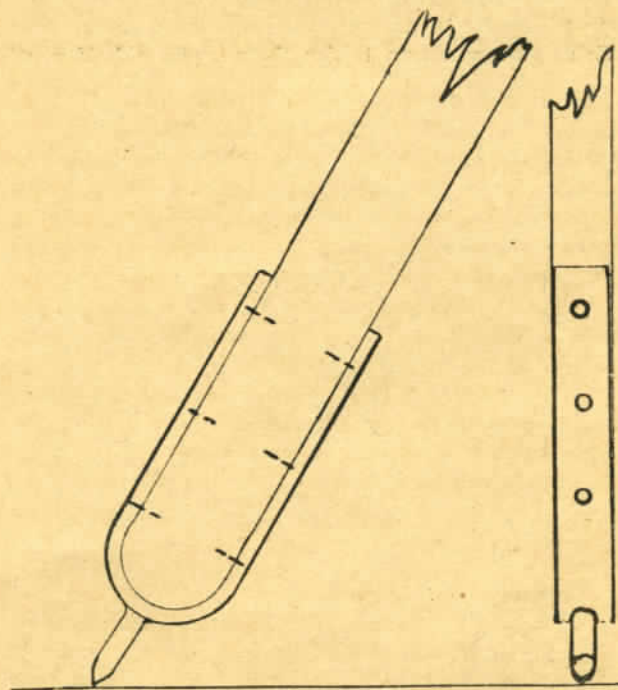
Varjelemalla itsesi työkyvyttömyyttä aiheutavilta tapaturmilta turvaat sekä omasi että perheesi tulevaisuuden.

Tikkaat tärkeä turvallisuusväline.

On sivuutettu jo se aika, jolloin osastoilla löytyi tikkaita, joissa joka toinen porras oli katkennut ja tikkaat muuten niin "lajassa", että niiden käyttäjän täytyi olla vähintään "itsemurhakandidaatti". Kuitenkin on myönnettävä, että tikkaat ovat jatkuvasti aiheuttaneet huomattavan määrän tapaturmia. Nykyään pidetään tikkaiden turvallisuusvaatimuksina meillä, että ne ovat valmistetut sellaisesta puusta, että ne varmasti kestävät painavimmankin miehen, sekä että niiden vahvistuksena on kierretty rautalanka tai läpilyöty rautapultti. Koska tikkaita joudutaan paljon siirtämään, on niiden oltava niin keveitä, että yksi mies voi helposti siirtää ne paikasta toiseen. Ylesenä tapana on ollut, että tikkaiden jalat ovat puusta tai myöskin varustetut rautapiikeillä (piirroksessa n:o 1 ja 2). Tehtaassa joudutaan kuitenkin käyttämään tikkaita kivi-, betoni- ja rautalattioilla, jotka myöskin useasti ovat märkiä ja öljyisiä, ja joilla sekä puu, että rautapiikitikkaat helposti liikkuvat. Tiedämme, että tällaiset tilanteet ovat vaarallisia ja saattavat aiheuttaa arveluttavia tapaturmia. Poistaakseen nämä epäkohdat ja vaarat on ins. Sucksdorff Kuusankosken paperitehtaalla ottanut käytäntöön n.k. huopajalkatikkaat (piirroksessa n:o 3 ja 4), jotka ovat osoittautuneet tarkoitustaan vastaaviksi sekä turvallisuusmielessä varmoiksi. Näistä tikkaista on n:o 3 TKT:n edustajan ins. Saarnion ehdotuksen mukainen ja n:o 4 konevillaa Pethmanin keksimä. Lokakuun 31 p:nä järjestettiin Kymintehtaalalla kokeilutilaisuus, johon oli kutsuttu kuusakin turvallisuustoimikunnasta 1—2 jäsentä ja jossa ins. Sucksdorff esitteli tikkaita eri vaiheissa ja tilanteissa. Ko-

1.

2.

JULISTAMME KILPAILUN

„Varo vaara!”-kuvien aikaansaamiseksi.

Sotien takia on ”Varo vaara!”-kuvien saanti maassamme ollut vaikeata, johtuen siitä, että ulkolaisia kuvia ei tunnetuista syistä ole voitu tuottaa maahamme ja kotimaisten kuvien tekijät ovat olleet muissa tehtävissä. Poistaaksemme edes osaksi tämän puutteen, olemme päättäneet julistaa ”Varo vaara!”-kuvakilpailun, johon kaikkia yhtymän palveluksessa olevia henkilöitä ja asianharrastajia kutsutaan osallistumaan. Kilpailu tapahtuu seuraavin perustein:

Kuvien aiheet. Kuvissa tai piirustuksissa tulee selvästi esiintyä joku vaaran torjumista esittävä aihe. Mitoiltaan niiden tulee olla vähintään 20 x 30 cm, joko yksi- tai useampivärisiä. Niiden tulee olla:

- 1) *Yksinkertaisia*,
että ne ensi silmäyksellä ilmaisevat, mitä niillä tarkoitetaan.
- 2) *Asiallisia*,
että ne ilmaisevat mistä vaarasta on kysymys;

että kuvan aihe liittyy yhtymän tuotantoelämään;

että niissä esiintyvät oikeat työtavat ja tarkoitustaan vastaavat työvälineet.

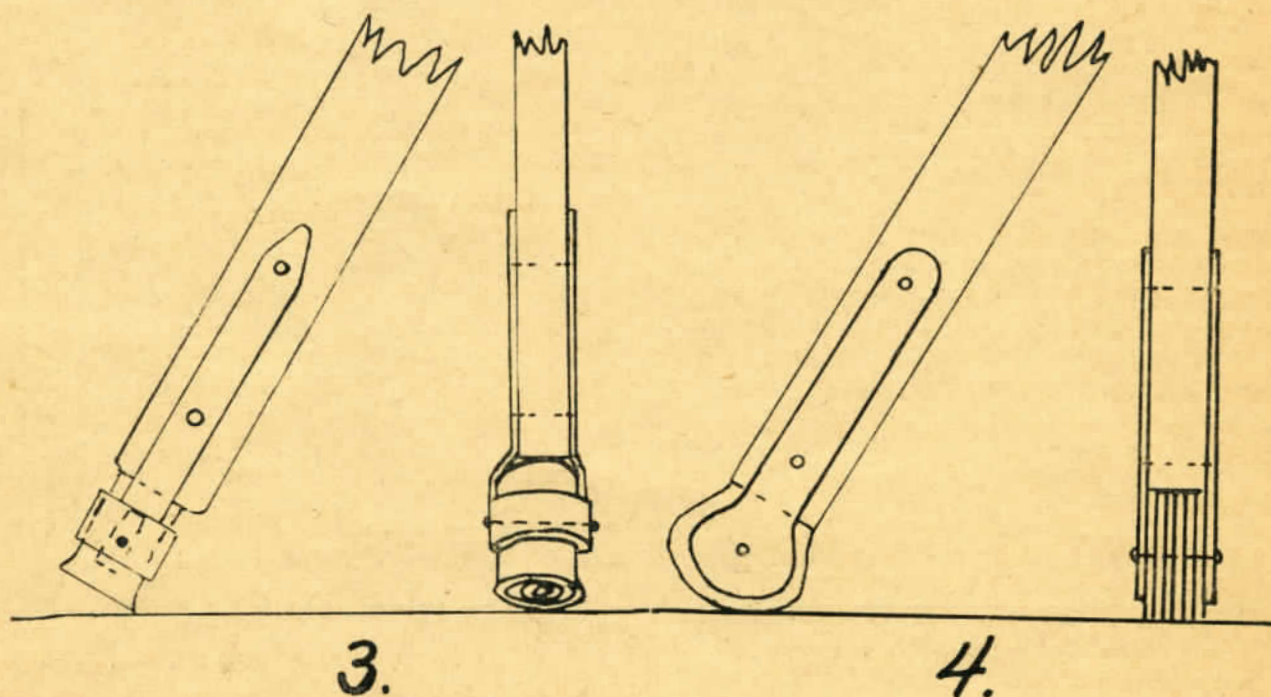
- 3) *Tehokkaita*,
että ne myöskin propagandamielessä palvelevat turvallisuusasiaa;
että ne ovat havainnollisia ja mahdollisesti myöskin humoristisia,
että niissä on iskevät ja tehokkaat lauseet, jotka liittyvät kuvaan.

Palkinnot. Kilpailussa jaetaan seuraavat palkinnot:

I palk. mk 1000: —, II palk. mk 800: — ja III palk. mk 500: —. Lunastetuista kuvista suoritetaan mk 300: —. Ehdotukset nimimerkeillä varustettuina pyydetään lähettämään helmik. 15 p:ään mennessä os. ”Kymi-Yhtymä”, Kuusankoski, Sosiaaliosasto. Kuoren päälle merkitään ”Varo vaara!”-kuvakilpailu. *Arvostelulautakunta.* Arvostelulautakuntaan

keilun tulokseksi tuli, että n:o 4 (m/Pethman) oli erikoisen sopiva. N:o 3 (m/Saarnio) oli myöskin tehokas, mutta suuremmissa kaltevuuksissa otti sen rauahela kiinni lattiaan, josta saattoi helposti seurata liukuminen. Tilaisuudessa kokeiltiin eri lattiapintoja, sekä määrän että rasvaisen lattian, kuin myös tikkaiden eri

kaltevuuksien kestävyyttä. Lopputulokseksi tuli, että tällaiset huopajalkatikkaat ovat ärkeät työvälineet sellaisissa paikoissa, missä liukumisvaaraa on olemassa. Pidettiin suotavana, että osastot hankkivat ainakin yhdet tällaiset tikkaat, joi a voidaan käyttää askenmainituissa tapauksissa.

HENKILÖTIETOJA

KYMINTEHTAALTA:

70-VUOTIAITA:

Hissimies Otto Salo, Kuusankosken paperitehtaal-
ta, helmik. 28 p:nä.

65-VUOTIAITA:

Hylkypap. jauhaja Kaarle Henrik Laakso, Ky-
min paperitehtaalta, helmik. 20 p:nä.

Vuoromestari Hugo Hjalmar Peltonen, Kymin
paperitehtaalta, tammik. 31 p:nä.

Lastuseulan hoit. Iida Järvinen, Kymin selluloosa-
tehtaalta, tammik. 22 p:nä.

Sekatyömies Emil Majander, Kymin höyryosas-
tolta, tammik. 16 p:nä.

Purkaja Adi Hänninen, Kymin ulkotyöosastolta,
helmik. 14 p:nä.

Kuski Manu Puranen, Kymin talousosastolta, hel-
mik. 4 p:nä.

60-VUOTIAITA:

Varastoexpedit. Kalle Magnus Aarnio, Kymin
varastolta, jouluk. 26 p:nä.

Siivooja Anna Ellida Sirén, Kymin selluloosa-
tehtaalta, helmik. 19 p:nä.

Puh.välittäjä Aina Lovisa Lindberg, Kymin ta-
lousosastolta, tammik. 1 p:nä.

Puutarhatyöl. Hilja Alma Auroora Tammi,
Kuusankosken puutarhasta, maalisk. 10 p:nä.

Sekatyömies Martti Kurto, Kuusankosken voima-
laitosrakennukselta, maalisk. 13 p:nä.

Seppä Karl Edvard Strengell, Kuusankosken
voimalaitosrakennukselta, maalisk. 11 p:nä.

50-VUOTIAITA:

Viivauskon. apun. Aina Hilja Sihvola, Kymin
paperitehtaalta, helmik. 2 p:nä.

Kalkkäyttäjä Elias Tohka, Kymin paperitehtaalta,
helmik. 16 p:nä.

Pap. jalost. työl. Beritta Armida Hälikkä, Kuus-
ankosken paperitehtaalta, tammik. 16 p:nä.

Siivooja Ebba Jääskeläinen, Kuusankosken pa-
peritehtaalta, tammik. 4 p:nä.

Jälkikuoriija Viktor Hänninen, Kymin selluloosa-
tehtaalta, maalisk. 11 p:nä.

Jälkikuoriija Artturi Kukkola, Kymin selluloosa-
tehtaalta, tammik. 6 p:nä.

kuuluvat puheenjohtajana ins. E. Palmgren,
TKT:n edustajana ins. R. Saarnio sekä jäse-
ninä turvallisuustarkastaja P. Andersen, ins.
E. Kiviranta, putkiseppä T. Lahti ja paperin-
merkkäaja J. Lehto.

Raamisahuri Viktor Ylätaalo, Kuusankosken sa-
haltta, helmik. 20 p:nä.

Purkaja Paavali Lempiäinen, Kymin ulkotyö-
osastolta, tammik. 12 p:nä.

Autonkuljettaja Toivo Allan Aunela, Kymin ta-
lousosastolta, jouluk. 25 p:nä.

Siivooja Anna Honkanen, Kymin talousosastolta,
helmik. 23 p:nä.

Ammattik. metallityönopeutt. Huugo Lindqvist,
Kymin talousosastolta, helmik. 20 p:nä.

Seppä Antti Kesseli, Kuusankosken voimalaitos-
rakennukselta, helmik. 24 p:nä.

VOIKAALTA:

75-VUOTIAS.

75 vuotta täyttää tammikuun
22 p:nä 1946 lautatarhan vah-
ti Kalle Oskar Oikolin
Voikaan Talousosastolta. Hän
on tullut palvelukseen Voikaan
Paperitehtaalte huhtikuun 7
p:nä 1905, joten hän on palvel-
lut yhtiötä yhtämittäisesti 40
vuotta. Viime vuonna hän siir-
tyi Talousosastolle lautatarhan
vahtimieheksi, jossa toimessa
edelleenkin on. Hänet tunnetaan erittäin uutterana ja
tunnollisena työntekijänä. Hän on omin voimin raken-
tanut itselleen talon ja sen yhteyteen puutarhan, jossa
on ollut kymmenittäin omenapuita. Talvella 1939—40
paleltui niistä 40. Oikolin on innolla osallistunut Kuus-
ankosken Puutarhaseuran toimintaan ja puutarhanhoi-
to onkin hänen erikoisharrastuksensa.

70-VUOTIAS.

70 vuotta täytti joulukuun 6 p:nä Anders Johan
Kaalinpää Voikaan Tehdasrakennusosastolta. Hän
tuli yhtiön palvelukseen marraskuun 2 p:nä 1896 eikä
helmikuun 3 p:nä 1899, kuten viime numerossamme er-
heellisesti mainittiin.

65-VUOTIAITA:

Manne Tammilehto, Voikaan Puuhiomolta,
syyskuun 3 p:nä 1945.

Eerik Lindberg, Voikaan Tehdasrakennusosastol-
ta, syyskuun 27 p:nä 1945.

Kalle Edvard Kalke, Voikaan Talousosastolta,
helmikuun 22 p:nä 1946.

60-VUOTIAITA:

Julius Fritiof Tähtinen, Voikaan Paperiteh-
taalta, helmikuun 22 p:nä 1946.

Emil Koski, Voikaan Tehdasrakennusosastolta, hel-
mikuun 12 p:nä 1946

Hemming Heiskala, Voikaan Korjauspajalta,
tammikuun 2 p:nä 1946.

Työnjohdon osuus metsätyötehon kohottamisessa.

Sodan aikana ja vielä enemmän sen jälkeen on todettu työtehon alentuneen kaikilla aloilla. Asiaa on valaistu puolelta ja toiselta ja esitetty keinoja työtehon kohottamiseksi. Metsätöiden ollessa tällä hetkellä ensiarvoisen tärkeitä lie-
nee aiheellista pohtia vieläkin tätä kaikille tut-
tua kysymystä, sillä metsätöiden onnistumisesta
lähinnä riippuvat sotakorvaussuoritukset ja
jälleenrakennuksemme onnistuminen.

Muonitus- ja varustevaikeudet, osaltaan kor-
keat palkat, veroennakot ja monet muut metsä-
töissä työtehoa tällä hetkellä alentavat tekijät
jätämme koskettelematta, koska niitä on jo kyl-
lin käsitelty. Sensijaan eivät metsätöitä valvo-
vat ja johtavat henkilöt ottane pahakseen, jos
käsittelemme erästä välillisesti heidän kannal-
taan työtehoon vaikuttavaa kysymystä, joka
saattaa olla huomion arvoinen täysin normaali-
sinakin aikoina.

Työsaavutusta pidetään eräänlaisena työtehon
mittana. On kuitenkin tekijän kannalta kat-
soen suuri ero siinä, päästäänkö hyvään työsa-
avutukseen tavallisella työllä vai erikoisella pon-
nistuksella. Olemme oppineet näkemään, että
metsätyössäkin on taidolla ratkaiseva vaikutus
työsaavutuksiin. Kaikessa työssä pyritään saa-
vuttamaan nykyisin yhtä suurella voiman kulu-
tuksella entistä suurempia työtuloksia ohjaamal-
la työntekijöitä heidän työssään sekä paranta-
malla heidän työvälineitään ja työmahdollisuuk-
siaan. Erikoisesti metsätyöstä puheen ollen on
tähän seikkaan kiinnitettävä kaikkea huomiota.
Työn muodostuessa tekijälleen helpommaksi ja
samalla miellyttävämmäksi kohoavat myös työ-
saavutukset. Nykyisen palkkapolitiikan vir-
heellisyyden olemme kaikki jo lyhyen kokeilun
jälkeen huomanneet, sillä eihän elintaso koho-

Seth Peltomaa, Voikaan Korjauspajalta, tammi-
kuun 29 p:nä 1946.

Taavetti Koivukunnas, Voikaan aKriiditeh-
taalta, helmikuun 23 p:nä 1946.

Ville Hirvonen, Voikaan Ulkotyöosastolta, helmi-
kuun 28 p:nä 1946.

Eemil Ihonen, Voikaan Talousosastolta, helmikuun
27 p:nä 1946.

Viktor Joutjärvi, Voikaan Talousosastolta, hel-
mikuun 25 p:nä 1946.

50-VUOTIAITA:

Lempi Elisabet Rönnberg, Voikaan Paperi-
tehtaalta, joulukuun 30 p:nä 1945.

Otto Suur-Nuuja, Voikaan Paperitehtaalta, maa-
liskuun 14 p:nä 1946.

Kaarlo Viktor Horsma, Voikaan Tehdasraken-
nusosastolta, tammikuun 19 p:nä 1946.

Lauri Klemmeus Kääriäinen, Voikaan Korjaus-
pajalta, helmikuun 6 p:nä 1946.

Iida Mettinen, Voikaan Karbiiditehtaalta, tammi-
kuun 9 p:nä 1946.

PITKÄAIKAISESTI PALVELLEITA:

KYMINTEHTAALLA.

45-VUOTTA YHTIÖN PALVELUKSESSA:

Papilaskija Maria Valve, synt. 17. 10. 1882 Elimäel-
lä, työskentelee Kymen paperitehtaalta, tulee tammik.
21 p:nä olleeksi yhtiön palveluksessa 45 vuotta.

VOIKAALLA.

40 VUOTTA YHTIÖN PALVELUKSESSA:

Kalle Ilmonen, Voikaan Puuhiomolta, syntynyt
17. 9. 1873, tullut Voikaan Rakennusosastolle 19. 5. 1904.
Taavi Eelis Tähtimö, Voikaan Talousosastolta,
syntynyt 15. 8. 1877, tullut Kymintehtaan Rakennus-
osastolle 15. 8. 1904.

yksinomaan palkoilla elleivät työsaavutukset nouse samanaikaisesti.

Ammattikasvatusta on pidetty kaikilla aloilla välttämättömänä ja siksi ei metsätyön lisäksi juuri löydy ammattialoja, joille työntekijät siinä määrin joutuvat valmentautumaan omin neuvoin. Ainakaan työnjohdon taholta ei liene neuvontaan sanottavammin puututtu eikä yksityiskohtaiseen työnohjaukseen olisi työnjohtajalta riittänytäkään aikaa edes normaalioloissa, saatikka sitten nykyisin.

Meikäläisissä oloissa metsätöiden johtaminen onkin näinollen ollut luonteeltaan enemmän käskevää kuin neuvovaa. Mainittakoon pieni jokapäiväinen esimerkki. Annettaessa miehelle palsta hakattavaksi tai ajettavaksi määrätään tavaran laatu tai ajopalkka, mutta sen yhteydessä tuskin neuvotaan, kuinka työ tulisi tekijän kannalta katsoen taloudellisimmin suoritetuksi. Mies saa selviytyä työstä omin päin. Mittamies käy palkanmaksua varten mittaamassa työn tulokset ja laadun. Palstan loputtua tarkastetaan, että kaikki leimatut puut ovat tehdyt tai ajatut sekä maksetaan tili. Siihen loppuukin sen työn kohdalta työnjohdon ja työntekijän yhteistointa, kummankaan ajattelematta, tuliko työ taloudellisesti tai epätaloudellisesti suoritetuksi.

Tukkien teossa vaatii ajuri puut kaadettaviksi ajon kannalta edullisimmalla tavalla. Hän toimii näin ollen itse työnsuoritukseen nähden kaatomiesten työnjohtajana. Pinotavaran teossa ei sensijaan kukaan valvo, suoritetaanko hakkuutyö esim. ajoon nähden taloudellisesti.

Siitä huolimatta, ettei suomalainen anna mielellään neuvoa itseään, on varsinkin nuorissa työntekijöissä paljon sellaisia, jotka eivät pane pahakseen oikealla tavalla annettua ohjetta. Kun työmaalla liikkuu silmät auki ja tarkkailee asioita myöskin työntekijän kannalta, on koke-neella työnjohtajalla annettavana aloittelevalle metsätyömiehelle monta arvokasta neuvoa. Hyvä työnjohtaja on myöskin hyvä ihmistuntija, joten hän osaa käsitellä jokaista työntekijää yksilönä ja antaa ohjeet tämän luonteen mukaan.

Erikoisesti on syytä tarkastaa myöskin työvälineiden kuntoa ja opettaa työntekijöille niiden hoitoa ja kunnostamista. Olemmehan nyt hakkuumestaruuskilpailujen yhteydessä todenneet, etteivät mestareidenkaan työvälineet ole aina asianmukaisessa kunnossa, saatikka sitten tavallisen metsätyöläisen. Nykyaikana on työvälineiden tarkkailu välttämätöntä jo senkin

vuoksi, että vähät viilat tulisivat jaetuiksi oikeudenmukaisesti sellaisille työntekijöille, jotka niitä kipeimmin tarvitsevat.

Työnjohtajasta, joka joutuu suoranaiseen kosketukseen työläisten kanssa ja lähinnä siitä tavasta, millä hän suoriutuu tästä tehtävästään, riippuvat huomattavasti myöskin työsaavutukset. Metsätyönjohtajalla, joka ansioittensa vuoksi on kohonnut työntekijästä työnjohtajaksi, on hyvät mahdollisuudet onnistua työssään. Tunteehan hän läpikotaisin työn, jota hän valvoo ja johtaa, samoin kuin hän tuntee työntekijätkin. Hänen on vain muiden tehtäviensä ohella muistettava, että hänen johtamansa työ on hyvinkin rasittavaa, joten sitä on kaikin mahdollisin keinoin pyrittävä helpottamaan. Sen mukana nousee työteho ja kohoavat työsuoritukset.

Aaro Hiekkala.

IN MEMORIAM.

METSÄNHOITAJA CLAS ALFTHAN.

Vuime lokakuun 9 päivänä kuoli metsänhoitaja Clas Oskar Alfthan kotonaan Karkkilassa jo pitemmän aikaa heikkona olleen terveytensä murtuessa. Hänet siunattiin haudan lepoon Helsingissä lokakuun 14 päivänä.

Metsänhoitaja Alfthan oli syntynyt Halikossa 26. 10. 1890, joten hän kuollessaan oli vasta 55-vuotias. Suoritettuaan metsänhoitotutkintonsa v. 1913 ja toimittuaan ensin enimmäkseen Pohjois-Suomessa metsähallinnon ja sittemmin Ab. Uleå Oy:n palveluksessa Kajaanissa hän v. 1917 siirtyi Thomén Metsätoimistoon Helsinkiin. Keväästä 1923 hänellä muutaman vuoden ajan oli oma metsätoimisto Helsingissä, kunnes hän 1926 siirtyi Högforsin Tehdas Oy:n palvelukseen Karkkilaan. Tässä toimesta hän sitten, hoitamiensa metsien välillä siirryttyä Kymin Osakeyhtiön haltuun, oli yhtämittaisesti kuolemaansa asti, lähes 20 vuotta. Hänen uuraan työnsä kauniita tuloksia on yhtiön sikäläisissä metsissä runsain mitoin nähtävissä.

Metsänhoitaja Alfthanin harrastuspiiriin kuuluivat varsinaisten ammattiasioiden ohella metsästys ja rüstanhoito sekä kauniin puutarhan vaaliminen.

Tyynellä ja ystävällisellä olemuksellaan ja miellyttävillä seuramiehen ominaisuuksillaan metsänhoitaja Alfthan oli saanut laajan toveripiirin, jossa hän nautti jakamatonta suosiota.

TYÖNJOHTAJA EMIL PÖYHÖNEN.

Lokakuun 12 päivänä kuoli Nurmeksessa työnjohtaja Emil Pöyhönen lyhyen aikaa sairastettuaan. Hän oli syntynyt 4. 9. 1895 Heinävedellä. Yhtiön palvelukseen tuli Pöyhönen 1. 10. 1924 työskennellen aluksi Kuopion piirissä vanhempana työnjohtajana eri työ-

Virkoja ja toimia.

Metsänhoitaja Aaro Ilmari Hiekkala kansanhuoltoministeriön puu- ja polttoainelosastolta on otettu yhtiön Joensuun hoitoalueen metsänhoitajaksi 1. 9. 1945 alkaen.

Metsänhoitaja Curt Block Äänekoskelta on valittu yhtiön metsänhoitajaksi Högforsin hoitoalueeseen 1. 10. 1945 lähtien.

Metsänhoitaja Leif Andersen Kuusankoskelta on otettu 1. 11. 1945 vakinaiseksi metsänhoitajaksi toimipaikkanaan Pääjärven hoitoalue.

Metsänhoitaja Veli Hakola toimii 1. 11. 1945 lukien avustajana Kymin Pohjoisessa hoitoalueessa.

Metsänhoitaja Rainer Westerholm Kuusankoskelta on otettu 1. 11. 1945 vakinaiseksi metsänhoitajaksi työskennellen toistaiseksi asutusasiainosastolla.

Metsäteknikko Veikko Auer on 15. 6. 1945 siirtynyt Itä-Hämeen Maanviljelysseuran palveluksesta yhtiön Kajaanin hoitoalueeseen.

Metsäteknikko Kalevi Korhonen on 1. 8. 1945 siirtynyt Joh. Parviaisen Tehtaat Oy:ltä Kajaanin hoitoalueeseen.

Metsäteknikko Veikko Mertanen on 1. 7. 1945 siirtynyt metsähallinnon palveluksesta Savon hoitoalueen Keiteleeseen piiriin piirityönjohtajaksi.

Metsäteknikko Niilo Sutinen on siirtynyt Viitasaaren hoitoalueen Pihtiputaan piiristä Suovanlahden piiriin piirityönjohtajaksi 1. 8. 1945 alkaen.

Metsäteknikko Viljo Pirinen on 1. 8. 1945 siirtynyt metsähallinnon palveluksesta Savon hoitoalueen Saarelan piiriin piirityönjohtajan apulaiseksi.

Merkkipäiviä.

65-VUOTIAITA:

65 vuotta täytti Lopen Räyskälässä marraskuun 6 p:nä metsätyömies Otto Nikolai Lahti. Koska Lahti jo 9-vuotiaana lähti metsätöihin, ei hän tämän takia joutunut kansakouluakaan käymään. Hän on koko elämänsä suorittanut metsätöitä samoissa Räyskälän metsissä, jotka aikaisemmin omisti Jokioisten kartano ja sittemmin Hyvinkään-Pyhäjärven Rautatie Oy. ja jotka nytemmin ovat Kymin Oy:n omaisuutta. Varovaisestikin arvioituna on hän tänä aikana valmistanut 50.000 m³ pinotavaraa ja hakkaa vielä tänä päivänä jatkoa tähän pitkään pinoon. Hän on koko Räyskälän ky.

mailla vuoteen 1934, jolloin hän siirtyi "ukkoherraksi" Nurmekseen, toimien siellä kuolemaansa saakka. Työnjohtaja Pöyhösessä meni manan majoille rehti metsämies, josta kaikki pitivät. Perheen, sukulaisten ja työtovereiden lisäksi jäivät häntä kaipaamaan lukuisat kauppatuttavat, joiden kanssa "Emppo" Pöyhönen kerkesi parikymmenvuotisen ostotoimintansa aikana tehdä lukuisia metsäkauppoja.

län arvossa pidetty mallimetsätyömies ja hänen "piirontimottejaan" kannattaa metsämiehen käydä katso-massa. Kylässä vallitsevan korkean työtason saavuttamiseen on Lahti kunniaakkaasti vaikuttanut. Onnittelemme ja kunnioitamme hyvää ja rehtiä metsätyömiestä.

60-VUOTIAITA:

60 vuotta täytti työnjohtaja Kalle Ruotsalainen Kajaanin hoitoalueen Iisalmen piirissä kesäkuun 30 p:nä 1945. Ruotsalainen on tullut yhtiön palvelukseen v. 1911.

60 vuotta täytti aputyönjohtaja Juho Kautiainen Pihtiputaalla kesäkuun 23 p:nä 1945.

50-VUOTIAITA:

50 vuotta täytti piirityönjohtaja Toivo Kylmä lä lokakuun 3 p:nä 1945. Toimittuaan aikaisemmin Kotkan Tukinostoyhtiön palveluksessa siirtyi hän v. 1934 Kymin Osakeyhtiön Metsäosaston palvelukseen ja on siitä alkaen toiminut Kymin Pohjoisen hoitoalueen ostopiiriin piirityönjohtajana Kouvolaissa.

50 vuotta täytti metsätyönjohtaja Emil Tiainen Pihtiputaalla lokakuun 15 päivänä 1945.

PITKÄAIKAISESTI PALVELLEITA:

Piirityönjohtaja Toimi Wilkas Siivola tuli lokakuun 15 p:nä olleeksi 30 vuotta Kymin Oy:n palveluksessa. Hän on syntynyt 11. 3. 1892 Orimattilassa. Suoritettuaan Nikkarilan metsäkoulun hän tuli yhtiön palvelukseen Pieksämäelle, mistä keuhkokuumeella 1916 siirtyi Kymintehtaalle suorittamaan yhtiön viljelysmaiden mittauksia. Syksyllä 1916 hän siirtyi työnjohtajaksi Viitasaaren hoitoalueen Pihtiputaan piiriin ja on vuodesta 1922 toiminut sanotun piiriin piirityönjohtajana. Pihtiputaalla on hänellä ollut myös useita kunnallisia luottamustehtäviä, mm. on hän ollut kunnanvaltuuston puheenjohtajana vuodesta 1936 lukien.

Mestarilaukaus.

Vaikuttipahan aikoinaan Pääjärven hoitoalueessa piirityönjohtaja Pohjankoski, joka erittäin innokkaana erämiehenä ja pyssyngäsitelijänä, eritoten rakkien metsästäjänä, toimi yleisesti "jahtimestarina", kun yhtiön herrat tulivat hoitoalueeseen kinttujahteitään oikomaan ja raitista pihkantuoksua hengittämään.

Sattui sitten kerran, että kun "jahtimestari" oli varsinainen virkaansa hoitamassa yhdessä hoitoalueen hoitajan S:n kanssa leimaten metsää erään niityn liepeillä, niin iso metsokukko lensi niityn toisella puolella kasvavan puun latvaan parin sadan metrin päähän. "Jahtimestariahan" tietenkin harmitti hieman se seikka, ettei pyssy sattunut olemaan matkassa, kun S. sensijaan kaivoi hitaasti taskustaan pienen browningin ja ampui enempää tähtäämättä laukauksen metsoa kohti. Ja kun hetken aikaa oli odoteltu, pudota rymisteli metso maahan, "jahtimestarin" ilmeen osoittaessa ihmetyksen sekaista kunnioitusta. S. otti puolestaan asian yhä edelleen rauhalliseen tapaansa, tuumasipahan vain, että "menepäs katsomaan, sattuiko oikeaan silmään, johon minä tähtäsin."

Perheenemännän joulumietteitä.

Joka vuosi tuleva joulujuhla on tuonut perheenemännille miettimisen ja salaperäisen puuhailun aiheita. Huoli siitä, miten saisi rakkailleen valmistetuksi kodin oikein juhla-kuntoon, mitä valmistaisi joululahjoiksi, mitä joulukerkuiksi y.m. tämän tapaista risteilee perheen äitien mielessä ennen joulua, sillä tahtoisihan sitä jouluksi kaikki järjestää parhaalla mahdollisella tavalla rakkaiden iloksi ja yllätykseksi.

Nämä samaiset ajatukset ovat varmaan tänäkin vuonna yhtä yleiset, mutta entistä vaikeammat ratkaista. Olemmehan nyt paljon vaikeammassa asemassa kuin ennen, sillä niin joulukerkkuja kuin lahjojakin on entistä vaikeampi saada, mutta kun parhaamme yritämme, niin varmaan vielä tänäkin vuonna hyvin onnistumme.

Kun olemme kekseliäitä ja hyväntahtoisia, voimme joululahjatkin valmistaa onnistuneesti „vanhasta uutta” menetelmällä, esim. rikkinaisista vaatekappaleista voimme valmistaa käsineitä, tallukoita ja toiveita ja suurempien rikkinaisista vaatteista pienemmille puku-

ja, esiliinoja, puseroita ja päähineitä yms. hyvää, jotka ovat saajalle hyvin mieluisia ja tervetulleita. Hyvä kirja on kaikille sopiva lahja ja siitä saa samalla iloa koko perheväki.

Ruokataloudessa varmaan selviämme kohtalaisesti, sillä onhan meillä kaikilla kellarissa yhtä ja toista säilöttynä. Ja olemmehan hyvin tottuneet jo korvikkeita keksimään ja käyttämään. Lisäksi on kansanhuoltokin luvannut yhtä ja toista ylimääräistä joulun iloksi. Siis näistäkin pulmista varmaan tänäkin vuonna hyvin selviämme.

Kun sitten kaiken lisäksi yritämme siivota kaiken mitä kotiin ja sen ympäristöön kuuluu oikein juhla-kuntoon, tuntuu omassakin mielessämme joulun tuntua, vaikka kaikki onkin vain vähäisempää kuin ennen.

Kuitenkin on muistettava, ettei juhlien onnistumiselle ole pääasia se, mitä kodissamme tarjotaan, vaikka se näyttelee suurta osaa, vaan pääasia on se, minkälainen mieliala siellä vallitsee. Sama on myös meidän perhejuhlissamme. Jos juhlatilaisuudessa tuntee todella henkisesti virkistyneensä, niin jää siitä pysyvä hyvä muisto pitkäksi aikaa jälkeenkin päin seuraksemme.

Ehdottaisinkin kanssasaisariani tänä vuonna entistä enemmän kiinnittämään huomiota tähän joulujuhlan henkisesti virkistävään puoleen, josta jää vielä juhlaruokien ja lahjojenkin jälkeen matkaevästä alkavalle talvitaipaleelle. Koettakaamme nyt jouluna antaa anteeksi lähimmäisillemme heidän tekemänsä erheet ja rikkomukset ja pyytäkäämme myös omat rikkomuksemme heiltä anteeksi. Ja lahjoittakaamme heille lähimmäisen parasta tarkoittava, toisten ajatuksille arvoa antava mieli sekä epäitsekäs ja rakkautta täynnä oleva sydämemme, koettaen samalla tällä tosi mielessä annettulla lahjalla vaikuttaa niin, että saamme saman perheenjäseniltä vastalahjaksi. Sillä jos joulun kunniaksi lupaatte kukin kohdaltanne vaalia näitä puhtaina ja särkymättöminä, niin varmaan olette tänä vuonna saaneet parhaan joululahjan. Kotinne on astunut sisälle uusi puhdas henki, entinen likainen, toraileva ja kiroileva elämä on jäänyt taakse ja ehjä onnea ja siunausta tuova elämä on astunut sisimpäännne ja kotinne. Olette näin saaneet oikean jouluilon ja lahjan, josta on jakamista toisillenne ja saavat naapuritkin siitä siunauksesta osansa.

Emäntä.

Tervatili.

Siihen aikaan, noin parikymmentä vuotta sitten, jolloin Metsäosasto pyrki kehittämään tilipuoltaan entistä monipuolisemmaksi ja tarkemmaksi, eivät kenttämiehien tiliviennit aina ottaneet onnistuakseen.

”Ukko-Pöntinen”, joka niihin aikoihin vaikutti piirityönjohtajana Kivijärvellä, ei ollut näissä asioissa vallan vahvimpia, joten pännän kärki tuon tuostakin sattui väärään sarakkeeseen. Kun vääristä tilivienneistä aina oli seurauksena, että Pääkonttori hieman vaativaan sävyyn tahtoi selvitystä asiaan, loppui kerran Pöntisenkin kärsivällisyys ja hieman tulikivenkatkuksessa kirjeessä hän ilmoitti hyvinkin tietävänsä, että virheitä on tileihin tullut, mutta ”jos menee väärin, niin menköön!”

Vastaus herätti tietenkin yleistä hilpeyttä Metsäosastolla, mutta piti asianomainen metsänhoitaja kuitenkin aiheellisenä hieman ojentaa Pöntistä kirjeen sävyn johdosta. Kun Pöntinen seuraavan kerran lähetti tilejään, oli hän ottanut ojennukset onkeensa ja oli ilmeisen huolellisesti tarkastellut tiliselvitystään, koskapa oli löytänyt sieltä virheen. Tätä hän ei kuitenkaan ollut korjannut, olipahan vain vetänyt komeasti punaisen ristin virheen päälle ja merkinnyt reurahuomautukseksi, että ”tyhmyyten piru vei sen tervatilille.”

KRONIKKA

Högforsin Tehtaan konepajakoulun III:n luokan oppilaista keväällä 1945.

Laadittu II:n luokan oppilaiden toimesta.

*Kolmaspa luokka on koulumme pylväs,
mielestään miehekäs, rehti ja ylväs.
Kasvoilla vanhuus ja viisaus itää.
Opiskelussa myös pinnan se pitää.*

*Poikia siellä on seitsemäntoista,
tyyppiä kaiken- ja monenkinmoista.
Riimejä heistä nyt sorvata alan,
kertoa muutaman tuokiopalan.*

*Vahvin on ryhmässä Nygrenin Veikko,
mutta ei Aarnio liioin oo heikko.
Kankeaks' hiukan jos päältä hän näyttää,
paikkansa siinä kuin toisetkin täyttää.*

*Koskisen Tauno kun rautaansa takoo,
pajassa pöly jo pilviksi sakoo.
Sepäksi varttuu hän — siitä ei kiistää —,
vaikka hän ajaa myös metsien riistää.*

*Mikkolan Pentti taas kolia oikoo,
yltä ja päältä hän noessa loikoo.
Lindstedt on kovasti miestä ja hakaa,
vaikka on kotoisin Vattolan takaa.*

*Frimanin Eerikki täytyy myös muistaa,
hältä jo sorvaus hyvinkin luistaa.
Hasselman, Tauno, on naapuri toinen,
viilaajan alku jo aikamoinen.*

*Vuorossa sitten on Stenroosin Onni,
jyrsimistaidossa enää ei monni.
Taipaleen aivoissa aatokset kasvaa,
koneet ja itsensä kiireessä rasvaa.*

*Hitsaajan housuissa Toivonen, Pousi
arvoon ja kunniaan korkeaan nousi.
Edusmies kuulu on Nahkion korven
Salonen, totinen soittaja torven.*

*Jaska on mahtimies mainekas juuri,
painojen nostaja, atleetti suuri.
Tähtinen, soturi entinen, vakaa
taivaltaa koulumme Tuorilan takaa.*

*Luotoja kaksi on joukossa meillä.
Oiva on keulamies hankien teillä.
Juoksussa päihin myös muille hän antaa.
Aarre taas sotkepi sisusten santaa.*

*Jäljellä vielä on johtaja joukon,
poika tuo ponteva Pitkälän loukon.
Tenho on pieni ja viisas kuin mato,
mainio hällä myös töiden on sato.*

*Seulottu läpi näin kolmas on luokka.
Syrjähän joutaa siis kirjoituskuokka.
Lopuksi kauniin vain kiitoksen sanon,
säkeeni suosioon sulkea anon.*

Kamreeri V. Hedlund

50 vuotta Högforsin Tehtaan palveluksessa.

Harvinaisen merkkipäivän vietti kamreeri Vilho Hedlund viime elokuun 10 päivänä, jolloin hän tuli olleeksi Högforsin Tehtaan palveluksessa 50 vuotta.

Vilho Hedlund syntyi 10. 2. 79 Orivedellä ja läpikäytyään alkeiskoulun hankki itselleen yritteliäisyydellään ja valvutuneella mielellään sellaisia tietoja, m.m. kielissä, että hän pystyi toimimaan erään sahalaitoksen kirjurina. Vuonna 1895 nimitettiin hänet kirjanpitäjäksi Högforsin Tehtaan ja 10 vuotta myöhemmin tehtaan kamreeriksi. Harvinaisen kiinnostuneena työhönsä on kamreeri Hedlund suurella antaumuksella osallistunut tämän metallitehtaan kehitykseen.

Kamreeri Hedlundin valvutuneisuus ja monipuolisuus ilmenee parhaiten hänen osallistumisessaan kotipaikkakunnan yleisiin pyrkimyksiin ja kunnalliseen elämään. Hän on siten vuodesta 1900 lähtien ollut Pyhäjärven kunnanvaltuuston puheenjohtajana ja Karkkilan kauppalan perustamisen jälkeen kauppalan valtuuston monivuotinen jäsen ja varapuheenjohtaja sekä myöskin Karkkilan Yhteiskoulun johtokunnan jäsen. Näitten toimien lisäksi on hänelle uskottu monenlaisia muita luottamustehtäviä. Monet ulkomaanmatkat ovat laajentaneet kamreeri Hedlundin näköpiiriä ja tietoja.

Huoltopäällikkö Toivo Haila

60-VUOTIAS.

Högforsin Tehtaan huoltopäällikkö Toivo Haila saavutti viime marraskuun 29 p:nä 60 vuoden iän. Hän on syntynyt Kiikassa. Valmistuttuaan kansakoulunopettajaksi hän toimi opettajana eri paikkakunnilla, viimeksi Miehikkälässä, mistä hän v. 1924 siirtyi Kouvolaan Kymenlaakson sk.-piiriin valistusohjaajaksi. Onnistuneempaa valintaa tuskin olisi voitu suorittaakaan, sillä Toivo Hailalla oli kaikki edellytykset tähän vaativaan ja monipuolista taitamista edellyttävään tehtävään. Haila ei ole tunnettu vain etevänä puhujana, vaan myös lausujana ja sanomalehtimiehenä sekä tarmok-

Eräs lääkintätoimenpide Karkkilassa.

noin 78 vuotta sitten.

Syntyperäinen karkkilalainen, mallivarastonhoitaja Erik Enqvist, joka tämän vuoden maaliskuun 5 p:nä täytti 75 vuotta ja tuli yhtiön palvelukseen heinäkuun 11 p:nä 1883, joten hänelle on kertynyt palvelusvuosia kokonaista 62, kertoo seuraavassa parista huvittavasta tapauksesta, jotka ovat sattuneet vähän ennen hänen syntymäänsä ja joista hän on aikoinaan toisilta kuullut.

Vuosina 1866—67—68 kohtasivat maatamme ankarat katovuodet. Leivän puute oli niin suuri, että yritettiin herneen varsistakin jauhoja jauhaa. Tehdasväestölle ei tilanne sentään ollut aivan niin kireä, Brehmerit kun toimeliaisuudellaan sitä niin suuresti lievittivät. He näet tilasivat Venäjältä leipäviljaa työväellensä. Mutta nälän, puutteen ja tautien saastuttamia avunanoja käyskeli pitkin teitä. Ei ollut silloin lääkäreitä eikä apteekkeja maaseudulla niinkuin nykyään. Niinpä eräskin kurja syyheltä saastuttama pieni poika poikkesi tehtaalle valssausosastolle. Pojan levoton olemus herätti heti miesten huomiota. — Mikä sinun on, poika?, kysyi se silloinen suuriääninen esimies. — Syyhyttää niin kovin, vastasi poika tuskin kuultavasti, ujostellen ja häveten tietenkin tautinsa laatua.

— Ai! No mene nyt ja "varasta" tuolta myllystä koura jauhoja. (Mylly sijaitsi siinä heti seinän takana). Itse hän haki tervaa, teki tervasta ja jauhoista vellisekoituksen, komensi pojan riisuutumaan ja tervasi pojan ruumiin kantapäältä kauttaaltaan kiireeseen asti, kasvotkin ja korvat sisältä ja päältä, ainoastaan silmäreiät jätti koskematta.

Poika hautelee itseänsä siinä kuumien uunien paahteessa. Mutta saiko se siinä sitten rauhassa olla? Ne toiset pojat sitä siinä sitten ilkkui ja irvisteli, kun poika kiilsä ja läikkäsi niinkuin uusi bronssiin valettu muistopatsas. — Mene tuonnekin, sanottiin, ja osoitettiin nurkasta, jossa sirkkelisaha ja pölkkykasa muodostivat hyvinkin verhosuojan. Poika meni ja piehtaroi siellä sahajauhoissa suojuspanssarin ympärilleen, puki niitä ryysyjään ylleen ja meni matkaansa.

Kului parisen viikkoa edellä kerrotusta, niin se sama poika ilmaantui taas sinne valssauslaitokselle, mutta tällä kertaa siinä olikin puhdas, terve, naurusuinen poika,

kaana ja taitavana organisaattorina. Hän on julkisuuden mies kiireestä kantapäähän. Omaten valoisien maailmankatsomuksen ja huumorin kultaisen lahjan hän on saanut ystäviä kaikista piireistä. Jouduttuaan eroamisien perusteella jättämään virkansa Kymenlaakson sk-piirissä hän siirtyi Högforsin Tehtaan huoltopäälliköksi, jota tehtävää edelleenkin hoitaa kaikkien tyydytykseksi, nauttien suurta luottamusta myös tehtaan työväestön keskuudessa.

Erik Enqvist.

joka pyöriskeli siinä "lääkäriinsä" lähettyvillä. Se antoi viimein avuntekijälle aihetta tehdä kysymyksen, mistä ja kenen poika hän on?

— Ettekö te minua tunne, minähän olen se teidän tervapoikanne. Poika oli tullut kiittämään ipoilmaista hyväntekijäänsä.

"Lääkäri" oli myös mielissään, kun näki lääkkeensä tepsineen. Mutta hämärän peittoon sittenkin jäi, mistä ja kenen poika hän oli.

Tämä johdattaa mieleen myöskin lauselman, jota lue-taan isosta kirjasta: "Sairasna olin ja te autoitte minua."

*

Eräs toinen kerjäläiskulkuri saapui masuunille. Se nyt toki ei ollut syyheltä, vaan sensijaan syöpäläisissä, niin että pojan takki oli päältäpäinkin täissä. Sen huomasi joku masuunin miehistä. Oli juuri toimitettu ns. "uuslaaki", jolloin päästettiin sula rauta piipusta virtaamaan kaavoihin. Se mies, joka täihuomion teki, asetti rautakangen pystyyn keskelle kaavausalaa, pojan takki ripustettiin kangen nenään ja heitettiin vettä kuumien rautojen päälle, josta nousi polttava höyry ylös. Tait putoillivat kuumien rautojen päälle, jossa ne pisahtelivat niinkuin lauhtuneet nallit, niin että ainakin pojan takki sillä kertaa puhdistettiin, ei kemiallisilla pulvereilla, vaan teknillisillä toimenpiteillä.

E. E.

Ihminen ei johda itse kohtaloitansa, hänen täytyy tyytyä siihen, mitä hänelle Jumala suo. Pääasia on täyttää velvollisuutensa ja tehdä työtä, mikäli voimat riittävät. Paha päivä menee menojaan niinkuin hyvinkin.

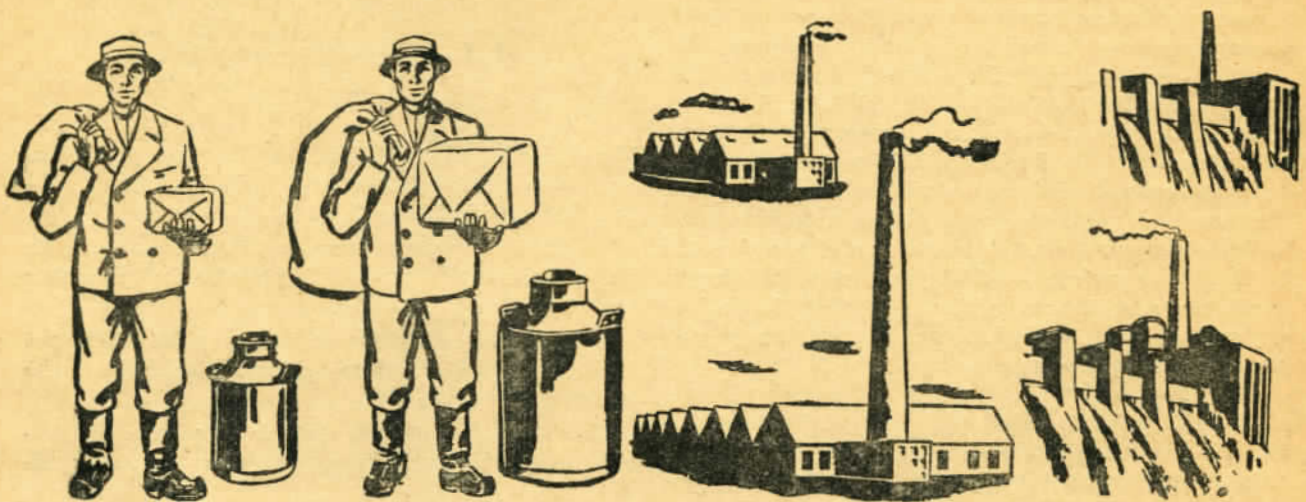
J. V. Snellman.

Mitä tapahtui itsenäisyytemme kahtena ensimmäisenä vuosikymmenenä?

Suomen maatalouden tuotanto kaksinkertaistui.

Suomen teollisuuden tuotanto 3 $\frac{1}{2}$ -kertaistui.

Raivattiin 616 000 ha uutta peltoa. — Pellohehtaarin lannoitusteho 4-kertaistui, perunasato 2-kertaistui. — Karjan väkirehunkulutus 2-kertaistui, vointuotanto 4-kertaistui. — Traktorien luku 33-kertaistui. Rakennetun vesivoiman määrä 5-kertaistui. — Sähkövoiman kulutus 30-kertaistui. — Sulfaattiselluloosan tuotanto 8-kertaistui. — Vuoriteollisuus 100-kertaistui. — Vuotuiset metsänparannusojitukset 6-kertaistuivat.

V. 1920
Sadon arvo 4.2 miljardia
mk. — Maitotuotanto 1½
miljardia kg. — Voita 9
milj. kg.

V. 1939
Sadon arvo 7.7 miljardia
mk. — Maitotuotanto 2½
miljardia kg. — Voita 34
milj. kg.

V. 1938
Tuotanto 21.092 milj. mk.

V. 1933
750.000 hv.

Valtion ulkomainen pitkäaikainen velka väheni 1/10:ksi aikaisemmasta.

Ulkomaankauppamme tuonti 5-kertaistui ja vienti 9-kertaistui.

Kotimainen kauppavaihto 6-kertaistui.

Pankkitalletusten määrä 5-kertaistui.

Henkivakuutuskanta 7-kertaistui.

Palovakuutuskanta 5-kertaistui.

Valtion sivistysmenot 7-kertaistuivat.

Opiskelijain lukumäärä 2-kertaistui.

Teatterien, seuratalojen ja urheilukenttään lukumäärä 3-kertaistui.

Yleisradio ja elokuvateatterit perustettiin.

Postinkuljetusten määrä 4-kertaistui.

Valtion puhelinlinjojen pituus 10-kertaistui.

Autokanta 20-kertaistui.

Kansalaisten keski-ikä lisääntyi 10 vuodella.

Lääkärien lukumäärä 2-kertaistui ja hammaslääkärien 3-kertaistui.

Pikkulasten kuolleisuus väheni 1/3:lla.

Rakennettiin 50 % nykyisistä kaupunkiasunnoista ja 40 % maalaisasunnoista.

Otettiin käytäntöön useimmilla aloilla 8 tunnin työpäivä.

Sokerin, kahvin ja vehnän kulutus-asukasta kohti 4-kertaistui.

Riimin pätkä Juankoskelta

*eli opas paikkakunnalla
vieraileville.*

Jos oot miesi taikka nainen, täysimittainen tai vajavainen, järjeltäsi oppivainen, kiertämiseen taipuvainen, aivan niinkuin mustalainen. jos olet jäykkä hämäläinen taikka karski pohjalainen tai koiranleuka savolainen. kun Juankosken kautta kuljet ja näkemäsi mielees' suljet, jos katsella sä kylää kehtaat, löydät sieltä myllyt, tehtaas, Siellä tehdään puusta massaa, josta kartonkia tehdä passaa, siinä suuret rullat pyörii, miehet sekä naiset hyörii, tuotteet lähtee maailmalle tarpeelliset kaikkialle.

Tehtaan vieress' tiilimuuri, se apteekki on hirmusuuri, sieltä sairaaat avun saapi, mitä terveys halajaapi.

Paikka, jossa nuoret pyörii, tanssintahdiss' illat hyörii, on nimeltänsä Seurantalo, siellä syttyy moni lemmenpalo.

Mielessäsi paljon pohdit, jos osuuskauppaan mennä tohdit, komeata siellä on kaikki, tiskin takaa sievä "Maikki" hymyilee ihmisille, kun tulevat he ostoksille.

Jospa kuljet Pikonlahteen, löydät kaupan alta ahteen, astut ehkä sisään puotiin, mikä ompi tullut muotiin. Kauppias siellä lyöpi kättä, hän tekeekin sen empimättä,

80 vuotta täyttää 1. 1. 1946 kuski Kusti Hartikainen. Hän on syntynyt Nilsin Pajuniemellä ja muutti sieltä v. 1896 yhtiöimme palvelukseen maanviljelysosastolle. Nämä 50 vuotta hän on melkein pä sananmukaisesti istunut kuskipukilla. Hänen työaika-muistelmiinsa sisältyy monta rattoisaa taivalta. Niissä on

useitakin parin kolmen sadan kilometrin pituisia matkoja, kuten Ilomantsiin, Varkauteen, Nurmekseen ja Lieksaan. Kyydittävänä on ollut niin yhtiöimme johtavilla paikoilla istuvia miehiä kuin myös varsinaiseen työväestöön kuuluvia. Kaikista heistä on kuski Hartikaisella yleensä mieluisat muistot. Ja niinpä me kaikkien kyydittyjen puolesta lausumme sydämelliset 80-vuotispäivönnittelumme ja toivotamme vielä monia terveyden vuosia.

70 vuotta täyttää 25. 2. 1946 hevosties Kalle Pirskanen. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1. 10. 1905. Pirskanen on työskennellyt mm. sahassa, puuhiomossa ja maanviljelysosastolla, ja hänellä on takanaan 40 v:n yhtäjaksoinen palvelusaika yhtiössämme.

65 vuotta täyttää 31. 1. 1946 yövahti Kalle Vikman. Hän on palvellut suurimman osan 47 vuoden pituisesta työajastaan maanviljelysosastolla hevostiesmiehenä.

60 vuotta täyttää 19. 12. 1945 remonttimies Augusti Rissanen. Hän on suorittanut pitkän työpäivänsä, 41 v., korjauspajan miehenä.

60 vuotta täyttää 5. 3. 1946 Anna Ronkainen puuhiomo-osastolta.

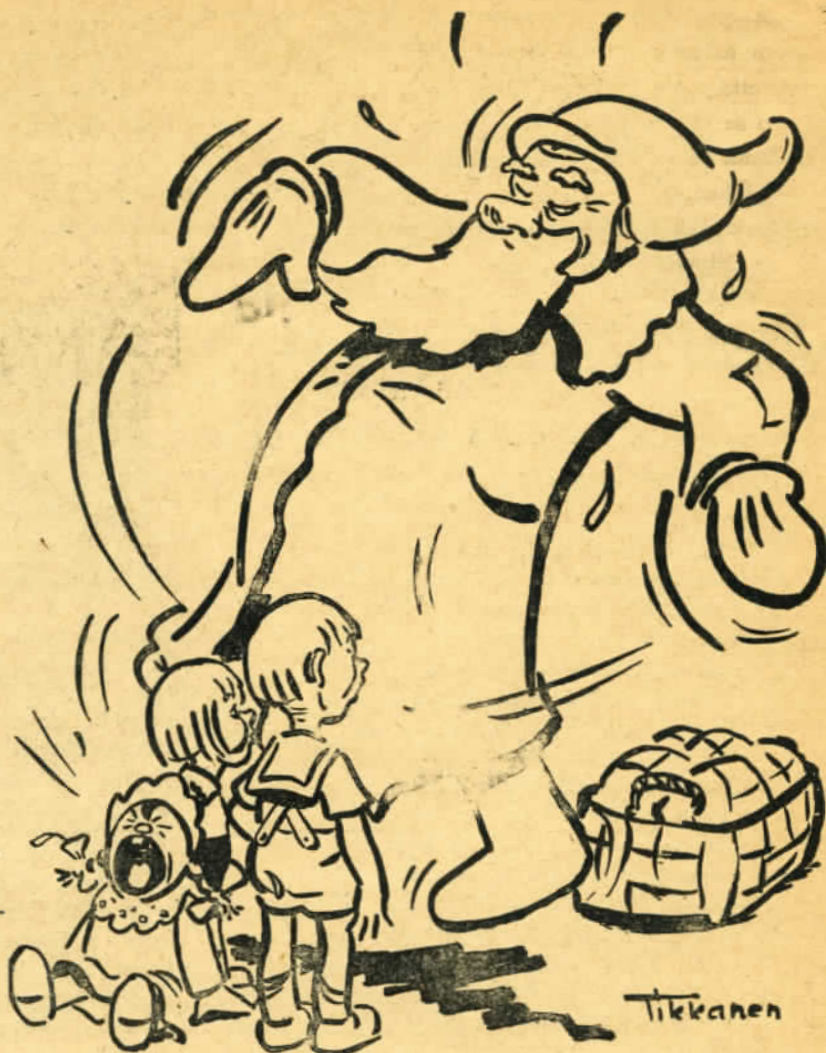
50 vuotta täyttää 12. 2. 1946 työmies Hannes Hiltunen. Hän on palvellut kartonki- ja puuhiomo-osastolla.

kyllä vieras jotain ostaa,
lakkiaan kun Kusti nostaa.

On näkemäänsä tyytyväinen
matkamiesi kiertäväinen.
Hän läksi matkaan hymyhuulin,
kylänkellolta sen kuulin.

T. Horttanainen.

Miksi joulupukki tanssi?

Luulisi, että Joulupukki, joka ei suinkaan ole ammatissaan mikään vasta-alkaja, jo vähitellen ilman muuta löytäisi niihin taloihin ja koteihin, missä häntä odotetaan. Mutta miten nyt sitten lie — ehkäpä toisinaan tuiskuttelee siellä Korvatunturin puolella siksi sakeasti, ettei tie tahdo pysyä näkyvissä, vai olisiko ukko jo siinä määrin vanhentunut, että muisti pyrkii pettämään. Selvää kuitenkin on jo moniaita vuosia ollut, ettei häneen ole aivan sokeasti luottamista ja että ajattelevien vanhempien on varmintaa etukäteen huolehtia jonkinlaisen korvikepukin paikalle saamisesta aattona. Jos sitten se oikea Joulupukki ei osuisikaan tulemaan, niin kävisihän se ankarasti ei ainoastaan nuoren väen vaan aikuistenkin luonnolle, eikä parku oikein sovi jouluillan tunnelmaan. Ja niin on lukemattomissa kodeissa jo pitkät ajat rustattu varmimmaksi vakuudeksi Pukki omasta takaa, niin vaikeata kuin se toisinaan onkin.

Tässä tapauksessa oli jo pitkän aikaa tehty pukinkauppoja viereisessä talossa asuvan Hilma-tädin kanssa. Ne olivat sellaisia hiljaisia kuiskutteluja, joista lasten ei sopinut kuulla, ja ne päättyivät vanhempien mielestä sikäli onnellisesti, että aaton menestys nuoremman väen keskuudessa näytti taatulta. Hilma-täti nimittäin lupasi, että kyllähän hän sitten niin miksipäs ei

Ja Hilma-täti oli hymyillyt salaperäisesti, ja kun lapset olivat tiedustelleet, että mille se täti nyt niin naureksii, niin oli täti vain tuumannut, ettei sitä nyt joulun edellä sovi kaikkea kertoa — että odotetaanpa-han nyt.

Sellainen oli omiaan sekin puolestaan lisäämään jännitystä, jota tuon juhlan lähestyminen muutenkin tiesi. Siitä tuli kyllä vähän erikoinen aatto.

Vanhemmat pennut, joilla jo oli useamman vuoden elämäkokemus ja jotka saattoivat tehdä vertailuja

väittivät perästäpäin nuoremmille, ettei tämä ollut lainkaan samanlaista kuin aikaisempina vuosina. Sanoivat, että tämä Pukki oli ollut vähän merkkillinen ja että ero se näkyy olevan Pukilla ja Pukilla.

— Tämä oli vähän niinkuin raivo Pukki, selitti neli-vuotias Johannes varovaisesti ja ikäänkuin ymmärtäen, ettei Joulupukkia oikein käy arvosteleminen.

Mutta hänellä oli täysi syy tulla tällaiseen johtopäätökseen.

— Minuttakin te oli aika hoopo Pukki, vahvisti kolmannella oleva Arvo, jota eivät vielä mitkään diplomatian kompleksit vaivanneet, vaan joka saattoi sanoa asiat sellaisina kuin ne olivat.

— Ei se mikään hoopo ollut sentään, väitti Johannes, — mutta kummallinen se oli.

— Hermottunut te oli, hermottunut, voi totta kun te oli hermottunut, innostui Arvo.

— Mitä sinä, kultaseni, tiedät hermostumisesta, nauraskeli äiti.

— Kyllä te oli hermottunut. Te oli niinkuin te hullu kana, joka tapettiin te, joka lenti aina ylös orrelle ja taat alat ja taat ylös ja taat alat ja jotta itä tano, että te on hermottunut.

Kyllä Arvo tiesi, miten hermostunut käyttäytyy.

— Mutta Anneli rupesi parkumaan, sanoi Johannes vetäen suunsa halveksivaan hymyyn.

— Niin, temmotia ne likat ovat, huomautti Arvo.

— Mutta ei se ollut oikein rehellinenkään, lisäsi Johannes. — Minä näin, kun se sitten rauhoittui, niin se vei eteisestä lähtiessään Hilma-tädin käsilaukun. Mistä sinä täti sait sen takaisin?

— Tuli vastaan portaissa ja antoi. Sanoi erehdyksessä sen ottaneensa.

— Titiä minä en utko. Kyllä te vei ten tahallaan ..

Mutta mitä sitten oikeastaan oli tapahtunut?

No, jos seuraamme Hilma-tädin omaa selostusta, joka on luotettavin ja jonka hän myöhemmin antoi useammassakin seurassa — milloin ei sattunut olemaan lapsia läsnä, sattui tuona muistorikkaana iltana suunnilleen tämantapaista:

Hän oli siis lupautunut Pukiksi ja lainannut tähän tarvittavat teknilliset välikappaleet ja apuneuvot eli toisin sanoen turkin, piekruusaappaat ja naamarin. Turkki oli ollut aivan erinomainen ja valtava. Se oli ollut tuttavaperheessä jo kolmen polven ajan pitkien rekimatkojen varalla ja se oli ollut niin iso, että siihen hyvinkin olisi mahtunut toinenkin Hilma-täti tai jonkin muun niminen täti.

Lahjoja ei hänen sentään ollut tarvinnut itse hankkia, vaan ne oli talon puolesta valmiina suuressa pärekorissa, jota säilytettiin "turvallisessa paikassa" ul-

lakolla, minne eivät keksineet lähteä ne useammat nuoret jalkaparit, jotka muuten pyrkivät ehtimään joka paikkaan.

Kun sitten löi se hetki, jolloin Pukkia tarvittiin, tuli Hilma-täti asianvaatimissa juhlallisissa tamineissa ja kirkkaanpunaisin jähmettynein poskin. Ullakolta hän nouti korin ja laskeutui sen kanssa tahallisesti tömäh-televin askelin jännittyneen seurakunnan keskelle.

Sitten tiedusteltiin tunnettuun tapaan, oliko ollut kilttejä lapsia talossa ja kun saatiin siihen epäröivien äänien myönteinen vastaus, niin ryhdyttiin siihen kaikkein tärkeimpään. Se sujuikin aluksi aika hyvin.

Mutta sitten oli kuin Pukki olisi yht'äkkiä sekoittanut päänsä.

Seurakunnan tavattomaksi ällistykseksi Pukki oli odottamatta kiljaissut kimakalla naisellisella äänellä ja aloittanut käsittämättömän hyppimisen ja tanssimisen.

Totisesti — näin käyttäytyvästä Pukista ei ollut ker-tonut enemmän äiti kuin tämän alan kirjallisuuteen, jota oli ääneen luettu useammastakin teoksesta.

Ja sitten oli Pukki säännännyt eteiseen ja mekastanut sielläkin vielä ankarasti.

Johannes, jolla oli ilmeisiä taipumuksia sankariksi, oli ensimmäisenä uskaltanut Pukin perään eteiseen ja ehtinyt nähdä tämän vähän rauhoittuneena sieppaavan Hilma-tädin käsilaukun ja katoavan ovesta portaisiin, mistä sitten muutaman hetken perästä täti itse oli ilmestynyt vieläkin säikähdyksissä olevan perheen keskuuteen kuulemaan monella suulla yht'aikaa annettun selostuksen ihmeellisestä Joulupukista.

Asia oli niin, kertoi Hilma-täti luotettaville kuuli-joilleen myöhemmin, että siihen lahjakoriin ullakolla oli mennyt hiiri, josta hän ei tiennyt mitään ennenkuin taas kerran pistäessään käteensä koriin hän ehti nähdä sen painuvan avarasta turkinhihasta sisään. Siitä sit-ten se tanssi tai riehuminen tai miksi sitä sanoisi. Hilma-täti sanoi tuskin koskaan ennen olleensa sellai- sessa hädässä. Eteisen lattialle oli hiiri sitten pudon- nut hihasta ja kadonnut jonnekin loukkoon.

Sellainen se oli ollut se joulukuu. Mutta Johannes oli siitä myöhemmin antanut huomautuksen vanhemmilleen sanoen:

— Kyllä tarttis vähän katsoa, minkälainen Pukki päästetään tulemaan.

— Niin, kyllä tattit kattoa, oli Arvokin tuumannut.

Vakava työ on ihmisen oikea ruoka, huvit ovat sen höysteenä. Sitä ei tarvitse epäillä, että työ tuottaa hedelmänsä.

Agaton Meurman.

Tutustumiskäynti Kymintehtaalla, Kuusankoskella ja Voikkaalla.

Lokakuun 20 p:nä oli allekirjoittaneella ja kahdella muulla hallalaisella erikoislaatuinen tilaisuus tutustua yhtiön yllämainittuihin teollisuuslaitoksiin.

Saapuessamme Kymintehtaalle oli meitä siellä vastaanottamassa ylimestari Hessle, joka myös ryhtyi oppaaksemme kiertokäynnillämme Kymintehtaalla ja Kuusankoskella. Aloitimme kattilahuoneesta, jossa mielenkiintoamme herätti kattilalaitos. Se on ensimmäinen Suomessa, joten kokemuksia sen pätevyydestä ei vielä ole kotimaassa, mutta muualla ne ovat kuulema toimineet hyvin ja niillä on päästy hyviin tuloksiin. Kattilahuoneesta siirryimme korjauspajalle, jossa näkyi olevan tekeillä paljon uuttakin työtä, m.m. höyläkoneita y.m. Olisimme viipyneet osastolla pitempäänkin, koska tämä kiinnosti meitä kaikkia, mutta ajan niukkuuden takia emme voineet missään syventyä kovinkaan paljon yksityisyyssikoihin, vaan oli tyydyttävä vain pinnallisesti huomioimaan monet hyvinkin mielenkiintoiset laitteet.

Saavuimme sitten mahtaviin paperisaleihin. Siellä tekevät pitkät paperikoneet näin maallikkoon valtavan vaikutuksen. En ryhdy sen paremmin näitä „jättiläisiä” kuvaamaan, enkä siihen pystyisikään, totean vain, että paperia tuli kuin ”turkin hihasta” useampia satoja metrejä minuutissa. Paperikoneen voimansiirtolaitteet olivat erittäin nerokkaasti kytketyt yhteen, joten pyörimisnopeus saatiin kaikissa paperikoneen valsseissa täsmälleen samaksi.

Kun vielä olimme käyneet Kuusankosken puolella katselemassa, ohjattiin meidät yhtiön työnjohtajakerrholle, jossa saimme tilaisuuden tutustua hyvin viihtyisään ja kodikkaaseen kerhohuoneustoon, joka meille hallalaisille oli myöskin uutta. Siellä meille tarjottiin maukas ja ravitseva aamiainen, jossa isäntänä toimi hra Hessle. Todettuaamme, että ruumiilliset tarpeet olivat tulleet erittäin hyvin tyydytetyiksi ja että taas jaksaisimme lähteä uusin voimin liikkeelle, aloimme suunnata matkamme kohti kuuluisaa ammattikoulua. Komea ja ajanmukainen koulutalo teki erittäin hyvän vaikutuksen jo kaukaa. Sellaista ammattikoulua on kai turha lähteä muualta Suomesta etsimään. Alkaessamme kiertokäyntimme koulussa oli siellä parhaillaan poikia työssä puutyöosastolla. Näppärästi he näkyivätkin jo käsittelevän työkaluja niinkuin monenlaisia puutyökonetakin ja näkyihän siellä poikien ahertelusta hienoja tuloksiakin, joita oli asetettu muutamia näytteille eri-

koiseen näyttelyhuoneeseen. Metalliosasto oli hyvin monipuolinen ja ajanmukainen. Siellä olivat melkein kaikki metallialan tärkeimmät koneet, olipa vielä valimokin, jossa on valettu paljon osia tehtaan eri tarkoituksiin. Tyttöjen puolella oli työt jo lopetettu silloin kun sinne saavuimme. Talousosastolla oli vielä hyvät tuokset, josta päätellen tytöt olivat siellä aamupäivällä laittaneet varmaankin monenlaisia herkkuja. Silmiimme pisti erikoisesti puhtaus ja hyvä järjestys joka paikassa. Kyllä siinä talossa oppinsa saaneiden kelpaa lähteä sitä tosielämään soveltuttamaan, siihen käsitykseen tulimme kaikki. Mutta ”sokerit pohjalla”, niinkuin sanotaan. Tarkoitan tällä koulun hienoa juhlasalia. Se on komea laitos. Eteisaulassa pistävät silmään koko seinän pituiset maalaukset sekä kauniit koristeelliset ikkunat. Itse juhlasali oli tavattoman aistikas tyylipuhaine muotoineen. Valaistuskalusteet olivat myöskin silmiinpistävän erikoiset ja kauniit.

Kiertokäyntimme loputtua istahdimme lepuuttamaan jalkojamme eteisaulan vierashuoneeseen, jossa nimikirjoituksillamme todistimme käyntimme Suomen ehkä komeimmassa ammattikoulussa.

Tähän päätyikin sitten vierailumme Kymintehtaalla ja Kuusankoskella. Hyvästelyämme oppaanamme olutta hra Hessleä suuntasimme matkamme jalkaisin rautatietä pitkin Voikkaalle. Siellä oli vastassamme sähkömestari Qvick, joka auliisti ryhtyi meille näyttämään Voikkaan tehdasta. Aikamme oli täällä myös hyvin rajoitettu, joten emme ehtineet täälläkään katsomaan paikkoja kuin aivan pällimiten. Joka tapauksessa saimme hyvän käsityksen tämänkin yhdyskunnan mittasuhteista ja teollisuudesta. Nautittuamme sitten korvikkeet oikean pullan kanssa työnjohtajakerrhossa lähdimme kävelemään kohti Voikkaan Seurataloa, josta linjavaunu lähtee Kouvolaan. Odoteltuamme aikamme hra Qvick'in hauskassa seurassa linjavaunu tulla pohalsikin jo näkyviin. Hyvästelimme kiireesti ja kiitimme antoisasta opastuksesta ja niin oli tämä erittäin hauska ja opettavainen matkamme Kymenlaakson suurimpaan tehdasyhdyskuntaan päättynyt.

Yhtiön johdolle tahdomme lausua parhaat kiitoksemme tästä sen järjestämästä matkasta ja toivomme, että tällaiset tutustumismatkat, jotka aina tuottavat huvia, hyötyä ja virkistystä yksitoikkoisessa arkielämässämme, jatkuisivat niin puolin kun toisinkin yhtiön eri tuotantolaitoksiin.

E. P.

Kymin kunnan teollisuuslaitoksien työläisten keskuudessa heräsi joku aika sitten ajatus että olisi ruvettava jonkunlaisiin toimenpiteisiin, jotta saataisiin hyvin uhkaavalta näyttävä polttoainetilanne kunnassa paranemaan. Niinpä kutsuttiin teollisuuslaitoksien, ammattiosastojen ja kunnan edustajia yh'eiseen kokoukseen Kymin Työväentalolle, ja siellä päätettiin asettaa toimikunta, joka veisi asiaa eteenpäin. Talkoopäällikkö valittiin ja kunnan puolesta saatiin tarkoitukseen tarvittava rahamäärä. Eikä sitten kulunutkaan kuin muutama viikko tästä kokouksesta, kun ensimmäiset matkat mottimetsään saatiin järjestetyksi. Niinpä Hallastakin lähti marraskuun toisena sunnuntaina noin satapäinen joukko yhtiön hinaajalaivoilla "Halla I":llä ja "Halla II":lla matkalle mukanaan asiaan kuuluvat sahat ja kirveet sekä "soppakanuuna" naispuolisine hoitajineen. Olipa motintekijäinkin joukossa puolisen tusinaa kauniimmankin sukupuolen edustajaa. Matkan päämääränä oli Kirkonmaansaari, enemmän tunnettu tämän lehden lukijoille linnoituksistaan kuin hyvistä metsistään. Sumuisen sään takia oli kuitenkin matkan pää hyvin vaikeasti löydettävissä, sillä heti kun laivat olivat jättäneet Hallan saaren ran'aviivat taakseen, jouduttiin niin sakeaan sumuun, että oli ajettava melkein kuin pussissa. Merikortti oli erehdyksessä jäänyt kotiin ja kurssia määrättäessä oli turvauduttava kapteenin hyvään muistiin ja kompassiin. Näkyvyyttä ei ollut kuin noin 200 m., ja oli mielenkiintoista nähdä kun joku musta seinä yhtäkkiä ilmestyi eteemme kuin merestä nousseena. Mahtoiko se olla juuri se saari, jonka kapteenin mielestä sillä hetkellä olisi pitänyt tulla vastaan. Vähitellen matka kumminkin sujui onnistuneesti eteenpäin, ja vihdoinkin meidän piti olla matkan päässä. Ennenkuin pystyttiin varmuudella toteamaan, että sumusta noussut saari oli juuri Kirkonmaa, oli käyty melko pitkä keskustelu, ja asian ratkaisivat lopullisesti ne "motintekijät", joka olivat sodan aikana palvelleet Kirkonmaahan sijoitetuissa yksiköissä ja jotka väittivät tuntevansa joka kiven sillä hyvin tutulla rannalla, josta olivat neljän kesän aikana melkein joka ilta onkineet kaikenkokoisia ahvenia.

Tullessamme rantaan avautui eteemme melko outo näky, joka ei ollenkaan sopentunut muuten kauniiseen saaristoseutuun. Rantaviivassa makasi puoleksi uponneena kyljellään saksalainen sota-alus ja sen vieressä miinaproomun hylky. Rannasta taas tuijotti meihin noin parin kolmen hehtaarin alueelta hiiltyneitä puunrunkoja ja maassa oli kaikkialla tulipalon jälkiä ja syviä pommikuoppia. Kaikki tämä oli tuloksena yhdestä kesällä 1944 Kotkan seudulle suoritetusta pommitusretkestä, jolloin melko suuri miinavarasto lensi ilmaan. — No niin, nythän meillä on rauha maassa ja Hallan mottikomppanian maihinousu Kirkonmaahan sujui kohtaamatta minkäänlaista vastarintaa, joten voitiin rauhan ajan aseet kädessä ryhtyä etenemään hakattavaa metsää kohti. Ikävä kyllä olimme sumun takia puolitousta tuntia aikataulusta myöhässä, ja ennenkuin häntäpä motintekijäin pitkistä jonosta oli saapunut

perille, kaatuivat jo ensimmäiset koivut ja männyt jonon etupäässä olleiden miesten sahojen ja kirveiden alta. Olimmekin saaneet aika hyvän palstan sekametsää käsiteltäväksemme, ja tottuneilta syntyikin ensimmäinen motti puolessatoista tunnissa melko vaivattomasti. Tässähän ei tietystikään voinut tulla kysymykseen mikään Aulangon vauhti, mutta eihän joukossamme ollutkaan ketään valiakunnan mestarien veroista, vaan olimme kaikki enemmän tai vähemmän vastaaloittelijoita tällä alalla. Kyllähän meillä Hallassa käsitellään puuta joka päivä, mutta vähän toisessa muodossa kuin mottimetsässä, ja kotonahan koneet ovat mukana auttamassa. Kun tunti oli kulunut metsässä ja allekirjoittanutkin oli saanut kaverin kanssa muutamia puita kaadettua, tulin ajatelleeksi Heikki Ahosta ja muita mottimestareita, joilla samassa ajassa olisi ollut melkein 2 mottia valmiina pinossa. Kylläpä heidän vauhtinsa on hirvittävä ja maallikollekin tällä alalla aivan käsittämätön. Kuitenkin meidänkin joukossa syntyi motti motin jälkeen, ja niinpä meillä oli koossa 130 mottia ennenkuin "soppakanuunasta" lähtenyt ihana hernerokan tuoksu jokaisen mielikuvituksessa (matka "soppakanuunaan" oli 1½ km., joten sitä tuoksua ei paraskaan nenä voinut todellisuudessa tuntea) kävi niin vastustamattoman vahvaksi ja vatsa rupesi niin kovasti huutamaan, että oli pakko jättää loput puista kasvamaan edelleen ja lähteä emännän hyviä antimia maistamaan. Ja hyvää se rokka olikin runsaslukuisine "sattumineen". Sitä syötiin oikein hartiavoimin, ja monta kertaa piti "santata", ennenkuin mottien vatsalaukkuihin tekemät tyhjiöt oli täytetty. Kello oli rientänyt nopeasti ja lähtöhetki oli jo käsillä, kun tuli iso "mutta" e'e'en. Onneksi "soppakanuunan" emäntä oli huomannut, että eräs herrasväki (vaimo oli lähtenyt mukaan tällekin matkalle, kun kerran oli papin edessä luvannut, että hän seuraa aviopuolisoaan sekä myötä että vastoinikäymisessä) ei ollut käynyt maistamassa hänen mainiota soppaansa, ja kun lähemmin ruvettiin etsiskelemään, ei "piällysmiehen" herrasväkeä löytynyt mistään. Mottimatkan johtaja keksi loppujen lopuksi, että olihan laivoissa hälytyssireenit, ja niillä ruvettiin sitten antamaan ääntä niin, että kajahti koko Kotkan seudun saaristossa. Runsaan puolen tunnin kuluttua saapui sitten etsitty henkilö vaimoineen, ja aivan sattumalta he olivat löytäneet metsästä seuraamme kuuluvan miehen, joka myös oli ollut ek-syksissä. Selitys k.o. herrasväen eksymiseen oli hyvin yksinkertainen: metsässä oli syntynyt pieni perheriita oikeasta suunnasta, ja kun me miehet yleensä olemme tottuneet siihen, että vaimojemme tahtoa on toteltava, niin teki tämäkin hyvinluontoinen aviomies näin sillä seurauksella, että kun laivojen sireenien ääni kantautui herrasväen korviin, olivat he menossa ihan päinvastaiseen suuntaan kuin laivarantaan. Ainoastaan laivojen "pillit" pelastivat koko mottiseurueen jäämästä autioon Kirkonmaansaareen yöksi maanantaiaamuun.

Suuremmitta kommelluksista päästiin sitten Hallaan takaisin ja kaikki olivat tyytyväisiä syystalven raik-

RIPEÄTÄ TOIMINTAA.

Toukokuun 18 p:nä Hallan sahan iltavuoron juuri alettua työnsä syytyi saharakennuksessa ensimmäisen raamiparin luona hyvin uhkaavalta näyttävä tulipalo. Kahden palopaikan lähellä olleen miehen, sahanasettaja Juho Huuhkan ja kimpisahuri Matti Perin, sekä myös muiden yläsahassa olleiden miesten ripeän toiminnan ansiosta saatiin tulipalo tukahdutetuksi melkein alkuunsa. Hyvään tulokseen oli myöskin oleellisesti vaikuttamassa saharakennuksessa olevan palokaluston hyvä kunto. Sahanomistajain Keskinäisen Palovakuutusyhtiön Saha-Palon johdon saatua tiedon asiasta päätti se palkita Juho Huuhkaa ja Matti Periä, joiden nopea toiminta palopaikalla oli niin oleellisesti vaikuttanut palon sammuttamiseen. Marraskuun 10 p:nä järjestettiin sen takia Hallan Seuratalolla pieni juhlatilaisuus, johon oli kutsuttu kymmenkunta Hallan palveluksessa olevaa henkilöä ja jossa Saha-Palon edustajana oli palopäällikkö Vesihäisi. Hra Vesihäisi piti tilaisuudessa puheen, korostaen kuinka tärkeätä on joka

kaassa saaristoilmassa työn merkeissä vietettyyn päiväänsä. Ainakin allekirjoittaneella oli sellainen tunne, että nyt vallitsevana vaikeana aikana saataisiin polttoainerintamalla huomattavan paljon aikaan, jos jokainen ainakin miespuolinen, työkykyinen kansalainen saisi joka talvi tehtäväkseen vaikka vain 5 motin urakan. Täällä Kymissä olemmekin oikealla tolalla, näitä motimarkkoja kun nimittäin on tarkoitus jatkaa joka sunnuntai aina joulun saakka.

T. E.

miehen työpaikoilla tuntea ja osata käyttää palokalustoa ja toimia niillä ripeästi. Se, että tässä tapauksessa tärkeä sahalaitos saatiin pelastetuksi, ei ollut vain yhtiölle ja kaikille sen palveluksessa oleville sekä vakuutusyhtiölle hyödyksi, vaan myös koko maallemme, varsinkin nyt, kun melkein joka standardti puutavaraa on tarkoin laskettu ja jota kipeästi tarvitaan so'akorvausten suorittamiseen ja vientiämme varten, sanoi hra Vesihäisi. Rahapalkintojen saajat kiittivät Saha-Paloa heille osoitetusta huomaavaisuudesta ja sanoivat tehneensä vain jokaiselle tällöisissä tilanteissa kuuluvan velvollisuuden, josta eivät sentähden voineet odottaa mitään palkintoa.

HENKILÖTIETOJA:

75-VUOTIAITA:

Eläkeläinen Stefan Aalto jouluk. 21 päivänä 1945.

Eläkeläinen Anton Danska joulukuun 21 p:nä 1945.

Eläkeläinen Hilda Sepponen tammikuun 23 päivänä 1946.

Eläkeläinen Edvard Suomalainen maalisk. 14 päivänä 1946.

65-VUOTIAITA:

Levyseppä Juho Juntunen maalisk. 1 p:nä 1946.

60-VUOTIAITA:

Kirvesmies David Heiskanen tammikuun 11 päivänä 1946.

Sekatyömiäs Aleksanteri Lommi helmikuun 4 päivänä 1946.

HALLAN TEHTAAT

toivottaa

kaikille Kymi-yhtymän palveluksessa oleville

RAUHALLISTA JOULUA

ja

ONNEA ALKAVALLE UUDELLE VUODELLE!

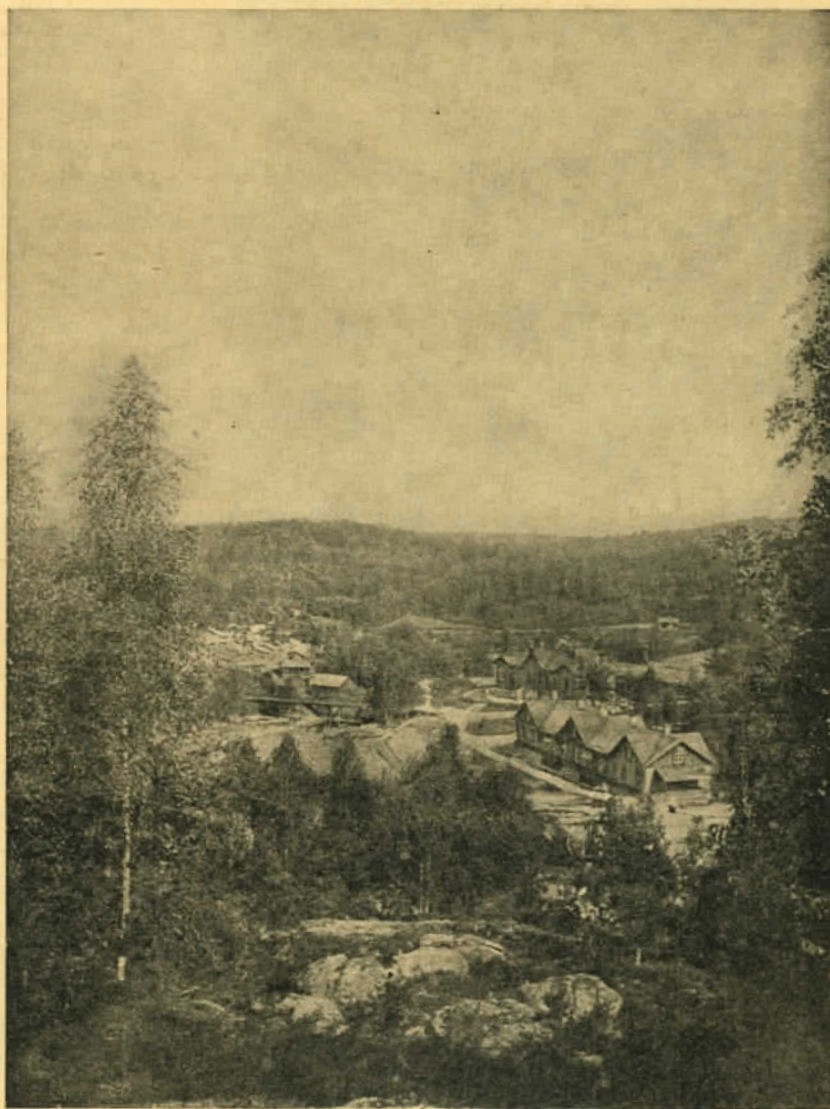
VERLAN PUUHIOMO JA PAHVITEHDAS

Verlan puuhiomoiden historiaa.

Täydennykseksi "Kymi-Yh-mässä" aikaisemmin julaistuun kirjoitukseen "Piirteitä Werlan puuhiomoiden historiasta" seuraa tässä insinööri I. Souranderin käytettäväksemme antamia lisätietoja insinööri Hugo Neuman'ista ja hänen puuhiomostaan Werlassa.

Insinööri Neuman kävi koulua ensin Vaasassa, mutta suoritti ylioppilastutkintonsa ulkomailla, tarkemmin sanoen Zürichissä, Sveitsissä, missä hän opiskeli v. 1865—70. Palattuaan sitten kotimaahan hän työskenteli vuonna 1870 Riihimäen—Pietarin rataosan rakennustöissä. Seuraavana vuonna hän taas matkusti kesällä Zürichiin, jossa vietti häänsä elokuun 19 p:nä 1871 Johanna Luise Rahn'in kanssa. Syys- tai lokakuussa hän nuorikkonsa ja hyvän opintotoverinsa Waldemar Conrad'in kanssa saapui Werlaan, missä ryhtyi rakentamaan puuhiomotaan Conradin toimiessa "ekonoomina". Eräs toinen hänen opintotovereistaan Zürichin ajoilta, sittemmin insinöörikapteeni A. W. Lagerborg, oli se rahamies, joka insinööri Neuman'ille lainasi suurimman osan tarvittavasta pääomasta, joten häntä on pidettävä puuhiomoyrityksen pääasiallisena rahoittajana. Koneisto, 50 hevosvoimainen hio-mokone, tilattiin Tammerfors Mek. Verkstadista ja saapui Werlaan 1872.

Kuten tunnettua epäonnistui koko yritys, ja jo huhtikuussa 1874 muutti insinööri Neuman perheineen pois paikkakunnaltamme.

Näköala Werlasta 1890-luvulta

Tämän jälkeen tapasimme hänet jälleen rautatierakennustöissä, nyt rataosalla Turku—Hämeenlinna—Toijala. Neljä vuotta myöhemmin eli v. 1878 nimitettiin hänet ratainsinööriksi rataosalle Turku—Toijala sekä v. 1895 myös rataosalle Hämeenlinna—Tampere. Hän kuoli heinäkuun 1 p:nä 1906.

Hugo Neuman'in hyvä ystävä W. Conradi,

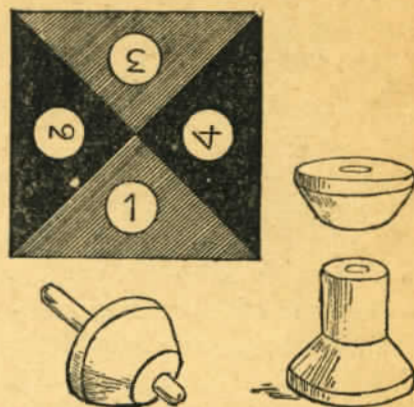
*Insinööri Hugo Neuman (ist.) ja hänen ystävänsä
insinööri Waldemar Conradi. Kuva on otettu
Zürichissä v. 1871.*

josta kerrotaan, että hän oli miellyttävä seura-
ihminen, mutta jonka teknilliset opinnot näyt-
tävät jääneen kesken — hän ei koskaan suorit-
tanut mitään loppututkintoa —, hoiti täällä Wer-
lassa puuhiomoyrityksen kirjanpidon ja talou-
den, Neuman'in toimiessa teknillisenä johtaja-
na. Conradin elämänvaiheista, hänen muutet-
tuaan täältä, tiedämme, että hän ensin toimi
maanviljelijänä Pohjois-Suomessa, oli jonkun
aikaa erään meijerin hoitajana Limingassa ja
sitten Brinkhallin kartanon hoitajana. Tämän
kartanon, joka sijaitsee Kaksikerrassa, omisti
1890-luvulla leskirouva Ebba Spoof, joka oli
Conradin sisar.

— Kai teillä ollaan kotona kovin iloisia, kun sinä
olet saanut pikku veljen?

— Muut ovat, paitsi äiti. Hän ei tiedä siitä vielä
mitään, sillä hän on sairaalassa.

KOTITEKOINEN PELI.

Kiinnostaako teitä kotitekoinen peli? Jos kiinnos-
taa, niin laittakaa itsellenne sellainen! Oheinen kuva on sii-
nä hyvänä apuna, sillä siinä on malli täysin valmiina.

Ottakaa pahvinpala, jonka kukin reuna on 40—50
senttiä pitkä ja liimatkaa sen päälle valkoinen paperi,
minkä kahdella halkaisijalla — nurkasta nurkkaan —
ja'atte neljään kolmioon. Kaksi niistä värjääte sitten
sinisiksi tai punaisiksi ja toiset kaksi vastakkaista jä-
tätte valkoisiksi. Senjälkeen piirrätte kolmioihin nume-
rot yhdestä neljään kuten kuvassakin näkyy ja lopuksi
tekaisette lankarullasta hyrrän mallin mukaisesti. Sit-
ten saakin peli jo alkaa. Hyrrä parmaan pyörimään
pelilaudan keskellä ja se pysähtyy johonkin kolmioista,
jolloin pelaaja saa laskea hyväkseen kolmion osoitta-
man numeron. Kuuden kierroksen jälkeen laskee kukin
peliin osallistunut yhteen eri kierroksilla saamansa
numerot ja kenen summa on korkein, se voittaa.

Kesäkuun 1 p:nä tänä vuon-
na lopetti Anton Koivula
työnsä kollien pakkaajana teh-
taallamme ja siirtyi eläkkeelle
yli 69 vuoden ikäisenä. Hän on
syntynyt 8. 10. 1875 Valkealan
Anttilassa ja tuli töihin 13. 11.
1898, joten hänelle karttui työ-
vuosia lähes 47, näistä yli 42
pakkaajana. On siinä saanut
monta kertaa vasaralla napu-
tella rautalankaa ja kollikiskoa ja saksilla napsia. Val-
tava olisi kollien pino ja monta suurtakin laivaa on täyt-
tynyt hänen raudoittamillaan pahvi- ja massakolleilla.
Koivulan isä, Iisakki Matinpoika Koivula, syntynyt 2. 2.
1840, tuli tehtaallemme töihin 10. 4. 1889 ja kuoli täällä
yövärtijana syksyllä 1909, joten sekä isä että poika ovat
työskennelleet Werlan tehtaalla. Ehkäpä vanhemmat
werlalaiset vielä muistavat hänet.

Anton Koivula on hiljainen ja harvasanainen mies,
niitä suomalaisia työmiehiä, jotka vähän puhuvat, mutta
sen enemmän tekevät. Werlan tehdas kiittää tätä lä-
hes puolivuosisadan aikana hyvin suoritetusta työstä.

Maatalouskerhotoiminnasta Hirvensalmella.

Hirvensalmen suhteellisen nuori maatalouskerhoyhdistys perustettiin tammik. 4 p:nä 1939 ja aloitti se varsinaisen toimintansa maaliskuun 26 p:nä samana vuonna, jolloin ensimmäinen kerhoneuvoja astui toimeensa.

Kuten yleensä uusiin yrityksiin ja ajatuksiin suhtaudutaan epäilevästi ja ennakkoluulolla, niin sai tämä maatalouskerhoyrityksemmekin myöhemmin aiheettomiksi osoittautuneita ennakkoluuloja osakseen ja osittain juuri näistä epäilyksistä johtuen täytyikin toiminta alussa rajoittaa käsittämään vain pienen osan pitäjämme. Toinen huomattava syy tähän rajoitukseen oli se, että pitäjämme, joka pinta-alaltaan on suhteellisesti Suomen vesirikkain, käsittää maata 456 km² ja samanverran vettä, olen tämä alue kokonaisuutena liian laaja ja hajanainen yhden neuvon työsaraksi alkurynnistuksessa. Tämä sanoisinko rajoitettu alku osoittautuikin oikeaksi ratkaisuksi, sillä uutteralla työllä ja ponnistuksilla päästiin sellaisiin tuloksiin, että epäilevienkin silmät aukenivat ja luottamus työtä kohtaan saavutettiin pian koko pitäjässä. Opittiin taas huomaamaan, että "maasta se pienikin ponnistaa!" Kerholaisten vanhemmat totesivat ilolla ja tyydytyksellä lastensa aikaansaannokset ja lasten oma innostus ja uutteruus kasvoi ehkä nopeammin kuin työmahdollisuudet. Sitten tulivat sodat väliin. Huolimatta siitä, että monet kerholaiset saivat vaihtaa kerhotyön raskaampiin kotiaskareisiin, isät ja veljet kun olivat maataan puolustamassa, antoi sota toiminnalle uutta virikettä. Nuorimmat ryhtyivät nyt innolla työhön, sillä tarvittiinhan niin kipeästi kaikkia elintarvikkeita ja luonnonantimia ja oli jo huomattu, mitä kerhotoi-työ oli asian hyväksi tehnyt. Mutta antakaamme muutamien numeroiden puhua puolestaan,

Kuvia maatalouskerholaisten leiripäiviltä.

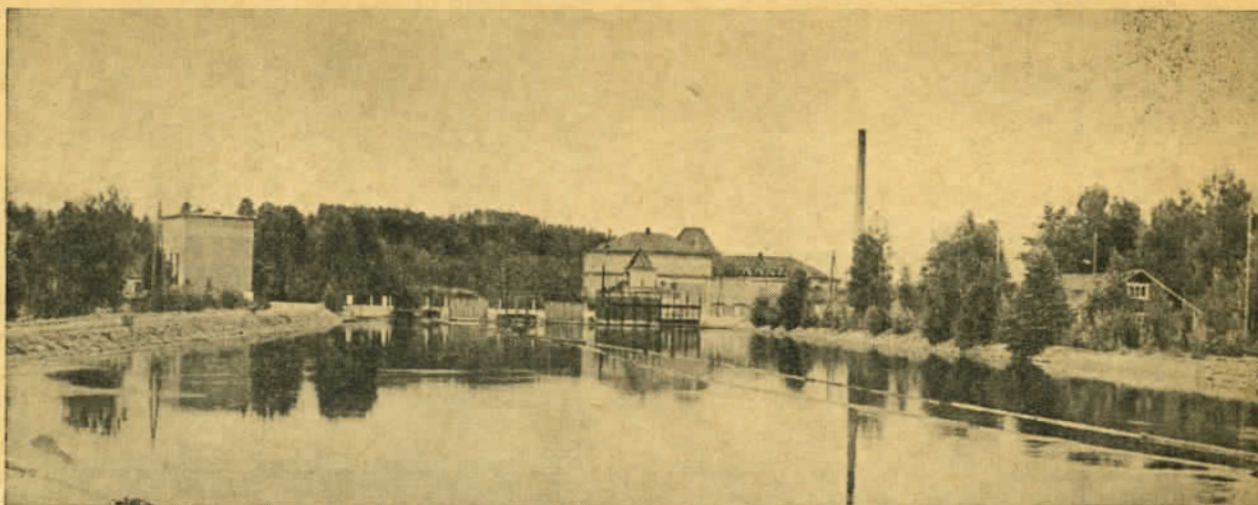

Lipunnosto.

Työkilpailu.

niin paremmin käsitämme kerhotoiminnan merkityksen pitäjällemme. Kerholaisten lukumäärä oli v. 1939 58 ja tällä hetkellä 327 lasta, keski- iän ollessa 12,4 vuotta. Kissan Kosken tehtaan palveluksessa olevien lapsia osallistui kerhotoimintaan vastaavasti 15 ja 28. Viljelyspinta-ala puolestaan oli alussa 75 aaria ja nyt 482 aaria.

Kissakosken tehdas. Vasemmalla uusi voimalaitos.

Kerholaisten kirjanpidon mukaan vihannes- ja peltokasvien viljely on päätyntyt seuraaviin numerotietoihin:

	1939	1944
Tulot yhteensä	15 997:—	281 244:—
Menot „	6 524:—	70 324:—
Voitto	9 473:—	210 920:—
„ kerholaista kohti	163:—	710:—
„ aaria „	126:—	539:—

Lisäksi käy ilmi, että kerholaiset ovat myyneet kotiensä ulkopuolelle v. 1939 mk 3 463:— ja v. 1944 mk 26 295:— arvosta tuotteitaan.

Kerhotoiminta ei ole yksinomaan rajoittunut viljelystoimintaan. Viime vuosina ovat monet lampaat, kanit ja kanat löytäneet kerholaisista innostuneita ja ihastuneita hoivaajiaan.

Syksyisin alkavat kerholaisten säilömis- ja ruoanlaittokurssit. Lisäksi he saavat opastusta kodinhoidossa, vaatteiden paikkauksessa ja sukien parsimisessa syysiltojen askarteluksi. Talukakkakursseja on myös pidetty ja on näihin osallistunut vanhempikin väki. Miespuolisten kerholaisten kätevyyden lisäämiseksi on järjestetty köyden tekokursseja, ja innolla ovat näissä olleet mukana sekä nuoret että vanhat.

Muista kerholaisten harrastuksista tulkoon vielä mainituksi pakkastalviemme kylmyyden ja polttopuutarpeen lieventämiseksi suoritettut jätepuukeräykset, joka mm. talveksi 1941—42 tuotti 77 m³. Keräys on suoritettu ymmärtäväisten maanomistajien luvalla heidän osoittamistaan paikoista, joten työstä on samalla ollut hyötyä metsien puhdistuksen kannaltakin.

Maatalouskerhotoiminta on siis päässyt pitäjässämme, jonka asukasluku nykyisin on 5 868, monista vaikeuksista huolimatta sangen hyvälle alulle. Tästä johtuen täytyi kerhoneuvojiakin v. 1943 lisätä. Alkuvuosina oli kokovuotiseksi palkattuna yksi neuvoja ja lisäksi kesäkausiksi yksi apulaisneuvoja. Mainitusta vuodesta lähtien on kokovuotisia neuvojia ollut kaksi ja apulaisia yksi kesäkuukausien aikana. Neuvojen palkkaukseen ym. menoihin on käytetty varoja: v. 1939 mk 15 417: 60, v. 1944 mk 76 297: 70 ja v. 1945 noin mk 100 000:—, vastaavan arvion vuodelle 1946 ollessa mk 120 000:—.

Kuten huomaamme, on Hirvensalmi liittynyt jo omalla melkoisella panoksellaan maamme maatalouskerholaisten rintamaan. Toivomme vain edelleen tämän panoksen kasvavan kaikkien kansalaispiirien ymmärtämyksellä sekä omaksi että koko kansamme iloksi ja hyödyksi.

Työhön ja toimeen, veljet! Työhön kaikkiin voimin, sillä tämä elämä maksaa tämän vaivan.
(Aapo „Seitsemässä veljeksessä.”)

Aleksis Kivi.

*

Kuta viisaampi ihminen on, sitä kärsivällisempi hän myös on; kuta tyhmempi taas, sitä kärsimättömämpi. Kukaan meistä ei haluaisi olla tyhmä. Sen vuoksi meidän on oltava myös kärsivällisiä.

Akseli Kaskela.

Fransu peri napit -

Fransu oli pikkuinen poika — silloin. Hänestä tuli sitten kyllä iso mieskin ja minun isäni ja hän kuoli korkeassa iässä ja monia vaiheita kokeneena.

Mutta silloin viisikymmenluvun puolimailla hän juoksenteli Kauvatsalla, Kauvatsan kylän kujilla ja tanhuvilla ja hyvin hauskaa olisi, kun saisi jossain oikein piirrettyssä näyssä nähdä hänen silloiset olikkeensa: millä iällä hän sai housut, mistä kankaasta ne olivat ja miten leikatut. Tai miksen minä sitä arvata voi. Siihen aikaan ei kolmekymmentä vuotta tuonut mitään mullistusta pikkuisten — eikä kaiketi paljoa isojenkaan miesten pukuihin, ja omat ensi housuni muistan hyvin...

Sieltä hän juoksenteli Kuttilan mökistä — joissakin kirjoissa esiintyy nimi myös hienommin Kottilana — Kauppilan taloon, jonka poikia hänen isänsäkin oli ja jossa hänen setänsä siis oli vanhana isäntänä, silloin 1850-luvulla... Ja sitten hän itse istui omaa mökissään Hämeenkyrön Kierikkalan myllykolun partaalla, vakiintuneena ikämiehenä — jyräväkaarteinen paljas päälaki, tuuheitten kulmakarvojen taka-

na heleän siniset silmät, kellervä niskatukka ja kaulaparta — istui talvipuhteella ja joskus puhui. Hän kertoi melko ihmeellisiä tarinoita lapsuutensa ja poikaikänsä varrelta — kun sattui joku uskottu kyläläinen herttaisesti viivyskelemään. Hiiden väkeä oli kyllä nähty — ei nyt juuri hän itse, mutta hänen taatavainansa kyläkin. Ja hän itse oli ollut yhtenä ajajana siinä rekijonossa, joka kuutamoyönä palasi tanssista ja kaikilta helähtivät valjaat yhtäaikaan auki erään mäen juuressa. Se oli joku jylhien muistojen mäki ja he olivat itse tällä tanssimatkalla päästäneet nuoret mielensä liiaksi riehkoutumaan. Niin sitä ollaan silloin, kun ei millään väliä pidetä...

Menetin varhain kykyni kuunnella tuollaista. Kävin koulua, jossa opettajat kiitettävästi ponnistelivat juurruttaakseen pois taikauskoa — ja käsitys kansantaruista siirrettiin jonnekin Lönnroitiin ja Kalevalaan ja niistä edelleen johonkin omituisiin Venäjän puolen karjalaisiin, jotka olivat lapsekkaita, pitkäpartaisia ja hienosti hymyilevien herrojen laulateltavia. Länsisuomalaiset ehtoopuhteet olivat kaukana sel-

laisesta. Siellä puhuskeltiin tapauksia, joiden suhteen ei mikään ollut niin asiaan kuulumaton kuin kysymys niiden todenperäisyydestä. Vain lapsi tai jotenkin lapseksi jäänyt aikuinen saattoi pilata tuollaisen nautinnollisen puhdetunnelman epäluuloisella lausahduksellaan. Yhtä nolon lopun sai tuokio, jos joku alkoi siihen hölpöttää jotain mahdotonta juttua — noin ikään, että kyllä tässä tarinoita taidetaan. Sellainen hölö oli tavallisimmin jostain muista maakunnista sinne kulkeutunut.

Kun vieras sitten oli lähtenyt, nousi talonväkikin viimeisiin iltaliikuntoihinsa: käytiin talissa, suljettiin ovet, sammutettiin lamppu. Kotoinen henkinen tilaisuus oli ohi — vain lasten hehkeissä aivoissa jatkuivat vaikutelmat vielä unen maillakin, jonne pienen miehenalun päivän mittaista elon saalista saattelivat ikivaiteliaat tähdet, tanhuan kinokset ja isojen ihmisten turvallinen hengitys. Ne olivat viimeisen iltapuhteen häivyttäneet ikäänkuin äkisti lähentyneet.

Se oli hiljaisen kansanrunouden näkymätöntä runsautta. Tämä kertomus Fransun napeista oli niiden ohessa kuultu pikkuinen tapaus — se tuli vain hänen mieleensä jossain yhteydessä — se kiinnosti vain pikkupoikaa — vaikka äitikin kyllä sen jonkinlaisella hupaisen moraalisella loppuhuomautuksella merkitsi. Liiallinen tavarapyyntö oli muka saanut palkkansa.

Kutilan Fransu oli siis pikkuinen poika — keltainen tukka niskasta kauniisti tasattu, yllä rötötiset laukkuhousut, kotivärillä sinisiksi värjät. Ja Kauppilassa oli vanha isäntä, hänen setänsä. Setä vanheni aina vaan, vaikkei veljenpoika sitä miksiäkään huomannut — sitä haus Kempaa vain hänelle, kun setä yhä varmemmin alkoi pysytellä pirtissä. Sieltä Fransu hänet varmasti aina tapasi ja aina oli myös sedän kasvoilla sama ilme poikaa kohtaan — se ilme muistutti jollakin tavoin sellaista oikein mukavan päivän iltapuolen kajoa, niinkuin se osuu kylän seiniin ja tanhuville. Ei setä ollut koskaan kyllästynyt — ei sittenkään, kun sen hengitys rupesi huohottamaan. Silloin se vain hetkeksi keskeytti toimensa pojan kanssa, käänsi kasvonsa pois päin, niinkuin olisi pistäytynyt jonnekin — ja silloin Fransu näki niinkuin jostain hyvin etäältä oudon tuskan häiveen vanhuksen suun vaiheilla ja pään asenteessa. Mutta sitten se jo taas kääntyi ja koetti hengityksensä keskellä selittää — sitä loukkaan tekoa tai ongen tapsin solmiamista.

Pitkälti siinä puhuskeltiin ja monta pientä viisautta vuoti vanhasta nuoreen. Poika tuijotti sedän vanhoihin sormiin, jotka siinä rinnan korkeudella näpersivät jotain liitosta tai solmua. Kädet olivat asia sinänsä — niinkuin kaksi salaperäistä olentoa, joiden sisältöä ei oikein ymmärtänyt — kopertuneet kynnet, haalea iho, koholle jääneet suonet — kaikki tuo jollakin tavoin vaivasi — kädet olivat ikäänkuin alastomammat, niistä puuttui se, mikä lämmensi sedän kasvoja: suun hymy ja silmien säteet.

Mutta noiden hypistelevien käsien taustana oli liivin rinta. Ne olivat koreat liivit, vaikka aika ja tupakka olivatkin laimentaneet rantujen alkuperäistä punaa. Ja kauneinta niissä olivat suuret hopeiset napit, jotka pitkänä rivinä kuin kulkuset tai krassut hevosen kyljillä merkitsivät eturuumiin keskiviivan leuan alta hamaan alas asti pitkälti yli housun vyötärön. Fransu katse liiä itsekseen ihastellen — ei antanut kumminkaan mielensä tehdä, niin kauan kuin setä oli liikkeellä ja piti liivejään.

Mutta sitten yhtenä keväänä setä alkoi jäädä pois pirtistä ja viivyskeli yhä enemmän kamarin puolella sängyllään istuen ja makailleen. Sinne oli Fransun vähän oudompi mennä asioineen ja setä sai usein aihetta kysyä, että ”missäs sää oot ollu, konnen oo nähny seissemään poutasuvveen”. Liivit olivat vieläkin sedän yllä, mutta joskus ne olivat myös tuolilla ja silloin Fransu väkisinkin pyrki hypistelemään noita uhkeita hopeanappeja, jotka olivat kuin pienehköt kananmunan puolikkaat. Setä katse li veljenpojan mielitekoa ja hänen vanha mielensä oli kovin hyvä — kun oli jotain, joka vielä veti poikaa hänen tykönsä.

— Tekeekö sun mielesi niitä nappeja?, kysyi setä kerran.

— Antasitteko ne mulle?, kysyi poika vastaan.

— Millä mä sitte itte liivini napittaisin?, kysyi taas setä — ja sitten seurasi vai tiolo.

Siihen tuli joku talonväestä ja setä sanoi sille:

— Kun tuo Fransu meinaa mun liivistäni viedä napit vallan väkisin.

Sitten setä tuli juuri hiukan vakavammaksi ja lisäsi:

— Mutta minä sanon, että Fransu saa ne vast perinnöksi sitten kun minä olen kuollu.

Siinä se kuolema tuli ensi kerran mainituksi. Vieläpä tehdyksi testamentti — tuon ihmeellisen sanan Fransu kuuli sitten myöhemmin noiden nappien yhteydessä, ja koska ikinä eläis-

sään hän testamentista kuuli tai itse puhui, muisti hän sedän hopeanapit — ja kuinka mukavasti setä oli järjestänyt tuon lupauksensa.

Kun he sitten joskus taas olivat kahden kesken ja sedän liivit tuolilla siinä sängyn vieressä, niin Fransu rohkaisi mielensä ja kysyi vielä:

— Saanko minä sitten vissiin nuo napit, kun setä on kuollut?

Tuo viimeinenkin sana tuli yhtä toivorikkaasti — aivan kuin olisi sanonut, että ”sitten kun suvi tulee”.

— No kyllä mun puheeni tähän asti on pruu-kannu pitää, vastasi setä.

— — —

— Vanha isäntä makasi sitten kerran päiväkauden tajuttomana, hengitys hossasi ja korah-teli — kunnes kaikki illan hämärtyessä vai-keni. Fransu seisoi pirtin puolella, mutta nojasi ovi-pielen ohi päättänsä kamarin puolelle. Hetki oli kokonaan aikuisten ihmisten — vaikeivat nä-mä vielä taannoin olleet sedästä välittäneet ai-nakaan sen enempää kuin Fransupoika. Nyt niillä oli tointa kaikenlaista. Ruumista pestiin, veisattiin, pantiin laudalle ja vietiin kylmään-kamariin. Fransu jäi hetkiseksi yksin. Silloin hän lähestyi sedän vuodetta. Eihän siinä enää setää ollut — kun se oli juuri viety pois — mut-ta sedän hyvän hengen ihmeellinen läheisyys siinä tuntui melkein pä entistä vahvempaan. Liivit olivat tuolilla, nappirivi kaartui ilmehik-käästi. Poika tuijotti sitä. Ja yhä kiihtyvästi hänestä tuntui, että napit ikäänkuin hoputtivat häntä. Sieltä ne pian tulevat — tämä on viimei-nen hetki, jolloin sedän hengen kanssa näin kahden kesken...

Käsi haparoi puukon tupesta, raksit katkeili-vat, napit kilisivät toisiaan vastaan Fransun taskussa. Hän oli vähin äänin, eikä sitä heti huomattukaan. Kun se huomattiin — ja Fran-sulta napit tavattiin — sanoi etumies todista-vansa, että ne oli vakaasti Fransulle luvattu. Täysi testamentti.

Annettiin pojan pitää napit — ja kiinteitten pyyntöjen jälkeen äiti neuloi ne hänen rinta-muksiinsa. Kun naapurin vaimo ihmetteli Fransun koruja, sanoi äiti:

— No kun sillaikaa ne ratkoi, kun toiset ruu-mista korjasivat. En saanut pahaakaan rau-haa, ennenkuin neuloin.

— Poika aatteli, että parasta on valvoa testa-mentti aikansa, vahvasti naapuri.

— — —

Nappien loppukohtalo on näin jälkeenpäin tuntien kyllä hupainen, mutta oli varmaankin asianomaiselle katkera silloin.

Kun näet Fransu sitten syyskesällä kerran kävellä rehvasteli yksinään metsäistä tietä, niin että napit heiluivat, tuli vastaan pari kuormal-lista mustalaisia. Niin monta kuin siinä mus-taa silmäparia oli, sinkosi niistä myös himokas-ta katsetta pojan rintamuksiin — ja perimäi-sistä kieseistä roikahti mies veitsi kourassa ja riipi Fransun napit vielä ripeämmin kuin hän itse keväällä sedän liiveistä. Ei ehtinyt poika ääntä päästää, kun kirjavat kuormat jo jyrisivät käänteeseen varjoon.

Minä puolestani — joka kuulin noista napeis-ta etäisillä ehtoopuhteilla monien suurempien ihmekertomusten lomassa — surin noita perin-tönappeja yhtä katkerasti kuin Fransu aikoi-naan. Minua vain silloin hiljaa ihmetytti, ettei isäni sanoissa eikä äänessä ollut niin minkään-laista vihan värettä noita mustalaisia kohtaan sinänsä. Päinvastoin näytti juuri tuo loppu-käänne olevan hänestä hupaisin koko tapauk-sessa.

TEHTÄVÄ LAPSILLE.

Kuvassa näette tepastelemassa meidän kaikkien hy-vän tuttavamme. Ottakaa hänen nimestään jälkimmäi-nen osa ja kirjoittakaa se ylimmälle vaakasuoralle ruuturiville. Muuttakaa sitten alkukirjain, niin että saatte seuraavalle riville puuta. Kun jälleen muutatte alkukirjaimen, saatte erään saaliinhimoisen hyönteisen. Ja kun vielä kerran muutatte alkukirjaimen, tulee alimmalle riville jotakin, joka kehää. Jos nyt olette täyttäneet ruudut oikein, niin muodostuu eräälle pys-tysuoralle riville linnun nimi — lin-nun, joka kaikille on hyvin tuttu.

Ratkaisu alem-pana.

Pukkii, tukkii, lukkii, tukkii, tukkii, lukkii.

„Antakaa enkelin olla paikoillaan!”

— Tulee surullinen joului, sanoin minä.

— Tiedä taata vielä..., vastasi toverini.

Me olimme kumpikin kaukana kotimaastamme — Pariisissa — ja huolimatta iloisesta jouluhumusta, joka jo aaton aamupuheella täytti koko suuren kaupungin ja meidän pienen maja-paikkammekin, tuntui mielialamme matalalta. Suuresti ei sitä kohentanut pieni kuusikaan, jonka kumppalini oli jostakin keksinyt, enempiä kuin pöydän runsaat herkutkaan tai hänen lipaston laatikoihin kätkemänsä monet lahjat.

— Hätkös hänen oli! — mietin minä — tuomarismiehen ja suuren vientiliikkeen johtajan, jonka vain asioittensa vuoksi oli pakko jäädä tänne jouluksi, toista se oli minun, maankulijan, jolla ei ollut tietoa, koska kotimaahani jälleen palaisin. Ja vähätpä nyt siitäkään, mutta kun oli kulunut jo toista kuukautta siitä, kun viimeksi sain kotipuolestani rahaa! Olin kirjoittanut ja sähköittänyt ja saanut sähkösanomia vastauksiksikin, mutta missään niistä pankeista, joissa olin tottunut aikaisemmin asioimaan, en nyt ollut tavannut niin pennin pyörylääkään! Näin nälkää ja polttelin sikarinpätäkää, joita minun oli neuvottu panemaan pahanpäivän varalta talteen, ja suunnittelin jo lähteäkseni kadunlakaisijaksi. Silloin tuli tämä varatuomari, joka jostain oli saanut suomalaisten osoitteita Pariisissa, asettui samaan pikkuboteleihin kuin minäkin ja piti huolen kaikesta. Mutta kovaahan se on armoleipä kerjäläisellekin, saati sitten miehelle miehelle...

Päivä oli vasta puolessa ja puhteelle vielä pitkälti, joten toverini avasi ajankuluksi pullon madeiraa, kaasi laseihin ja kysyi:

— Kerronko ma sulle tarinan surullisesta joulusta?

— Sopii tunnelmaan — anna tulla vaan!, myönnyn minä.

— Siitä on näet tänään tasan viisitoista vuotta — aloitti tuomari —, kun eräässä pienessä, keski-hämäläisessä virkamiesperheessä alettiin odotella aaton viettoa. Taikka ei perhe ollut pieni, päinvastoin, mutta virka oli pieni ja vä-

hätuloinen, ja juuri joulun alla oli perheeltä kuollut uutera ja kelpo äiti. Eikä se ollut edes ainoa suru, toinen oli lähes yhtä suuri: kuusi-päisen lapsiparven vanhin, Leila-tyttönen, suri menetettyä sulhastaan...

Tuomari maistoi mietteläästi lasistaan ja jatkoi:

— Eikä se suru ollut yksin hänen, vaan koko perheen, sillä Leila oli ylioppilas ja olisi jo vuoden, parin perästä valmistunut uusien kielten opettajaksi, mutta kesällä tuli kylään, kihlakunnantuomarille, nuori juristi, joka juuri oli valmistumassa varatuomariksi, ja hän sotki koko selvän pelin: vei Leila-lapsoselta pienen, lämpimän sydämen sekä lisäksi myöskin luvut ja kirjat kehoittaen häntä heittämään kaiken kesken ja käymään käsiksi kapioihinsa. Ja siihen tyytyi niin tyttö kuin koko muukin perhe. Kaikki oli kirkasta ja keväisen lupaavaa, vaikka syksy siirsikin nuoren miehen Helsinkiin. Sieltä tuli kirjeitä, ei niin erin taajaan, mutta tasaisesti kumminkin ja lämpimästä sydäimestä lähteneitä. Aikanaan tuli sitten tieto, että tuo sydämen valittu oli valmistunut varatuomariksi ja heti sen jälkeen seurasi ilosanoma, että hän oli saanut toimen suuressa vientiliikkeessä. Mutta sitten sekä harvenivat että lyhenivät kirjeet, vaikkei niiden sävy vaihtunutkaan. Samoihin aikoihin alkoi kihlakunnantuomarin konekirjoittajatar, kaikkitietävä ikäneiton, juoksentaa kylässä juorua, että nuori varatuomari olisikin kihlannut toisen, uuden esimiehensä tyttären. Ja kun ei nuorta miestä kuulunut edes salakihlattuunsa äidin hautajaisiin, niin alettiin tuohon lopulta jo aivan yleisesti uskoa...

— Ja lopulta siihen uskoi jo tyttökin, perheestä puhumattakaan, sillä saattoivathan nuo harvakseltaan tulevat ja hiukan hämäräperäisiksi käyneet kirjeet olla vain silmänlumeeksi, lohdutukseksi... Ja niillä mielin, kahden katkeran murheen painamana, kävi pikkuvirkailijan perhe nyt ottamaan aattoja vastaan. Ennen oli aina kuusen ylimmässä latvassa ollut kultakutritinen, hopeahohtoinen joulunenkeli, nyt otti

vanhin lapsista, Leila, sen sanaa sanomatta alas ja asetti tilalle itse laatimansa pikimustan lipun, jonka keskustaa vain koristi Suomen leijona. Perheen pienimmät, kuusivuotias Kerttu ja nelivuotias Vilho, panivat kuitenkin vankasti tätä muutosta vastaan ja kun ei muu auttanut, nousivat isän apuun.

— Joulun on aina joulu, se tuo meille aina saman suuren lahjan, olkoonpa meidän mieleemme miten pimeä tahansa — pankaa enkeli paikoilleen!, päätti isä.

— Ja juuri kun kynttilät sytytettiin kuusessa ja juhlapöydällä ja isä aikoi aloittaa ”Enkeli taivaan lausui näin...”, astui sisään joulupukki pitkin partoineen ja tuuheine turkkineen alkaen syvällä, soinnukkaalla äänellä kysellä, olivatko lapset olleet kilttejä ym. vanhaan totuttuun tapaan. Leila seisoj valkeaksi kalkitun takan vieressä yhtä kalpeana kuin tuo takkakin ja koko muu perhe oli kuin puulla päähän lyöty. Ensinnä sai lahjansa isä, sitten pojista vanhin ja niin järjestään. Vain Leila jäi ilman, mutta hänen silmiinsä oli syttynyt ihmeellinen, odottava ja kyynelinen kysymys, joka siinä samassa jo ratkaistiinkin: pukki astui hänen eteensä, pujotti sileän kultasormuksen hänen vasempansa nimettömään ja kääri kultaisen rannekellon saman käden ranteeseen...

— Heikki Tapani!, huudahti tyttö ja vaipui puolittiedottomana pukin syliin.

— Sanoinhan minä, että antaa enkelin olla paikoillaan!, virkahti isäukko ja tuli auttelemaan ”pukilta” turkkeja pois. Hetken siinä sitten seliteltiin puolin ja toisin: tuomari oli pihpahtanut ulkomailla hautauskutsun saapuessa eikä hän myöskään ennättänyt erin paljon kirjoittelemaankaan — ja siinä hän veti tytön tiukemmin syliinsä — hänellä oli heille kummallekin eräs yhteinen joululahja: oma koti, valmiina vastaanottamaan nuoren emäntänsä heti kolmasti kuulutettua...

Olin ääneti, lämmennyt ja liikutettu. Mutta hetken mietittyäni tuntui tuo tarina niin merkittävältä, niin kovin yksityiskohtaiselta...

— Kuulehan — kysäsin minä — mistä sinä tuon kaiken niin kovin tarkalleen tiedät?

— Tottahan minä nyt toki sentään oman joulutarinani tunnen!

Mutta tuskin minä olin kilistänyt hänen kanssaan, kun pieni virkapukuinen poika tuli ja toi minulle sähkösanoman:

JOULULEIVONNAISIA.

Koska makeusainepula on entisestään kiristynyt, on moni perheenemäntä valmistanut tänä vuonna entistä enemmän siirappia joko sokerijuurikkaista tai sitten perunajauhoista. Hyvällä menestyksellä voikin perheenemäntä käyttää siirappia taloudessa erilaisiin makeuttamistarkoituksiin. Se sopii erinomaisesti niin ruokien kuin leipomisienkin makeusaineeksi, siis lyhyesti sanottuna sitä voidaan käyttää kuten sokeria entisaikoina.

”Rahat tällä kertaa Banque du Nordissa. Ilmari.”

Juoksin sinne ja siellähän ne olivatkin! Mutta lisäksi minulle ilmoitettiin, että Liikepankista ja Teollisuuspankista oli myöskin tiedusteltu minua ja niistähän ne eksyneet lampaat löytyivätkin: outo lähettäjä oli vain toimitellut asiat vasten totuttuja tapoja!

Joten joulu tuli minullekin. Me vietimme iloisin illan, emme rahan ja runsauden merkeissä, vaan huojentunein mielin ja kiitollisin sydämin, kiittäen Joulun suuresta sanomasta ja kaikista niistä kymmenistä jouluisista, jotka olimme saaneet elää ihanassa isänmaassamme ja onnellisten omaistemme keskuudessa.

*Toivotamme kaikille lukijoillemme
ja avustajillemme*

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

„KYMI-YHTYMÄN” TOIMITUS.

Leipomisiin samoin kuin marjaruokiinkin se vaikuttaa makua parantavasti.

Seuraavassa esitämme perheenemännille kolme reseptiä joululeipomisissa kokeiltaviksi.

Siirappikakut.

- 1 muna;
- 2 kup. siirappia;
- 2 rkl. rasvaa tai voita;
- $\frac{1}{2}$ kup. maitoa;
- $1\frac{1}{2}$ tl. soodaa;

mausteita (neilikkaa, kanelia, appelsiininkuoria).

Ruis- tai vehnäjauhoja tarpeen mukaan.

Siirappi ja sooda vatkaetaan vaahdoksi, muna lisätään ja vatkaamista jatketaan, kunnes seos on kuohkeaa. Sen jälkeen lisätään voita, johon mausteet on sekoitettu ja viimeksi tarpeen mukaan jauhoja n. 20—25 rkl., riippuen jauhojen laadusta. Taikina saa seistä muutaman tunnin ja leivotaan se sitten piparkakuiksi tai pieniksi piparpähkinöiksi. Kypsennetään miedossa uunin lämmössä.

A. S.

— Eikö rouva Niemeläinen haluaisi osallistua järjestämillemme pientenlastenhoitokursseille?

— Oikein mielelläni, kunhan vain hankitte henkilön hoitamaan yhdeksää lastani siksi aikaa.

Siirappileivokset.

- 1 muna;
 - $\frac{1}{2}$ kup. rasvaa;
 - 1 kup. siirappia;
 - 1 kup. maitoa;
 - 1 tl. soodaa;
 - 1 kup. korppujauhoja;
 - 2 kup. jauhoja;
- mausteita, jos on.

Muna, rasva, sooda ja siirappi sekoitetaan ja vatkaetaan kuohkeaksi, sen jälkeen yhdistetään vuorotellen maito, korppujauhot ja jauhot. Seoksen tulee olla ohukaistaikin paksuista. Seos paistetaan joko paperisissa tai muissa leivosvuissa tai ohukaispannussa uunissa.

A. S.

Siirappikakku.

- 1 lasi piimää tai hapanta maitoa;
- 1 lasi vehnä- tai muita jauhoja;
- 1 kup. siirappia;
- 1 muna;
- $1\frac{1}{2}$ tl. soodaa,
- 1 tl. mausteita.

Kaikki ainekset sekoitetaan yhteen ja seos kaadetaan voideltuun vuokaan ja paistetaan miedossa lämmössä kypsiksi.

A. S.

Toimitus: Å. Launikari (vastaava),
A. Ylikangas (toimitussihteeri.)

Kouvola 1945 — Kouvola Kirja- ja Kivipaino

x 63.4

KOUVOLAN
KAUPUNGINKIRJASTO-MAAKUNTAKIRJASTO

1
Vym.

Kuusankosken kirjasto

1945

05.1 KYM QU S

KOTI

Kymi-yhtymä :henkilökunnan julkaisu.

Lehti

1945 : 3

28620161201282